

**การผลิตแตงแคนตาลูของเกษตรกรในอำเภอรัฐประเทศ
จังหวัดสระแก้ว**

นายเทิดพันธุ์ นิมสกถ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2551

**Cantaloupe Production by Farmers in Aranyaprathed District
Sa Kaeo Province**

Mr. Thoedphan Nimsakol

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension
School of Agricultural Extension and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University

2008

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การผลิตแดงแคนตาลูปของเกษตรกรในอำเภอรัฐประเศ จังหวัดสระแก้ว
ชื่อและนามสกุล นายเทิดพันธุ์ นิ่มสกล
แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชา ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต โยระคง

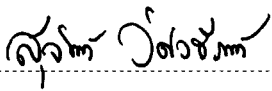
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์มนตรี วงศ์รัศมีพานิช)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต โยระคง)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
ส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

วันที่ 19 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2552

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “สภาพการผลิตแคงแคนตาอูป์ของเกษตรกรในอำเภอรัฐประเศ จังหวัดสระแก้ว” ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความรู้ที่ได้รับการประสิทธิ์ประสาทจากคณาจารย์ สาขาวิชา ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช และบุคคลอีกหลายท่านที่ให้การ สนับสนุน ซึ่งผู้วิจัยจะขอกล่าวในที่นี้ เพื่อเป็นการระลึกถึงความขอบพระคุณ

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง รองศาสตราจารย์ ดร. สมจิต โยชะคง และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความรู้ ข้อเสนอแนะ ติดตามการทำวิทยานิพนธ์ อย่างใกล้ชิดเสมอมา และตรวจสอบแก้ไขเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ ชัดเจนในหลายประเด็น และผู้วิจัยยังได้รับความอนุเคราะห์จาก ท่านอาจารย์มนตรี วงศ์ลักษณ์พานิช ซึ่งเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้แนวคิดและคำแนะนำในการ ปรับปรุงแก้ไขอันเป็นประโยชน์ให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงขอขอบพระคุณท่านเป็น อย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร คณะครูวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสระแก้ว ซึ่งเป็น หน่วยงานต้นสังกัด ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรอำเภอรัฐประเศ เจ้าหน้าที่องค์การ บริหารส่วนตำบล ในอำเภอรัฐประเศ และเกษตรกรผู้ปลูกแคงแคนตาอูป์ทุกท่าน ที่ให้ความ ร่วมมือและให้ข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยยังได้รับการสนับสนุนกำลังใจจากคุณพ่อ คุณแม่ ที่คอยห่วงใยให้กำลังใจ นับเป็นสิ่งที่มีความค่าอย่างยิ่ง และนอกจากนี้ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมา ธิราช ที่กรุณาให้ทุนสนับสนุนในการทำวิทยานิพนธ์ จนทำให้การวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้ผู้ที่สนใจการศึกษาและการ พัฒนาการเกษตรของชาติ ตลอดทั้งพี่น้องเกษตรกร หากมีข้อผิดพลาดประการใดผู้วิจัยขออภัยไว้แต่เพียงผู้เดียว

เทิดพันธุ์ นิมสกถ

กรกฎาคม 2552

ชื่อวิทยานิพนธ์ การผลิตแตงแคนตาลูปของเกษตรกรในอำเภอรัฐประเศ จังหวัดสระแก้ว

ผู้วิจัย นายเทิดพันธุ์ นิ่มสกล **ปริญญา** เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง (2) รองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต โยชะคง

ปีการศึกษา 2551

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ 2) ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตแตงแคนตาลูป 3) สภาพการผลิตแตงแคนตาลูป 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตแตงแคนตาลูป ของเกษตรกรในอำเภอรัฐประเศ จังหวัดสระแก้ว

การศึกษาสภาพการผลิตแตงแคนตาลูปของเกษตรกร ในปี พ.ศ.2551 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรทั้งหมด จำนวน 96 ราย ด้วยแบบสัมภาษณ์ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยโปรแกรมสำเร็จรูป ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) ประชากรร้อยละ 70.8 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 46.72 ปี ร้อยละ 87.5 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ประชากรร้อยละ 66.7 เป็นสมาชิกของสถาบัน โดยประชากรร้อยละ 54.2 เป็นสมาชิกกลุ่มผู้ปลูกแตงแคนตาลูป เข้ารับการฝึกอบรมเฉลี่ย 1.11 ครั้ง และร้อยละ 93.8 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเกษตรกรเพื่อนบ้าน เกษตรกรมีแรงงานในครอบครัวเฉลี่ย 2.46 คน มีการจ้างแรงงานภายนอกเฉลี่ย 6.15 คน สำหรับพื้นที่ปลูกแตงแคนตาลูปเฉลี่ย 6.06 ไร่ โดยร้อยละ 91.69 เช่าที่ดินของผู้อื่น ประชากรใช้ที่ดินร้อยละ 58.3 ปลูกพืชไร่ และร้อยละ 36.5 ทำการเลี้ยงสัตว์ร่วมด้วย เกษตรกรใช้ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 21,822.92 บาทต่อไร่ โดยร้อยละ 90.6 ใช้เงินทุนตนเองร่วมกับการกู้ยืมจากนายทุน และจำหน่ายให้แก่พ่อค้าคนกลาง ซึ่งมีรายได้เฉลี่ย 40,447.92 บาทต่อไร่ 2) เกษตรกรมีความรู้พื้นฐานอยู่ในระดับสูงเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยร้อยละ 72.92 3) ส่วนใหญ่มีสภาพพื้นที่ที่มีความเหมาะสม มีแหล่งน้ำเพียงพอ เกษตรกรเกือบทั้งหมดปลูกพันธุ์ชั้นเลิศ ส่วนใหญ่มีการไถตะ ไถแปร ใช้ปูนขาวปรับสภาพดิน ยกแปลงปลูก คลุมแปลงปลูกด้วยผ้าพลาสติกสีดำ เพาะกล้าในถาดเพาะ ปลูกแถวคู่และปลูกในอัตรา 4,000-5,000 ต้นต่อไร่ เกษตรกรทั้งหมดใช้ระบบน้ำหยด ใส่ปุ๋ยที่เหมาะสม มีการทำค้าง ตัดแต่งเถาแดง คัดเลือกไว้ผลที่เหมาะสม มีการแขวนผล ห่อผล และตัดยอดแตงแคนตาลูป เกษตรกรทั้งหมดมีการจัดการสุขลักษณะและความสะอาด มีการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูที่ถูกต้องตามคำแนะนำ เก็บเกี่ยวเมื่อมีความสุกแก่ตามมาตรฐาน ในส่วนการบันทึกข้อมูลพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่บันทึกข้อมูลตามขั้นตอนการปฏิบัติ 4) ปัญหาส่วนใหญ่ที่เกษตรกรประสบคือ ปัญหาเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ แหล่งน้ำ แมลงศัตรู โรคและสภาพดินตามลำดับ โดยให้ข้อเสนอแนะว่า ต้องการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ การสนับสนุนด้านความรู้ เทคโนโลยีการผลิต การจัดหาปัจจัยการผลิตที่มีราคาถูก แหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ รวมถึงการควบคุมราคาผลผลิต

คำสำคัญ การผลิตแตงแคนตาลูป จังหวัดสระแก้ว

Thesis title: Cantaloupe Production by Farmers in Aranyaprathet District, Sa Kaeo Province
Researcher: Mr.Thoedphan Nimsakol; **Degree:** Master of Agriculture (Agricultural Extension); **Thesis advisors:** (1) Dr. Jinda Khlibtong, Associate Professor; (2) Dr. Somchit Yotakhong, Associate Professor; **Academic year:** 2008

Abstract

The objectives of this study were 1) to study social and economic state of farmers who had grown cantaloupe in Aranyaprathet District, Sa Kaeo Province; 2) to study their fundamental knowledge of cantaloupe production; 3) to study the state of cantaloupe production; and 4) to study their problems and suggestions on cantaloupe production.

To study the state of cantaloupe production in 2008, the researcher collected the data by interviewing all farmers who had grown cantaloupe in Aranyaprathet District, Sa Kaeo Province, 96 persons altogether. The instrument used to collect the data was an interview form. The statistical methodology used to analyze the data by computer programs were frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, and standard deviation.

The findings of this study were as follows: 1) 70.8% of the farmers who had grown cantaloupe in Aranyaprathet District, Sa Kaeo Province were male. Their average age was 46.72 years. And 87.5% of them were educated at primary level. 66.7% of them were a member of a farmer group, and 54.2% of them were a member of a cantaloupe grower group. The average frequency of their attending training courses in cantaloupe production was 1.11 times. And 93.8% of them received information about cantaloupe production from their neighbors. The average quantity of the labor in their family was 2.46 persons, while the average quantity of the hired labor outside their family was 6.15 persons. The average area for growing their cantaloupe was 6.06 Rai, while 91.69% of them rented the land of other people. 58.3% of their area was used for planting crops, while 36.5% of their area was used for raising animals. The average of their cost spent on cantaloupe production was 21,822.92 Baht/Rai. 90.6% of them used their own capital along with taking out loans from other people. They sold their production to dealers. Their average income obtaining from selling their products was 40,447.92 Baht/Rai. 2) 72.92% of them had fundamental knowledge of cantaloupe production at high level. 3) Most of them had suitable area for planting, and had sufficient water supply. Almost all of them had grown their cantaloupe in Sun Lady tribe. Most of them plowed the soil in two directions in the soil preparation stage, then lime was spread over the soil to adjust its state. They made patches for growing their cantaloupe, and covered them with black plastic. They cultivated seedlings in trays. They grew the cantaloupe seedlings in double row, in the rate of 4,000-5,000 stems per Rai. All of the farmers used dripping water supplying system and used appropriate fertilizer for their cantaloupe patches. They made trellis for cantaloupe to grow on, trimmed slender stems of cantaloupe, selected good cantaloupe, hanged them, bundled them, and picked the top of them. All of them had sanitary and clean farming management. They properly used pesticide to eliminate pests according to the instruction. Ripe cantaloupe would be harvested according to its standard. And most of the farmers recorded what they had done according to the procedure of cantaloupe production. 4) Most of the problems the farmers had to face were the problems on the state of their planting area, water supply sources, pests, plant diseases, and the state of soil respectively. The farmers suggested that the government and related sectors should have supported them in knowledge and technology of cantaloupe production, supplied them with factors of production at low price, and capital sources at low rate of interest, and controlled the price of the products.

Keywords: Cantaloupe production, Sa Kaeo Province

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	4
สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร	4
ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตแตงแคนตาลูปในอำเภอรัฐประศาสน์ จังหวัดสระแก้ว	5
การผลิตแตงแคนตาลูป	7
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	43
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	46
ประชากร	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	46
การเก็บรวบรวมข้อมูล	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	47
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร	48
ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตแตงแคนตาลูป	56
สภาพการผลิตแตงแคนตาลูป	57
ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตแตงแคนตาลูป	67

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	69
สรุปการวิจัย	69
อภิปรายผล	73
ข้อเสนอแนะ	76
บรรณานุกรม	78
ภาคผนวก	81
ก แบบสัมภาษณ์โครงการวิจัย	82
ข การทดสอบความรู้พื้นฐาน	95
ค แผนภูมิแสดงผลการวิจัย	98
ง สภาพการผลิตเตงแคนตาอุปของเกษตรกร	104
ประวัติผู้วิจัย	111

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 สภาพทางสังคมของเกษตรกร	47
ตารางที่ 4.2 ประสิทธิภาพในการปลูกแตงแคนตาลูป	48
ตารางที่ 4.3 การเป็นสมาชิกสถาบันของเกษตรกร	49
ตารางที่ 4.4 การเข้ารับการฝึกอบรมและการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตแตงแคนตาลูป	50
ตารางที่ 4.5 แรงงานและพื้นที่ในการปลูกแตงแคนตาลูป	51
ตารางที่ 4.6 การประกอบอาชีพอื่นร่วมกับการผลิตแตงแคนตาลูป	52
ตารางที่ 4.7 ดัชนีทุนการผลิตและแหล่งเงินทุนในการผลิตแตงแคนตาลูป	53
ตารางที่ 4.8 การจำหน่ายและรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต	54
ตารางที่ 4.9 ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตแตงแคนตาลูป	55
ตารางที่ 4.10 ระดับความรู้ของเกษตรกร	56
ตารางที่ 4.11 การเลือกสถานที่ปลูก	57
ตารางที่ 4.12 พันธุ์แตงแคนตาลูป	57
ตารางที่ 4.13 การปลูกแตงแคนตาลูป	58
ตารางที่ 4.14 การดูแลรักษา	59
ตารางที่ 4.15 สุขลักษณะและความสะอาด	60
ตารางที่ 4.16 แมลงศัตรูของแตงแคนตาลูปและการป้องกันกำจัด	60
ตารางที่ 4.17 โรคของแตงแคนตาลูปและการป้องกันกำจัด	62
ตารางที่ 4.18 ศัตรูอื่น ๆ และการป้องกันกำจัด	63
ตารางที่ 4.19 การใช้สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช	64
ตารางที่ 4.20 การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	64
ตารางที่ 4.21 การบันทึกข้อมูล	65
ตารางที่ 4.22 ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตแตงแคนตาลูป	66

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แตงแคนตาลูป เป็นพืชที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่ง เป็นพืชที่ทำรายได้และให้ผลดีซึ่งเกษตรกรสามารถยึดเป็นอาชีพได้ทั้งอาชีพหลัก อาชีพรองหรืออาชีพเสริม และพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกแตงแคนตาลูป เป็นอาชีพหลักแทนการปลูกข้าว เนื่องจากสามารถทำรายได้ให้เกษตรกรมากกว่า สมชาย พชรนสาร (2533: 6) ได้ทำการเปรียบเทียบระหว่างการปลูกข้าวกับการปลูกแตงแคนตาลูป ปรากฏว่าปลูกข้าว 3 ครั้ง จะมีรายได้เท่ากับการปลูกแตงแคนตาลูปเพียงครั้งเดียว

แตงแคนตาลูป เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีการปลูกอย่างแพร่หลายในเขต อำเภอรัญประเทศ จังหวัดปราจีนบุรี(จังหวัดสระแก้วในปัจจุบัน) โดยเริ่มนำมาเพาะปลูกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 ในโรงเรียนเกษตรกรรมสงเคราะห์ จังหวัดปราจีนบุรี (วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสระแก้ว ในปัจจุบัน) ได้มีการปลูกกันอย่างต่อเนื่อง และได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตมาโดยตลอด จนเป็นที่ยอมรับของตลาดว่า แตงแคนตาลูปอำเภอรัญประเทศมีคุณภาพดีเทียบเท่ากับของต่างประเทศ และนิยมปลูกกันเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน จนกระทั่งได้รับรางวัลหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล

แต่เนื่องจากแตงแคนตาลูปเป็นพืชที่มีความต้านทานต่อ โรคและแมลงต่ำ ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ ซึ่งเมื่อเกิดโรคหรือแมลงระบาดก็ทำให้เกิดความเสียหายอย่างมาก เกษตรกรประสบภาวะขาดทุน หรือไม่ประสบความสำเร็จในการผลิต ทำให้เลิกอาชีพนี้ไป ส่วนเกษตรกรที่ยังประกอบอาชีพปลูกแตงแคนตาลูปต่อมา ได้ศึกษาแนวทางแก้ปัญหาเพื่อให้สามารถผลิตแตงแคนตาลูปได้ โดยการทดลองปฏิบัติ การปฏิบัติตามเกษตรกรเพื่อนบ้าน ซึ่งเกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีการผลิตที่ถูกต้อง ทำให้ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพไม่สม่ำเสมอ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตแตงแคนตาลูปที่ปลอดภัย ซึ่งได้แก่ การใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัด โรคและแมลงศัตรู เช่น ปริมาณการใช้ ชนิดของสารเคมีที่ใช้ รวมถึงระยะเวลาการใช้ ซึ่งอาจเป็นผลทำให้มีสารเคมีตกค้างในผลผลิตที่จะเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค และในปัจจุบันผู้บริโภคหันมาให้ความสนใจเรื่องสุขภาพกันมากขึ้น และเลือกบริโภคผลผลิตหรือสินค้าที่ปลอดภัย ก็จะส่งผลกระทบต่อผลผลิตแตงแคนตาลูปของเกษตรกร ทำให้ไม่เป็นที่ยอมรับ

ของผู้บริโภคอย่างเช่นเคย หากแต่สามารถทำให้ผลผลิตแดงแคนตาลูปของเกษตรกรเป็นผลผลิตที่ได้มาตรฐานเช่นเดียวกับผลผลิตเกษตรกรอื่น เช่น การใช้เกษตรกรที่เหมาะสมในมะม่วง ลำไย หรือแม้แต่สับปะรด ก็จะทำให้ผู้บริโภคเกิดความมั่นใจ ยอมรับและเป็นที่นิยมบริโภคของประชาชนก็จะทำให้เกษตรกรสามารถจำหน่ายผลผลิตได้ในปริมาณที่มากขึ้นส่งผลให้ราคาผลผลิตสูงขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา สภาพการผลิตแดงแคนตาลูปของเกษตรกรในอำเภอธัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เพื่อศึกษาและนำข้อมูลเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต เพื่อพัฒนาการผลิตแดงแคนตาลูปของเกษตรกรให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ และนำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมการผลิตที่เหมาะสมแก่เกษตรกรต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตแดงแคนตาลูป
- 2.2 เพื่อศึกษาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตแดงแคนตาลูปของเกษตรกร
- 2.3 เพื่อศึกษาสภาพการผลิตแดงแคนตาลูปของเกษตรกร
- 2.4 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับแดงแคนตาลูป

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยกำหนดตัวแปรที่ศึกษาดังนี้

- 3.1 สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสิทธิภาพในการผลิตแดงแคนตาลูป การเข้ารับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับการผลิตแดงแคนตาลูป แรงงานในการผลิตแดงแคนตาลูป แหล่งเงินทุนในการผลิตแดงแคนตาลูป
- 3.2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตแดงแคนตาลูป
- 3.3 สภาพการผลิต การใช้เทคโนโลยีการผลิต ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการผลิตแดงแคนตาลูป การคัดเลือกพันธุ์ การปลูก การดูแลรักษาแดงแคนตาลูป สุขลักษณะและความสะอาด ศัตรูของแดงแคนตาลูปและการป้องกันกำจัด การใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องเหมาะสม การเก็บเกี่ยวผลผลิตของแดงแคนตาลูป การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การบันทึกข้อมูล
- 3.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตแดงแคนตาลูป

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการศึกษา สภาพการผลิตแตงแคนตาหลู ของเกษตรกรผู้ปลูกแตงแคนตาหลู ในอำเภอรัฐประเทส จังหวัดสระแก้ว ที่ผลิตแตงแคนตาหลูใน พ.ศ. 2551

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัย ได้กำหนดศัพท์ที่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะขึ้น ดังนี้

5.1 แตงแคนตาหลู หมายถึง พืชตระกูลแตง มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Cucumis melo* L. ซึ่งมีหลายพันธุ์ ได้แก่ พันธุ์ซันเลดี้ พันธุ์ท็อปมาร์ค พันธุ์ฮันนี่คิว เป็นต้น

5.2 เกษตรกร หมายถึง ผู้ปลูกแตงแคนตาหลู ในอำเภอรัฐประเทส จังหวัดสระแก้ว ที่เป็นประชากรที่ศึกษา

5.3 สภาพการผลิต หมายถึง การปฏิบัติเกี่ยวกับแตงแคนตาหลูในเรื่องต่อไปนี้ การเลือกสถานที่ปลูก พันธุ์ที่ปลูก การปลูก การดูแลรักษา การใส่ปุ๋ย การจัดการสุขลักษณะและความสะอาด ศัตรูและการป้องกันกำจัด การใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช การเก็บเกี่ยวผลผลิต การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การบันทึกข้อมูล

5.4 การนำไปปฏิบัติ หมายถึง การปฏิบัติเกี่ยวกับการผลิตแตงแคนตาหลูในประเด็นคำถามที่ปรากฏในแบบสัมภาษณ์

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ดังนี้

6.1 ทราบถึงสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ การผลิต ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการผลิตแตงแคนตาหลูของเกษตรกร ซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตแตงแคนตาหลูของเกษตรกรในอำเภอรัฐประเทส จังหวัดสระแก้วและพื้นที่อื่นที่มีสภาพการผลิตคล้ายคลึงกัน

6.2 ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรผู้ผลิตแตงแคนตาหลู และผู้ที่ทำวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับแตงแคนตาหลูต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “สภาพการผลิตแคงแคนตาลูปของเกษตรกรในอำเภอรัฐประเทส จังหวัดสระแก้ว” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทั้งเอกสารทางวิชาการ ตำรา บทความ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรในอำเภอรัฐประเทส
2. ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตแคงแคนตาลูปในอำเภอรัฐประเทส จังหวัดสระแก้ว
3. การผลิตแคงแคนตาลูป
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรในอำเภอรัฐประเทส

1.1 สภาพทั่วไปของอำเภอรัฐประเทส (สำนักงานปลัดอำเภอรัฐประเทส,2550)

1.1.1 ลักษณะภูมิประเทศ อำเภอรัฐประเทส อยู่ในเขตการปกครองของจังหวัดสระแก้ว ห่างจากตัวจังหวัด 50 กิโลเมตร ไปทางทิศตะวันออก การปกครองแบ่งออกเป็น 12 ตำบล 114 หมู่บ้าน อำเภอรัฐประเทส มีพื้นที่ 821,265 ตารางกิโลเมตรหรือ 513,290 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลาดเอียงไปทางทิศตะวันออก ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เช่น ทำนา ทำไร่ อ้อย ทำไร่ข้าวโพด มันสำปะหลัง และปลูกแคงแคนตาลูป การถือครองที่ดินอำเภอรัฐประเทส การออกเอกสารสิทธิ์ให้แก่ราษฎร ได้แก่ โฉนดที่ดิน จำนวน 4,849 แปลง หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3.ก และ น.ส.3) จำนวน 5,089 แปลงหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (น.ส.ล.) จำนวน 39 แปลง

1.1.2 ประชากร/อาชีพ อำเภอรัฐประเทส มีประชากรทั้งสิ้น 82,987 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ยต่อพื้นที่ประมาณ 99 คนต่อตารางเมตร แบ่งเป็น ในเขตเทศบาล 16,824 คน และนอกเขตเทศบาล 66,163 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าว ข้าวโพด และแคงแคนตาลูป รายได้เฉลี่ยของประชากรในเขตเทศบาลเฉลี่ย 65,000 บาท ต่อปี นอกเขตเทศบาลเฉลี่ย 18,000 บาทต่อปี

1.1.3 สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

1) การเกษตร อำเภออรัญประเทศ มีพื้นที่การเกษตรทั้งสิ้น 230,137 ไร่ ครอบครัวยุทธการ 8,966 ครัวเรือน สภาพการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ๆ ได้แก่ ข้าว 164,472 ไร่, ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 29,565 ไร่, มันสำปะหลัง 21,788 ไร่, อ้อยโรงงาน 16,236 ไร่ และแตงแคนตาลูป 3,835 ไร่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดสระแก้ว, 2550/51: 28-30)

2) การปศุสัตว์ ได้แก่ โคนม 169 ตัว, โคนือ 4,887 ตัว, กระบือ 979 ตัว, สุกร 3,044 ตัว, ไก่พื้นเมือง 78,938 ตัว และเป็ดเทศ 17,107 ตัว

1.1.4 ทรัพยากรธรรมชาติ

1) ทรัพยากรดิน สภาพดินของอำเภออรัญประเทศส่วนใหญ่เป็นดินร่วน ซึ่งเหมาะที่จะใช้ทำการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งพืชที่เพาะปลูกที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว อ้อย ข้าวโพด มันสำปะหลัง และแตงแคนตาลูป

2) ทรัพยากรน้ำ อำเภออรัญประเทศ มีแหล่งน้ำที่สำคัญในการทำการเกษตร ได้แก่ ลำคลองพรหม โหสถ์ คลองลึก คลองน้ำใส และอ่างเก็บน้ำเขารัง

3) ลักษณะภูมิอากาศ สภาพภูมิอากาศ เป็นแบบทุ่งหญ้าเมืองร้อนเฉพาะฤดูกาล (Tropical Savanna Climate) กล่าวคือ ในฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จะมีอากาศชุ่มชื้นและฝนตกตลอดฤดู แต่ในมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือหรือฤดูหนาวจะมีอากาศแห้งแล้ง ฤดูกาลแบ่งได้เป็น 3 ฤดูคือ ฤดูฝน เริ่มประมาณ เดือนเมษายน – ตุลาคม ปริมาณน้ำฝนมากที่สุด เดือนมิถุนายน วัดได้ 281.90 มิลลิเมตร ปริมาณน้ำฝนตลอดปี วัดได้ 1,196.80 มิลลิเมตร ฤดูหนาว เริ่มประมาณเดือนพฤศจิกายน – ต้นเดือนกุมภาพันธ์ อากาศหนาวที่สุด เดือนมกราคม วัดได้ 16.10 องศาเซลเซียส ฤดูร้อน เริ่มประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ – พฤษภาคม อากาศจะร้อนจัด ช่วงกลางเดือนเมษายน วัดได้ 40.3 องศาเซลเซียส

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตแตงแคนตาลูปในอำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

สมชาย พชรชนสาร (2533:7) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตแตงแคนตาลูป ในโครงการผลิตเอกสารวิชาการเกษตรเพื่อชุมชน เรื่องการปลูกแตงแคนตาลูป ไว้ดังนี้

2.1 ปัจจัยทางด้านกายภาพ

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ในอำเภออรัญประเทศ เป็นที่ราบ สภาพดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วน ซึ่งเหมาะสำหรับการปลูกพืช โดยเฉพาะพืชไร่และไม้ผลชนิดต่าง ๆ ทำให้พื้นที่นี้สามารถใช้เป็นพื้นที่ในการปลูกแตงแคนตาลูปได้

มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่ใช้ในการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ลำคลองพรหมโสด คลอง ลึก คลองน้ำใส และอ่างเก็บน้ำเขารัง ซึ่งสามารถนำน้ำมาใช้ในการปลูกแตงแคนตาลูได้เพียงพอ กับความต้องการ

มีสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมกับการปลูกแตงแคนตาลู เนื่องจากสภาพอากาศใน บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศจะมีความเหมาะสมในการปลูกพืชชนิดต่าง ๆ เพราะจะมี ความชื้นที่เหมาะสม

สามารถหาปัจจัยการผลิตได้ง่าย เช่น ปุ๋ยคอก สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช เพราะนอกจากเกษตรกรจะปลูกพืชแล้ว ยังมีการทำปศุสัตว์ จึงสามารถนำมูลสัตว์มาใช้ และยังมี แนวโน้มในการพัฒนาการใช้สารกำจัดศัตรูพืชในลักษณะชีวภาพอีกด้วย

แตงแคนตาลูเป็นพืชที่สามารถปลูกได้ตลอดทั้งปี เนื่องจากสภาพดิน สิ่งแวดล้อมและปริมาณน้ำฝนที่เหมาะสม ทำให้ได้ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพมากกว่าผลผลิตจากที่อื่น ประกอบกับแหล่งผลิตในอำเภอรัฐประเทศอยู่ไม่ไกลจากตลาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร ทำให้ สะดวกต่อการขนส่งผลผลิต เป็นการลดค่าใช้จ่ายและลดความเสียหายที่เกิดจากขั้นตอนการขนส่ง

2.2 ปัจจัยทางชีวภาพ

เมล็ดพันธุ์ แตงแคนตาลูที่เป็นที่นิยมของผู้บริโภคมีหลายพันธุ์ ได้แก่ ชันเลดี้ ฮันนี่เวสต์ ท็อปมาร์ค เป็นต้น ได้มีการพัฒนาสายพันธุ์ให้มีคุณภาพดี ด้านทานต่อ โรคแมลง เป็นต้น แต่มีราคาแพง ซึ่งต้องสั่งซื้อจากบริษัทเอกชน หรือจากต่างประเทศ

โรคและแมลง ปัญหาที่มักพบกับการผลิตแตงแคนตาลูคือเรื่อง โรคและแมลง ศัตรูพืช ที่ผ่านมากเกษตรกรมีการใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูเป็นจำนวนมาก เป็นผลให้ ความนิยมบริโภคแตงแคนตาลูลดลง เพราะเกรงว่าจะได้รับสารพิษตกค้าง ปัจจุบันเกษตรกรจึงหัน มาใช้วิธีการป้องกัน เช่นมีการตากดินในขั้นตอนการเตรียมแปลงปลูก มีการใช้สารอินทรีย์ในการ ป้องกันและกำจัด ทำให้ปริมาณการใช้สารเคมีลดลงและยังคงคุณภาพของผลผลิตไว้ซึ่งส่งผลให้ เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคมากขึ้น

เทคโนโลยีการผลิต ได้มีการพัฒนาวิธีการผลิตแตงแคนตาลูโดยการคลุมแปลง ปลูกด้วยพลาสติกสีบรอนส์-ดำ เพื่อรักษาความชื้น อนุรักษ์ปุ๋ย และลดวัชพืช ซึ่งจะช่วยลดปัญหา โรคและแมลง รวมถึงวิธีการปลูกซึ่งมีการพัฒนาจากการปลูกแบบปล่อยเถา มาเป็นการปลูกแบบ ขึ้นค้าง ก็เป็นวิธีการลดปัญหาเรื่อง โรคและแมลง และพัฒนาจากการใช้ค้างไม้มาเป็นการใช้เชือกทำ ให้ลดต้นทุนการผลิตและจัดการง่ายขึ้น

2.3 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

ด้านต้นทุนการผลิต ในการผลิตแตงแคนตาลูปในปัจจุบันของเกษตรกร เกษตรกรจะต้องซื้อเมล็ดพันธุ์เพื่อใช้ในการเพาะกล้า และจะต้องจัดเตรียมแปลงสำหรับปลูกแตงแคนตาลูปของเกษตรกร ดังนั้นเกษตรกรจะต้องใช้ต้นทุนในการผลิตแตงแคนตาลูปตลอดกระบวนการประมาณ 35,300 บาทต่อไร่ ซึ่งจะทำให้เกษตรกรได้ผลผลิตประมาณ 4,500 กิโลกรัมต่อไร่ โดยสมชาย พชรธนสาร(2533:17) ได้ศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนและรายได้จากการผลิตแตงแคนตาลูปในเบื้องต้นไว้ดังนี้

ผลผลิตต่อไร่	4,500 กิโลกรัม
ต้นทุนการผลิตต่อกิโลกรัม	7.8 บาท
ราคาเฉลี่ยต่อกิโลกรัม	15 บาท
รายได้ต่อไร่	67,500 บาท
ต้นทุนต่อไร่	35,300 บาท
กำไรต่อไร่	32,000 บาท

2.4 ปัจจัยด้านการแข่งขัน

การแข่งขันทางการค้าแตงแคนตาลูปในปัจจุบันมีแนวโน้มสูงขึ้น เนื่องจากได้มีการขยายพื้นที่การเพาะปลูกแตงแคนตาลูปไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย เช่นจังหวัดกาญจนบุรี เชียงใหม่ ตาก นครสวรรค์ และบุรีรัมย์ เป็นต้น ทำให้การแข่งขันสูงขึ้นจากการที่มีผู้ผลิตมากขึ้น ทำให้มีการแข่งขันทางด้านราคามากขึ้นแม้ว่าต้นทุนการผลิตอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน ดังนั้นในปัจจุบันเกษตรกรผู้ผลิตแตงแคนตาลูปจึงได้มีการรวมกลุ่มผู้ผลิตแตงแคนตาลูป เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มเกษตรกร เพราะต้องการให้กลุ่มเกษตรกร มีอำนาจในการต่อรองด้านราคาผลผลิต รวมทั้งการจัดหาปัจจัยการผลิตด้วย

3. การผลิตแตงแคนตาลูป

3.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการผลิตแตงแคนตาลูป

3.1.1 ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของการปลูกแตงแคนตาลูป

แตงแคนตาลูปจัดเป็นพืชวงศ์แตงชนิดหนึ่งซึ่งอยู่ในสกุลเดียวกับแตงไทย แตงกวา แตงร้าน ใ้รับประทานผลสด บางชนิดมีกลิ่นหอมรสหวาน เจริญเติบโตได้ดีในสภาพอากาศร้อนแสงแดดจัด มีความชื้นในดินเหมาะสมซึ่งสามารถปลูกได้ดีในสภาพอากาศเมืองไทย เชื่อกันว่าแตงแคนตาลูปมีถิ่นกำเนิดในประเทศอินเดีย มีหลักฐานว่าได้นำมาปลูกในประเทศอียิปต์

เมื่อ 2,000 กว่าปีก่อนทศวรรษ ต่อมาได้้นำเข้ามาปลูกในกรุงโรม ประเทศอิตาลี และเมืองแคนตาลูปโป จึงได้รับการตั้งชื่อตามแหล่งที่ปลูกและเข้าใจว่าคงเพี้ยนมาจากเมืองดังกล่าวเป็นแคนตาลูป (ยุพยงค์ สุธธิธรรม 2542: 1-2)

สำหรับการปลูกแตงแคนตาลูปในเมืองไทยนั้น ได้มีผู้นำเข้ามาปลูกหลายครั้ง โดยทดลองปลูกที่เชียงใหม่ ในปี พ.ศ.2478 แต่ไม่ได้ผลเนื่องจากเป็นโรคตาย ต่อมาในปี พ.ศ.2493 ได้นำมาปลูกที่ภาคกลาง ที่เกษตรกลางบางเขน แต่ก็ไม่ได้ผลเช่นเดียวกัน จากนั้น ก็มีการทดลองเรื่อยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2493 – 2499 ก็พบปัญหาขาดผล คือโรคค่อนข้างมากจนในที่สุดก็ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ โดยเฉพาะพันธุ์ ริโอโกลด์ ซึ่งเป็นพันธุ์จากสหรัฐอเมริกา ให้ผลดีที่สุดในขณะนั้น (ขวัญยืน สิทธิสอาด 2504:513-517)

ต่อมา พ.ศ. 2508 ได้มีการปลูกแตงแคนตาลูปในเขตอำเภอรัฐประเทศจังหวัดปราจีนบุรี(สระแก้ว) ในโรงเรียนเกษตรกรรมสงเคราะห์ จังหวัดปราจีนบุรี(วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสระแก้ว ปัจจุบัน)ได้มีการปลูกกันอย่างต่อเนื่อง และได้พัฒนาจนเป็นที่ยอมรับของตลาดว่าแตงแคนตาลูป อำเภอรัฐประเทศมีคุณภาพดีทัดเทียมกับของต่างประเทศ และนิยมปลูกกันเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน การปลูกแตงแคนตาลูปในระยะแรก จะเป็นแตงสายพันธุ์ยุโรป คือเป็นแตงลายหรือมีตาข่าย การดูแลรักษาค่อนข้างยาก การเก็บรักษาหลังการเก็บเกี่ยวอยู่ได้ไม่นาน ความหวานไม่สูงและอ่อนแอต่อโรคและแมลง แต่มีข้อดีคือแตงแคนตาลูปนี้จะมีกลิ่นหอม ชาวต่างชาติให้ความนิยมมากในสมัยนั้น

สมชาย พชรธนาสาร(2533:2-5) ได้กล่าวถึงการปลูกแตงแคนตาลูปในปัจจุบัน เกษตรกรหันมานิยมปลูกพันธุ์ลูกผสม ซึ่งมีการเจริญเติบโตดีในประเทศไทยที่มีสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับการปลูกแตงแคนตาลูป คือสภาพอากาศร้อนชื้นทำให้แตงแคนตาลูปมีคุณภาพดี และมีรสชาติดีตามความต้องการของตลาดโดยเฉพาะตลาดภายในประเทศ จึงทำให้มีการขยายพื้นที่ออกไปอย่างรวดเร็ว ในเขตจังหวัดสระแก้วและจังหวัดใกล้เคียง แตงแคนตาลูปเป็นพืชที่จะต้องดูแลเป็นพิเศษเนื่องจากมีความอ่อนแอมาก เกี่ยวกับโรคโคนเน่า เถาเหี่ยว โดยเฉพาะระบบรากซึ่งมีไส้เดือนฝอยรบกวนค่อนข้างมาก รวมทั้งด้านอื่น ๆ ก็ต้องดูแลอย่างใกล้ชิด กล่าวคือหมั่นตรวจดูศัตรูโรคและแมลงของแตงแคนตาลูปอยู่เสมอ และจะต้องจัดการอย่างทันที่ว่าการเด็ดยอด เค็ดแขนง คัดเลือกผล ห่อผล และแขวนผลเป็นต้น

ต่อมาปี พ.ศ.2530 วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสระแก้ว ร่วมกับอำเภอรัฐประเทศ จัดงานวันแตงแคนตาลูป เพื่อให้เกษตรกรเรียนรู้วิธีการปลูกอย่างถูกต้องและให้มีการขยายพื้นที่ปลูกออกไปจังหวัดต่าง ๆ เช่นจังหวัดนครสวรรค์ บุรีรัมย์ ปทุมธานีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นต้น

3.1.2 ความสำคัญของแตงแคนตาลูป

แตงแคนตาลูป เป็นพืชที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่ง เป็นพืชที่ทำรายได้ให้ผลดี ซึ่งเกษตรกรสามารถยึดเป็นอาชีพได้ ทั้งอาชีพหลัก อาชีพรองหรืออาชีพเสริม จากที่พบเกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกแตงแคนตาลูปแทนการปลูกข้าว เนื่องจากสามารถทำรายได้ให้เกษตรกรมากกว่าการปลูกข้าว จากการเปรียบเทียบระหว่างการปลูกข้าวกับการปลูกแตงแคนตาลูปปรากฏว่า ปลูกข้าว 3 ครั้ง จะมีรายได้เท่ากับการปลูกแตงแคนตาลูปเพียงครั้งเดียว ปกติเกษตรกรสามารถปลูกแตงแคนตาลูป ประมาณ 3 – 4 ครั้ง/ปี

การปลูกแตงแคนตาลูป 1 ไร่(ต้นแตงแคนตาลูป 4,000 ต้น) ให้ผลผลิตต้นละ 1 ผล ผลละ 1 กิโลกรัมๆ ละ 15 บาท จะมีรายได้ประมาณ 67,500 บาท/ 1 ไร่ ส่วนการลงทุน จะลงทุนต้นละประมาณ 7.8 บาท ดังนั้นการปลูกแตงแคนตาลูป 1 ไร่ ลงทุน 35,300 บาท ใช้ระยะเวลา 2 – 3 เดือน ฉะนั้นการปลูกแตงแคนตาลูปสามารถเพิ่มรายได้ ทำให้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรดีขึ้น ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม (สมชาย พชรธนาสาร, 2533:2-5)

3.1.3 ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของแตงแคนตาลูป

แตงแคนตาลูป เป็นพืชอยู่ในตระกูลเดียวกับแตงไทย แตงกวาและฟักทอง มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า Cucumis melo L. จัดเป็นพืชวงศ์ (Family) คิวเคอร์บิตัสซีอี

(Cucurbitaceae) สกุล (Genus)คิวคูมีส(Cucumim) ชนิด(Species)มิโล(melo)

ที่มา <http://en.wikipedia.org/wiki/Cantaloupe>

แตงแคนตาลูปจัดเป็นพืชเถาเลื้อย (ค้ำนึ่ง คำอูคม,ม.ป.ป.: 2-4) ความยาวช่วงข้อแต่ละข้อประมาณ 15 -20 เซนติเมตร ลักษณะต้นมีลักษณะทรงกลมมีหนามเล็ก ๆ มองดูลักษณะคล้ายขนรอบ ๆ ลำต้นบริเวณข้อจะเกิดกิ่งแขนงย่อยออกมาระหว่างลำต้นและก้านใบ หรืออาจเรียกว่ามุมใบแขนงนี้จะเกิดดอก และที่มุมใบเดียวกันจะเกิดมือจับเกาะ แต่ไม่ค่อยแข็งแรงและไม่มีความมีประสิทธิภาพในการยึดเกาะเท่าที่ควร

ใบแตงแคนตาลูปมีลักษณะคล้ายใบแตงทั่ว ๆ ไป แต่บริเวณขอบใบจะมีลักษณะหยักเป็นคลื่นไม่เรียบ ใบอ่อนจะมีขนขนาดเล็กขึ้นบริเวณขอบใบ และด้านใต้ใบจะมีขนขนาดเล็กขึ้นอย่างหนาแน่น เมื่อจับดูจะรู้สึกนุ่ม เมื่อใบแตงอายุมากขึ้นจะลดลง ใบจะแข็งมากขึ้น การเรียงตัวของใบจะเป็นแบบสลับใบจะเกิดตรงข้อๆละ 1 ใบ ก้านใบยาว 5 – 10 เซนติเมตร ก้านใบกลวงมีขนขนาดเล็กที่ก้านใบ

การออกดอกและการผสมพันธุ์แตงแคนตาลูป ดอกแตงแคนตาลูป มีทั้งดอกตัวผู้และดอกสมบูรณ์เพศอยู่บนต้นเดียวกัน(Andromonoecious) และชนิดดอกตัวผู้ และดอกตัวเมียอยู่ในต้นเดียวกัน (Monoecious) ปกติจะพบชนิดแรกมากกว่า ถ้าเป็นชนิดหลังต้องอาศัย

แมลงช่วยผสมเกสร การเกิดดอกเกิดได้ทั้งลำต้น และแขนงตั้งแต่ข้อแรกเป็นต้นไป ปกติดอกตัวผู้ จะเกิดก่อนดอกตัวเมีย ดอกตัวผู้มักมีกลีบเลี้ยงและกลีบดอก 5 กลีบ มีอับละอองเกสรตัวผู้ 3 อับ มี ก้านชูเกสรสั้น ๆ ออกดอกอย่างต่อเนื่อง มักจะเกิดบริเวณข้อของเถาหลัก สำหรับดอกตัวเมียเมื่อ บานจะแยกเป็น 3—5 แฉก รังไข่มีลักษณะกลม ยาวประมาณ 2—4 เซนติเมตร มี 3—5 ห้อง ถ้า เป็นดอกสมบูรณ์จะมีอับละอองเกสรตัวผู้เพิ่มขึ้น 3 อับ อยู่ล้อมรอบเกสรตัวเมีย ส่วนดอกตัวเมีย และดอกกระเทยจะเกิดที่กิ่งแขนงย่อย ดอกตัวผู้และดอกตัวเมียจะบานในตอนเช้า ถ้ามีแมลงผสม เกสรไม่เพียงพอซึ่งอาจเกิดจากการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดแมลง จึงต้องช่วยผสมเกสรโดยคน แต่ บางพันธุ์ที่มีดอกกระเทยจะติดผลได้เอง (จานุลักษณะ ขนบคิ, 2535:124-133) ดอกตัวเมียส่วนมากจะ บานหมดเมื่อมีอายุประมาณ 30—38 วัน(หลังจากปลูกลง) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสายพันธุ์ด้วย

วิธีการผสมเกสรแตงแคนตาลูป

1. เก็บดอกตัวผู้ก่อนบาน 1 วัน โดยเก็บในตอนบ่าย เก็บดอกตูมที่กลีบ ดอกมีสีเหลืองอ่อนมาทำการบ่ม โดยนำมาแช่น้ำประมาณ 5—10 นาที แล้วห่อด้วยผ้าขนหนู บรรจุในถุงพลาสติกรัดปากถุงทิ้งไว้ 1 คืน ในอุณหภูมิปกติ
2. เวลาที่เหมาะสมในการผสมเกสร คือประมาณ 7.00 น. — 10.00 น. โดย ฉีกกลีบดอกตัวผู้ (จากข้อ 1) ออกให้เหลือแต่ละอองเกสรตัวผู้สีเหลืองติดอยู่บนฐานดอก จากนั้น นำไปแตะบนยอดเกสรตัวเมีย ก็จะได้ดอกที่ผ่านการผสมเกสร พร้อมทั้งจะเจริญเติบโตเป็นผลต่อไป ผลแตงแคนตาลูปมีทั้งผลทรงกลม กลมรี และยาวรี ผิวนอกของผลมีทั้งผิว เรียบ ผิวขรุขระหรืออาจมีตาข่าย ส่วนสีผิวผลมีสีน้ำตาล ส้ม ครีมน้ำตาล เขียวและขาว สีเนื้อจะมีทั้ง สี เขียว สีส้ม สีครีม และสีขาว เนื้อนุ่มหรือกรอบ มีรสชาติตั้งแต่จืดจนถึงหวานจัด มีกลิ่นหอม หรือไม่มีกลิ่นหอมเป็นต้น

3.1.4 การพัฒนาพันธุ์แตงแคนตาลูป

พันธุ์แตงแคนตาลูปในสมัยก่อน ส่วนมากจะเป็นแตงแคนตาลูปสาย พันธุ์ทางยุโรป คือแตงแคนตาลูปที่มีลาย(ตาข่าย)ซึ่งมีรอยแตกตามผล ทำให้การดูแลรักษาค่อนข้าง ยาก เนื่องจากเชื้อโรคจะเข้าบริเวณบาดแผลของผลที่แตกได้ง่าย จึงไม่นิยมปลูกในฤดูฝน และ เกษตรกรส่วนใหญ่จะเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง เพื่อปลูกในครั้งต่อไป เกษตรกรที่เก็บเมล็ดพันธุ์ส่วน ใหญ่ ยังขาดความรู้ความชำนาญในด้านการเลือกเก็บเมล็ดพันธุ์ทำให้เกิดการกลายพันธุ์ ลักษณะ ประจำพันธุ์ที่ต่าง ๆ จึงกลดลง เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรในสมัยก่อน ที่ปลูกแตงแคนตาลูป ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

ต่อมาการใช้พันธุ์แตงแคนตาลูปในปัจจุบัน ได้มีการพัฒนาขึ้นเกษตรกรเริ่ม มีความรู้ในเรื่องพันธุ์ และรู้จักใช้พันธุ์ผสมมากขึ้น การใช้แตงแคนตาลูปพันธุ์ลูกผสม ทั้งหมดนี้มี

ข้อดีหลายประการ เช่น การดูแลรักษาง่าย ให้ผลผลิตสูง และตรงกับความต้องการของตลาด แต่การใช้แตงแคนตาลูปพันธุ์ลูกผสมนี้ ยังมีข้อจำกัดที่สำคัญคือเกษตรกรไม่ควรเก็บเมล็ดพันธุ์จากแปลงปลูกมาไว้เป็นพันธุ์ปลูกต่อไปจะทำให้กลายพันธุ์ ผลผลิตไม่สม่ำเสมอและคุณภาพของผลผลิตลดน้อยลง ไม่เป็นที่ต้องการของตลาดดังนั้นในการปลูกครั้งต่อไปควรซื้อเมล็ดพันธุ์ใหม่ซึ่งเป็นการลงทุนสูงขึ้นแต่ได้ผลคุ้มค่า การซื้อเมล็ดพันธุ์ควรซื้อจากแหล่งผลิต หรือแหล่งจำหน่ายที่เชื่อถือได้ และควรเลือกพันธุ์ที่ผู้บริโภคนิยมในขณะนั้นเพื่อให้จำหน่ายได้ในราคาดี

3.1.5 พันธุ์แตงแคนตาลูปที่นิยมปลูกในปัจจุบัน

ในปัจจุบันแตงแคนตาลูป มักนิยมใช้พันธุ์ลูกผสม (F1 hybrid) เพราะเกษตรกรเริ่มทราบถึงข้อดีหลายประการ คือ เรื่องความต้านทานโรค และแมลง รสชาติ ความหวาน ตรงตามความต้องการของตลาด การเก็บรักษาหลังการเก็บเกี่ยว จะเก็บไว้ได้นานกว่าพันธุ์ในสมัยก่อน (สายพันธุ์ทางเขตยุโรป)

พันธุ์แตงแคนตาลูปที่นิยมปลูกในปัจจุบัน มีอยู่หลายพันธุ์ ขึ้นอยู่กับสภาพท้องถิ่น นั้น ๆ มีทั้งที่นำเข้ามาปลูก และผลิตเมล็ดพันธุ์ได้เองในประเทศ แหล่งที่นำมาปลูก ส่วนใหญ่เป็นประเทศไต้หวัน และประเทศญี่ปุ่นดังตัวอย่างสายพันธุ์ต่อไปนี้

1) พันธุ์ซันเลดี้ เป็นแตงแคนตาลูปพันธุ์ลูกผสม (F1 hybrid) พันธุ์เบาอายุเก็บเกี่ยว 65 – 75 วัน ผิวเรียบเป็นพันธุ์ที่นิยมมากที่สุดในปัจจุบันนี้เป็นพันธุ์ที่นำมาจากประเทศไต้หวัน

ลักษณะลำต้นและใบ แตงพันธุ์นี้ต้นมีความแข็งแรงมากใบมีขนาดใหญ่ ข้อยาวมีการเจริญเติบโตเร็ว โดยเฉพาะในระยะหลังใบมีสีเขียวเข้ม ต้านทานต่อโรค และแมลงได้ดี

ลักษณะผลเป็นแตงแคนตาลูปพันธุ์ผิวเรียบ สีผิวสีครีมเข้มรูปร่างของผลกลมรี น้ำหนักประมาณ 1 – 1.5 กิโลกรัม

ลักษณะของเนื้อ เนื้อเป็นสีส้มอมชมพู เนื้อกรอบ รสชาติหวานจัด เป็นที่นิยมของผู้บริโภค

2) พันธุ์ฮันนี่เวลด์ เป็นแตงแคนตาลูปพันธุ์ลูกผสม (F1 hybrid) เป็นพันธุ์กลางอายุเก็บเกี่ยวประมาณ 75 -85 วัน ผิวผลไม่มีตาข่าย ผิวเรียบ สีเขียวอ่อนอมเหลืองเป็นพันธุ์ที่นิยมในปัจจุบัน

ลักษณะต้นและใบแตงพันธุ์นี้ ต้นและใบจะอวบและกระด้างกว่าพันธุ์ซันเลดี้ การเจริญเติบโตจะช้ากว่าพันธุ์ซันเลดี้เล็กน้อย ต้นมีความแข็งแรงมาก ใบจะเขียวเข้ม ต้านทานต่อโรคและแมลงได้ดี โรคที่มักพบในแตงพันธุ์นี้ คือ โรคโคนเน่า โรคราแป้ง ควรวางวิธีป้องกันไว้ล่วงหน้า

ลักษณะของผล เป็นแดงพันธุ์ผิวเรียบสีเขียวอมเหลืองรูปร่างของผลกลมรี น้ำหนักต่อผลประมาณ 2 – 3 กิโลกรัม เก็บไว้ได้นานพอสมควร เมื่อผลแก่ขั้วจะไม่หลุดง่ายเหมือนแดงพันธุ์ชั้นเลิศ

ลักษณะของเนื้อ เนื้อมีสีเขียวอมขาว รสหวานกรอบ เนื้อค่อนข้างแข็งไม่หวานจัด เมื่อแช่ตู้เย็นจะหวานขึ้น ความหวานประมาณ 15 – 16 บริกซ์

3) พันธุ์เจดิว เป็นแดงแคนตาลูปพันธุ์ลูกผสม (F1 hybrid) เป็นพันธุ์กลางอายุเก็บเกี่ยวประมาณ 70 – 75 วัน มีสีผิว ผลสีเขียวอมเหลือง มีตาข่ายเล็กน้อย เป็นพันธุ์ที่นิยมปลูกปานกลางในปัจจุบัน

ลักษณะของต้นและใบ ต้นจะอวบใหญ่ใบมีขนาดเล็กและแข็ง ขั้วสั้นสีเขียวเข้ม เมื่อเปรียบเทียบกับพันธุ์ชั้นเลิศ ด้านทานโรคและแมลงได้ดี

ลักษณะของผล ผิวเรียบ สีเขียวอมเหลือง ผลกลม มีลายเล็กน้อย น้ำหนักผลประมาณ 1.5 – 2 กิโลกรัม หลังการเก็บเกี่ยวเก็บได้ไม่นานเท่าพันธุ์ชั้นเลิศ

ลักษณะเนื้อ เนื้อสีเขียวหนา รสหวาน ความหวานประมาณ 15 – 16 บริกซ์

สำหรับพันธุ์แดงแคนตาลูปที่ปลูกในอนาคตนั้น จะนำพันธุ์ดีจากต่างประเทศ มาผสมข้ามเพื่อสร้างลูกผสมใหม่ที่เหมาะสมกับประเทศไทย และลูกผสมใหม่นี้จะลดปัญหาเรื่องการดูแลรักษา เช่น โรคและแมลงลดลง เกษตรกรมีความรู้เรื่องเมล็ดพันธุ์ที่จะปลูกเป็นอย่างดี อาจใช้วิธีการปักชำหรือเสียบข้างแดงแคนตาลูป เพื่อให้มีการเจริญเติบโตดี และที่สำคัญที่สุดผลผลิตที่ออกสู่ตลาดเป็นผลผลิตที่มีคุณภาพ ตรงกับความต้องการของตลาด มีการรับรองคุณภาพของผลผลิต และพันธุ์แดงแคนตาลูปที่ใช้ทุกพันธุ์ สามารถผลิตหรือปรับปรุงได้ภายในประเทศ

3.1.6 การขยายพันธุ์แดงแคนตาลูป

สมชาย พชรนสาร (2533: 17-30) ได้กล่าวถึงการขยายพันธุ์แดงแคนตาลูป คือ การเพิ่มจำนวนของต้นแดงแคนตาลูปให้มากขึ้น โดยมาได้มาจากที่อื่น ทั้งยังเป็นการคงพันธุ์ในด้านลักษณะ คุณสมบัติ และคุณภาพที่ดีไว้ สำหรับการขยายพันธุ์ของแดงแคนตาลูป ปกตินิยมใช้กันอยู่หลายวิธี พอสรุปได้ดังนี้

1) การขยายพันธุ์โดยใช้เมล็ด เมล็ดพันธุ์ที่ใช้ได้มาจากการผสมพันธุ์ระหว่าง เกสรตัวผู้กับเกสรตัวเมีย แล้วนำไปขยายพันธุ์ต่อไป เป็นวิธีที่สะดวก รวดเร็ว ทำง่าย ผู้ปลูกไม่ต้องมีความชำนาญมากนัก เมล็ดพันธุ์ส่วนใหญ่เป็นเมล็ดพันธุ์ลูกผสม ซึ่งเกษตรกรมักจะซื้อมาจากบริษัทที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ ซึ่งสะดวกในด้านการขนส่ง และการเก็บรักษา ต้นทุนต่ำที่สุด

เมื่อเปรียบเทียบกับวิธีอื่น ๆ ที่จะกล่าวต่อไป แต่มีข้อเสียในด้านมีโอกาสดลายพันธุ์หากการเก็บเมล็ดหรือการขยายพันธุ์ไม่ดีเท่าที่ควร

2) การขยายพันธุ์โดยการปักชำกิ่งแขนง เป็นวิธีที่ไม่นิยมมากนัก มักจะทำในช่วงที่เมล็ดขาดแคลนหรือเป็นพันธุ์ที่หายาก เกษตรกรต้องมีความรู้ด้านการปักชำพอสมควร เช่น การเลือกแขนงที่จะนำมาปักชำ ก็จะต้องมาจากต้นที่มีความแข็งแรง ลักษณะดี และให้ผลผลิตสูง โดยการนำไปชำในถุงชำ หรือชำในสารละลายก็ได้ จนแขนงนั้นออกรากมาเพียงพอแล้วจึงนำมาปลูก ข้อเสียของวิธีนี้คือ จะยุ่งยากต้นทุนค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับการใช้เมล็ดพันธุ์ในปัจจุบันไม่นิยมมากนัก จะใช้ในการทดลองเท่านั้น

3) การขยายพันธุ์โดยการเสียบยอดหรือเสียบข้าง เป็นวิธีการที่ยุ่งยาก ผู้ที่จะทำการขยายพันธุ์โดยวิธีนี้ จะต้องมีความรู้ความชำนาญมาก มักทำในพื้นที่ที่มีปัญหา เรื่องโรคและแมลง โดยเฉพาะมาจากดิน เช่น มีการระบาดของโรคเหี่ยว หรือไส้เดือนฝอย และมีความจำเป็นต้องปลูกในพื้นที่นั้น ๆ โดยต้นคอที่จะใช้ ต้องทนทานต่อโรคและแมลง ที่กำลังระบาดอยู่ในขณะนั้นจะต้องเป็นพืชที่อยู่ในตระกูลเดียวกับแตงแคนตาลูป เช่น ฟัก แฟง แตงไทย และแตงกวา เป็นต้น จากการศึกษาพบว่าต้นคอ ที่เป็นฟัก แฟง สามารถเสียบยอดอ่อนแตงแคนตาลูปที่เริ่มจะงอกจากเมล็ดในระยะใบเลี้ยงได้ดี จนกระทั่งได้ผลผลิต และฟัก แฟง แตงไทย แตงกวา จะต้านทานต่อโรค (เหี่ยว) ได้ดีกว่าแตงแคนตาลูป โดยเฉพาะพันธุ์ท็อปมาร์ค

วิธีนี้เกษตรกรไม่นิยมใช้ เนื่องจากใช้ต้นทุนสูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับการใช้เมล็ดโดยตรงมักใช้ในกลุมนักวิชาการเพื่อการทดลอง ส่วนใหญ่เกษตรกรมักจะใช้วิธีการย้ายพื้นที่ปลูก เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น

3.2 สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม, ดินและการเตรียมดิน

3.2.1 สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการปลูกแตงแคนตาลูป

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการปลูกแตงแคนตาลูปในประเทศไทย โดยทั่วไปถือว่าเหมาะสมกับการปลูกแตงแคนตาลูป ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้คือ

1. สภาพดิน แตงแคนตาลูปสามารถขึ้นได้ดีกับดินทุกชนิด แต่ถ้าจะให้ได้ผลดีทั้งด้านการผลิตและคุณภาพ ควรเป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินร่วน ดินร่วนเหนียว และดินเหนียว จะอุ้มความชื้นมากอาจต้องไถพรวน และเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้มากขึ้นเพื่อให้ระบายน้ำได้ดี ดังนั้นดินที่เหมาะสมแก่การปลูกแตงแคนตาลูปควรมีลักษณะดังนี้

1) ความลึกของหน้าดิน ดินที่เหมาะสมต่อการปลูกแตงแคนตาลูป ควรมีหน้าดินลึกอย่างน้อย 50 เซนติเมตร เพราะแตงแคนตาลูปเป็นพืชที่มีระบบรากลึก และมีระบบราก

ที่ต้องการออกซิเจนสูง ถ้ามีความลึกของหน้าดินน้อยจะมีผลกระทบต่อการผลิต ก็จะทำให้ขนาดผลที่เล็กลง

2) ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ดินที่เหมาะสมต่อการปลูกแตงแคนตาลูป ควรเป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลางจึงจะได้ผลดี ถ้าดินมีความอุดมสมบูรณ์มากเกินไป อาจไม่ได้ผลเพราะการทำความหวานของแตงแคนตาลูปจะทำได้ยากขึ้น และทำให้ดินแดงแตกแขนงมาก ต้องคอยเค็ดแขนงมากขึ้นเป็นการใช้แรงงานมากขึ้น

3) ความเป็นกรดเป็นด่างของดิน ความเป็นกรดเป็นด่างของดินควรอยู่ในระดับปานกลาง คือประมาณ 6.0 — 7.0 ถ้าดินเป็นกรดเป็นด่างมากเกินไป ทำให้ได้ผลผลิตไม่ดี อาจทำให้ผลแตงแคนตาลูปสุกแก่ก่อนกำหนด ทำให้รสชาติไม่ดี ผลขนาดเล็กไม่สมบูรณ์ ดินแคะแกระไร๋ ใบเป็นสีเหลือง ในกรณีที่ดินเป็นกรดจัด ดังนั้นการเลือกพื้นที่สำหรับปลูกแตงแคนตาลูป ควรจะสำรวจความเป็นกรด — ด่าง ของดินเสียก่อน โดยใช้อุปกรณ์ วัดความเป็นกรด — ด่างของดิน หากดินเป็นกรดจัด หรือค่าความเป็นกรด-ด่าง ต่ำกว่า 6.0 ควรใช้ปูนบด หรือปูน โด โล ไมท์ อัตรา 400 — 1,200 กิโลกรัมต่อไร่

4) สภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิอากาศเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโตของแตงแคนตาลูป เนื่องจากสภาพภูมิอากาศของแต่ละพื้นที่ต่างกัน จะทำให้การเจริญเติบโต ผลผลิตและคุณภาพของแตงแคนตาลูปที่แตกต่างกัน พอสรุปได้ดังนี้คือ

(1) แสงแดด แคนตาลูปเป็นพืชที่ต้องการความเข้มของแสงตลอดวัน ขณะที่มีการเจริญเติบโต ถ้ามีใบเขียวเข้มหนา ก็จะสามารถรับแสงได้มาก ทำให้มีความหวานสูง ความหวานของแตงแคนตาลูปขึ้นอยู่กับความเข้มของแสงด้วย สำหรับประเทศไทยไม่มีปัญหาเรื่องแสงแดดไม่เพียงพอ แต่ถ้ามีปัญหาอาจแก้ไขให้ได้รับแสงเต็มที่โดยการจัดระยะห่างระหว่างต้น และระหว่างแถวให้เหมาะสม กับสายพันธุ์ที่ปลูก เช่น พันธุ์ชั้นเลิศ ระยะห่างระหว่างต้นประมาณ 40 — 50 เซนติเมตร ระยะห่างระหว่างแถวคู่ประมาณ 120 — 150 เซนติเมตร หรือใช้วิธีการปลูกแบบขึ้นค้าง เป็นต้น

(2) อุณหภูมิ แคนตาลูปเป็นพืชที่ขึ้นได้ดีในอากาศร้อน ในเขตอากาศอบอุ่นและเขตอบอุ่น อุณหภูมิสูง(32 — 35 องศาเซลเซียส) จะทำให้ผลแตงแคนตาลูปสุกเร็วขึ้น ถ้าอากาศเย็นหรือหนาว (16 — 20 องศาเซลเซียส) จะทำให้อายุการสุกแก่ช้าลงประมาณ 10 — 20 วัน

(3) ความชื้นในอากาศ แคนตาลูปเป็นพืชที่ต้องการความชื้นในอากาศต่ำ เพราะถ้ามีมากอาจเป็นสาเหตุทำให้เกิดโรคทางใบต่าง ๆ ได้ง่าย โดยเฉพาะโรคที่เกิดจากเชื้อรา เช่น โรคราน้ำค้าง โรคราแป้ง เป็นต้น การปลูกแตงแคนตาลูปในอดีต ปลูกแบบเลื้อยบน

พื้นดิน ทำให้พบปัญหาโรคที่เกิดจากเชื้อรามาก แต่ปัจจุบันเปลี่ยนวิธีการปลูกเป็นแบบขึ้นค้าง จึงทำให้พบปัญหาน้อย แต่ก็ยังมีปัญหาอยู่ ดังนั้นจึงควรใช้หลายวิธีร่วมกัน เช่น ยกร่อง ตามทิศทางลม เพื่อให้ลมช่วยระบายความชื้นในอากาศได้บ้าง และถ้าเป็นพันธุ์ที่มีลำต้นใหญ่กิ่งก้านมาก ควรใช้ระยะปลูกของต้นแดงแคนตาลูปห่างออกไปเพื่อให้ระบายความชื้นในอากาศได้อีกวิธีหนึ่ง

(4) ปริมาณน้ำฝน แดงแคนตาลูปเป็นพืชที่ไม่เหมาะสมกับพื้นที่ที่มีฝนตกชุก เพราะฝนจะทำให้เกิดโรคเน่าได้ เนื่องจากขาดอากาศในดิน หรือใบแตกฉีกขาด และถ้าเป็นระยะเก็บเกี่ยวผลผลิตจะทำให้แดงแคนตาลูปมีความหวานลดลง แต่ถ้าขาดน้ำในระยะกำลังเจริญเติบโต จะทำให้ต้นแคระแกร็น ต้นสมบูรณ์ไม่เต็มที่ ผลผลิตลดลง ดังนั้นควรคำนึงในเรื่องนี้ด้วยคือ ช่วงกำลังเจริญเติบโตต้องให้น้ำมากเมื่อผลเริ่มแก่ควรลดปริมาณน้ำลง ดังนั้นควรปลูกในแหล่งที่สามารถควบคุมน้ำได้ ซึ่งไม่จำเป็นต้องใช้น้ำฝนเป็นหลัก

(5) ลม แดงแคนตาลูปเป็นพืชที่ไม่เหมาะสมกับพื้นที่ลมแรง เพราะถ้าลมแรงจะทำให้ค้างแดงล้มและฉีกขาด หรือขั้วแขวนผลขาด ทำให้เกิดความเสียหายได้ ดังนั้นการเลือกพื้นที่ปลูกควรพิจารณาเรื่องแนวกันลมธรรมชาติด้วย แต่ถ้าไม่มีลมเลยอาจทำให้การระบายอากาศไม่ดี ทำให้เกิดโรคจากเชื้อราได้ง่าย จึงควรให้มีลมผ่านในปริมาณที่พอเหมาะ การปลูกแดงแคนตาลูปเป็นแถวตามทิศทางลมช่วยให้ระบายอากาศได้อีกวิธีหนึ่ง

3.2.2 การเตรียมดินสำหรับการปลูกแดงแคนตาลูป

การเตรียมดิน ในสมัยก่อนกับการเตรียมดินในปัจจุบันจะมีลักษณะคล้าย ๆ กันจะแตกต่างกันในรายละเอียดปลีกย่อยเท่านั้น เช่น การสำรวจดินก่อนปลูกในเรื่องความเป็นกรด — ด่าง ของดินเป็นต้น และการเตรียมดินในปัจจุบันมักพิถีพิถันมากกว่า เช่น มีการยกร่องก่อนปลูกเป็นต้น ซึ่งสมัยก่อนนิยมปลูกแบบหลุมให้แดงเลื้อยไปตามดินวิธีนี้มักเสี่ยงต่อการเกิด โรคสูง

การเตรียมดินขั้นต้นสำหรับการปลูกแดงแคนตาลูปไม่ว่าจะเป็นแบบขุดหลุมเลื้อยตามพื้นดิน หรือแบบยกแปลงปลูก แบบแถวเดี่ยว หรือแถวคู่ ต้องมีการสำรวจดินก่อนปลูกว่าเหมาะสมสำหรับการปลูกแดงแคนตาลูปหรือไม่ มีความเป็นกรด — ด่าง มากน้อยเพียงใด ที่เหมาะสมอยู่ในระหว่าง 6.0 — 7.0 หากไม่เหมาะสมควรปรับสภาพของดินให้เหมาะสมก่อนปลูก โดยใช้ ปูนบด หรือปูนโคโลไมท์ หว่านลงไปในพื้นที่ดิน ประมาณ 400 — 1,200 กิโลกรัมต่อไร่ ในช่วงการไถตะ จากนั้นทำการไถแปรเพื่อให้ปูนขาวผสมกับดิน ได้ดียิ่งขึ้น จึงไถกลับอีกครั้งหนึ่ง ให้ลึกอย่างน้อยประมาณ 30 เซนติเมตร ควรตากดินทิ้งไว้สักประมาณ 7 — 10 วัน โดยทั่ว ๆ ไปแดงแคนตาลูปเป็นพืชที่ไม่ชอบดินน้ำขังแฉะ ดังนั้นควรทำดินให้ร่วนซุยก่อน แล้วจึงทำขั้นตอนนี้

1) การเตรียมดินแบบหลุมหรือแบบแถว (แดงแคนตาลูปเลื้อยตามผิวดิน)

การเตรียมดินแบบนี้นิยมทำกันในฤดูร้อน หรือฤดูหนาว ส่วนฤดูฝนไม่นิยม เพราะจะดูแลรักษายาก

การปลูกใช้เมล็ดพันธุ์หยอดลงไปบนดินโดยตรง หรือเพาะกล้าแล้วย้ายปลูกหลังจากการเตรียมดินข้างต้นแล้ว การเตรียมหลุมอาจทำเป็นแถว ๆ ความห่างประมาณ 4 – 4.5 เมตร ระหว่างต้นประมาณ 0.5 – 1.0 เมตร ทั้งนี้จะแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับสายพันธุ์ที่ปลูก และฤดูกาลปลูก

(1) การเตรียมดินแบบหลุม การเตรียมดินแบบหลุมจะขุดหลุมขนาดกว้างประมาณ 50 เซนติเมตร ยาวประมาณ 50 เซนติเมตร และลึกประมาณ 30 – 50 เซนติเมตร ผสมปุ๋ยรองก้นหลุมและกลบหลุมให้ระดับปากหลุมต่ำกว่าระดับพื้นดินเล็กน้อย เพื่อร่นน้ำไม่ให้ น้ำไหลออก การขุดดินก็ไม่ควรขุดให้ละเอียดเกินไป เพราะจะทำให้ดินจับตัวแน่นเกิดโรคโคนเน่าได้ง่าย แต่ถ้าดินหยาบเกินไปจะทำให้รากแตงเดินยาก ดังนั้นควรให้ละเอียดพอเหมาะ

การใช้ปุ๋ยรองก้นหลุม ปกติจะไม่ใช้ปุ๋ยหมักเหมือนกับไม้ผลชนิดอื่น ๆ เพราะอาจมีโรคต่าง ๆ โดยเฉพาะเชื้อรา ติดตามมาได้ ดังนั้นจึงนิยมใส่ปุ๋ยหมักช่วงเตรียมดินครั้งแรกเท่านั้น รองก้นหลุมจะใช้เฉพาะปุ๋ยเคมีและปุ๋ยคอกเท่านั้น ปุ๋ยเคมีที่นิยมใช้ คือสูตร 15-15-15 หรือ 17-17-17 โดยใช้ประมาณ 100 กรัมต่อ 1 หลุม ส่วนปุ๋ยคอกที่นิยมใช้ คือขี้ไก่(ไก่เนื้อ) โดยใช้ประมาณ 1 บุ่งก็ ต่อ 1 หลุม และผสมยาป้องกันแมลงบนดิน เช่นคาร์โบฟูแรน (ฟูราดาน) ในอัตรา 5 – 10 กรัม ต่อ 1 หลุม อาจใช้ปูนขาวผสมด้วยเพื่อปรับสภาพความเป็นกรด-ด่าง ของดินแล้วคลุกเคล้าให้เข้ากันก่อนทำการหยอดเมล็ดพันธุ์

(2) การเตรียมดินแบบแถว การเตรียมดินแบบแถวจะทำการปักหลักให้ระยะห่างประมาณ 4.0 – 4.5 เมตร จากนั้น ใช้จอบ หรือรถไถเดินตามซักร่องโดยให้เข้ามาด้านในหลักประมาณ 30 – 40 เซนติเมตร ลึกประมาณ 30 เซนติเมตร และใส่ปุ๋ยรองพื้นลงในแปลง คือสูตร 15-15-15 หรือ 17-17-17 ในอัตรา 250 - 400 กรัม ต่อปุ๋ยคอก(ขี้ไก่)ประมาณ 10 บุ่งก็และบางครั้งอาจใช้ยาฆ่าแมลงบนดิน คือ คาร์โบฟูแรน(ฟูราดาน) อัตรา 75 – 100 กรัม ต่อความยาวร่อง 20 เมตร ใช้ปูนขาวร่วมด้วยก็ได้ แล้วคลุกเคล้าให้เข้ากัน จากนั้นตัดดินบริเวณหลักขึ้นบนแปลงเมื่อเสร็จ จะเป็นรูปแปลงขนาด ประมาณ 3.5 - 3.7 เมตร และมีร่องให้น้ำกลางแปลง กว้างประมาณ 50 เซนติเมตร พร้อมทั้งจะหยอดเมล็ดพันธุ์บนแปลงได้ เมล็ดพันธุ์ที่จะนำมาหยอดจะผ่านการแช่น้ำ เหมือนกับการเตรียมเมล็ดวิธีเพาะกล้าในถุงก็ได้ นำเมล็ดมาหยอดในหลุม ๆ ละ 3 – 4 เมล็ด วางเมล็ดให้ห่างกันประมาณ 10 - 15 เซนติเมตร โดยวางเป็นรูปสามเหลี่ยม หรือสี่เหลี่ยม แล้วแต่จำนวนเมล็ดที่ใช้ ควรเผื่อไว้หากจำเป็นต้องมีการถอนแยก ที่สำคัญคือ ไม่ควรหยอดลึกเกินไปจะทำให้เมล็ดเน่า ถ้าดินเกินไปจะทำให้เมล็ดลอย ไม่งอก โดยปกติการหยอดเมล็ดจะหยอดให้ลึกประมาณ 1 ซ่อนิ้วมือ (1 -1.5 เซนติเมตร) หรืออาจเพาะกล้าแล้วย้ายมาปลูกในแปลงที่เตรียมไว้ก็ได้เช่นกัน

2) การเตรียมแบบยกแปลงปลูก(แต่งแคนตาปลูกขึ้นค้ำ) การปลูกแบบยกแปลง ปัจจุบันนิยมกันมาก และสามารถปลูกได้ทุกฤดู ขั้นตอนที่ทำหลังจากการเตรียมดินขั้นต้นเสร็จแล้วคือตากดินไว้ประมาณ 7-10 วัน แล้วจึงยกร่องควรรใส่ปุ๋ยรองพื้นคือสูตร 15-15-15 , 17-17-17 หรือ 13-13-21 ในอัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ พร้อมทั้งปุ๋ยคอก(ขี้ไก่) ในอัตรา 2 – 3 ตันต่อไร่ และควรรใส่ยาฆ่าแมลงในดิน คาร์โบฟูแรน (ฟูราดาน) ในอัตรา 50-100 กรัมต่อพื้นที่ 1 ตารางเมตร แล้วคลุกเคล้าให้เข้ากัน พร้อมทำการยกแปลงปลูกตามทิศทางลมด้วยเพื่อช่วยระบายอากาศ เป็นการป้องกันโรคที่เกิดจากเชื้อรา และเป็นการระบายความชื้นในแปลง การปลูกแบบยกแปลงในปัจจุบันนิยม 2 แบบคือ

(1) การยกแปลงปลูกแบบแถวเดี่ยว การยกแปลงปลูกแบบแถวเดี่ยว จะยกแปลงกว้าง ประมาณ 50 – 80 เซนติเมตร สูงประมาณ 30 – 40 เซนติเมตร ระยะห่างระหว่างแปลง ประมาณ 0.8 – 2 เมตร เมื่อปลูกจะปลูกแถวเดี่ยวกลางร่อง วิธีนี้จะปลูกในฤดูฝน และพื้นที่ค่อนข้างลุ่ม เพื่อป้องกันไม่ให้น้ำขังในร่อง

(2) การยกแปลงปลูกแบบแถวคู่ การยกแปลงปลูกแบบแถวคู่ วิธีการคล้ายแบบแถวเดี่ยว โดยยกแปลงแบบแถวเดี่ยว 2 แถวติดกัน เพื่อให้ตรงกลางเกิดร่องน้ำ สำหรับปล่อยน้ำ หรือให้น้ำให้ปุ๋ยในร่องนี้ ดังนั้นระยะห่างระหว่างแถวคู่ประมาณ 1.5-2.0 เมตร ระยะห่างระหว่างแถวประมาณ 0.70-1.00 เมตร ระยะห่างระหว่างต้นประมาณ 40 -50 เซนติเมตร (ถ้าเป็นพันธุ์ถั่ว ควรใช้ระยะห่างระหว่างต้นไม่ต่ำกว่า 50 เซนติเมตร)

3) การใช้วัสดุคลุมแปลงปลูกแต่งแคนตาปลูก

หลังจากเตรียมแปลงปลูกและปรับพื้นที่ เก็บเศษวัสดุต่าง ๆ เรียบร้อยแล้ว ควรใช้วัสดุคลุมดินหรือคลุมแปลงเพื่อป้องกันการงอกของวัชพืช และเป็นการควบคุมความชื้นในดินด้วย วัสดุที่ใช้มีหลายชนิดได้แก่

(1) พลาสติกสีบรอนส์-ดำ พลาสติกคลุมแปลงที่มีด้านหนึ่งสีบรอนส์ อีกด้านหนึ่งสีดำ การคลุมจะให้ด้านสี บรอนส์ อยู่ด้านบน สีดำอยู่ติดกับผิวดิน ซึ่งจะทำให้เกิดการสะท้อนแสง เพื่อลดความชื้นของแสงดินจะไม่ร้อนเกินไป ส่วนสีดำทำหน้าที่ควบคุมการงอกของเมล็ด ความชื้นและอุณหภูมิในดินด้วยอีกประการ การสะท้อนแสงของพลาสติกสีบรอนส์ คือทำให้แมลงกลัว ไม่เข้ามาใกล้ หรือหลบซ่อนใต้พลาสติกซึ่งช่วยในการกำจัดแมลงได้อีกด้วย ใช้ต้นทุนประมาณ ตารางเมตรละ 6.00- 10.00 บาท

(2) พลาสติกสีดำ พลาสติกสีดำคลุมแปลงนี้ ในสมัยก่อนนิยมใช้กัน แต่มีข้อเสียคือ ทำให้อุณหภูมิสูงเกินไปโดยเฉพาะในฤดูร้อน เพราะพลาสติกสีดำจะดูดซับความร้อนมาก ทำให้อุณหภูมิในดินสูงเกินไป ทำให้แต่งแคนตาปลูกมีการเจริญเติบโตไม่ดีเท่าที่ควร และพลาสติก

ฉีกขาด กรอบแตกง่ายเนื่องจาก พลาสติกดูดซับความร้อนมาก สลับกับถูกน้ำเย็นบ่อย ๆ การใช้วัสดุชนิดนี้ ใช้ต้นทุนประมาณตารางเมตรละ 4.00-8.00 บาท

(3) กระดาษ การใช้กระดาษ อาจใช้กระดาษหนังสือพิมพ์ซ้อนกันหลาย ๆ ชั้น หรือกระดาษถุงอาหารสัตว์ วิธีนี้จะใช้ต้นทุนประมาณ 1.00 -2.50 บาท ซึ่งจะประหยัดค่าวัสดุคลุมแปลง แต่จะสิ้นเปลืองค่าแรงมากขึ้น และต้องคอยซ่อมแซมบ่อย ๆ

(4) ฟางข้าว การใช้ฟางข้าวเป็นวัสดุคลุมแปลงปลูกแตงแคนตาลูป มักใช้ในฤดูแล้ง และใช้กับแปลงปลูกแบบเลื้อยตามผิวดิน เมื่อรดน้ำบ่อย ๆ จะทำให้ดินแน่นมาก การเจริญเติบโตของพืชไม่ดี ฟางข้าวอาจเป็นต้นน้ำโรคเช่น โรคโคนเน่า เถาเหี่ยว เป็นต้น

(5) การเจาะหลุมปลูกแตงแคนตาลูป การเจาะหลุมปลูกแตงแคนตาลูป เป็นขั้นต้นก่อนต่อการคลุมแปลงโดยกำหนดระยะปลูกให้เหมาะสมกับพันธุ์ และฤดูกาลปลูก เช่น ชั้นเลื้อย จะมีใบใหญ่ ควรปลูกระยะห่างประมาณ 50 เซนติเมตร หากปลูกในฤดูหนาวก็อาจใช้ระยะปลูกเป็น 40 เซนติเมตร เมื่อทราบระยะปลูกที่แน่นอนแล้วก็ทำเครื่องหมายบนพลาสติกคลุมแปลงแล้วเจาะพลาสติกด้วยเครื่องมือเจาะ ซึ่งมีลักษณะเป็นรูปทรงกระบอก เส้นผ่าศูนย์กลาง ประมาณ 13 -15 เซนติเมตร ภายในใส่ไฟ เพื่อให้ความร้อนแผ่ออกมา เมื่อวางเครื่องเจาะลงบนพลาสติกตรงที่ทำเครื่องหมายไว้ พลาสติกจะละลายขาดเป็นวงกลม การใช้เครื่องเจาะมีผลดีคือ ที่ขอบพลาสติกที่เจาะจะเหนียวติดกัน การใช้มีดหรือกรรไกรตัดเพราะตัดแล้วมีรอยฉีกขาดไม่เท่ากัน หรืออาจจะขาดเพิ่มจากรอยตัดได้ง่าย

3.2.3 การเตรียมกล้าแตงแคนตาลูป

การเตรียมกล้าแตงแคนตาลูป มีอยู่ด้วยกันหลายวิธี โดยได้มาจากแหล่งที่มาของต้นกล้าต่างกัน เช่น ต้นกล้าที่ได้มาจากเมล็ด ต้นกล้าที่ได้มาจากการปักชำ ต้นกล้าที่ได้มาจากการเสียบยอด เป็นต้น สำหรับการเตรียมต้นกล้าแตงแคนตาลูป จะมีวัตถุประสงค์เดียวกันคือ ให้ได้ต้นแตงแคนตาลูปที่มีความแข็งแรง ทนทานต่อสภาพแวดล้อม และผลสุกท่าย คือให้ได้มาซึ่งผลผลิตที่ดี มีคุณภาพสูง

1) การเตรียมต้นกล้าที่ได้มาจากเมล็ดพันธุ์ การเตรียมกล้าที่ได้มาจากเมล็ดพันธุ์ ถ้าหรับในแตงแคนตาลูปนั้น ยังคงมีความจำเป็นต้องใช้อยู่ เนื่องจากเมล็ดพันธุ์แตงแคนตาลูปขยายพันธุ์ได้สะดวกและมีราคาถูกกว่าต้นกล้าที่ได้มาโดยวิธีอื่น ๆ แต่ถ้าเปรียบเทียบกับพืชชนิดอื่นแล้วยังมีราคาสูงอยู่ และหาซื้อได้ไม่ถนัดจึงจำเป็นต้องเพาะกล้าอย่างพิถีพิถันเพื่อให้มีเปอร์เซ็นต์การงอกสูงสุด ในปัจจุบันเมล็ดพันธุ์แตงแคนตาลูป เริ่มหาง่ายขึ้น เนื่องจากมีผู้แทนจำหน่ายมากขึ้น จึงมีเกษตรกรบางรายปลูกเมล็ดลงแปลงปลูกโดยตรง ไม่มีการเพาะกล้า และเมล็ดพันธุ์แตงแคนตาลูปในปัจจุบันมีคุณภาพดีมากขึ้น เช่นเปอร์เซ็นต์ความงอก และความแข็งแรงของเมล็ดพันธุ์เป็นต้น

จึงทำให้การใช้เมล็ดพันธุ์น้อยลง แต่วิธีที่แนะนำควรมีการเพาะกล้าก่อนปลูก จะได้ผลดีถึงแม้จะสิ้นเปลืองแรงงานเพิ่มขึ้น วิธีการเพาะกล้าจากเมล็ดพันธุ์ มีขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้

ก่อนนำเมล็ดพันธุ์ไปเพาะ ควรนำเมล็ดพันธุ์ไปแช่สารกันเชื้อรา เช่น แมนโคเซป(เท็นเอ็ม 45) หรือสารพวกแคปแทน(ออร์โทไซด์) อย่างเจือจาง เช่น ออร์โทไซด์ ผสมในอัตรา 5 กรัมต่อน้ำ 1 ลิตร แช่นานประมาณครึ่งชั่วโมง แล้วนำไปแช่ในน้ำสะอาด ประมาณ 3 – 4 ชั่วโมง หรืออาจแช่ในน้ำธรรมดาก็ได้ จากนั้นนำเมล็ดพันธุ์ที่ผ่านการแช่น้ำยากันเชื้อราเพื่อป้องกันโรคแล้ว มาทำการห่อในผ้าชุบน้ำหมาด ๆ แล้วบรรจุอยู่ในถุงพลาสติก อัดลม และรัดปากถุงให้แน่น บ่มไว้ในสภาพอุณหภูมิห้อง นาน 24 ชั่วโมง หลังจากกรอกยาวประมาณ 0.5 เซนติเมตร จึงนำไปเพาะต่อไประวังอย่าให้รากยาวเกิน ไปจะทำให้รากขาดหรือหักได้ ควรคำนึงถึงช่วงระยะเวลาที่จะนำมาทำการปลูกที่เหมาะสมด้วย

ในกรณีที่มีอุณหภูมิต่ำ เช่น ในฤดูหนาว เมล็ดแดงแคนตาลูปจะงอกยาก ก็อาจนำเมล็ดที่แช่น้ำยากันรา และห่อเมล็ดไว้ในถุงพลาสติกแล้ว นำถุงพลาสติกนั้นไปห่อด้วยผ้าแห้งนำหลอดไฟมาช่วยให้ความร้อน เช่น หลอดไฟขนาด 40-60 แสงเทียนไว้ในกล่องจะช่วยให้อุณหภูมิสูงขึ้น (กล่องขนาด 30x30x30 เซนติเมตร) ใช้นาน 24 ชั่วโมง จะทำให้เมล็ดงอกสม่ำเสมอขึ้น

ถุงเพาะเมล็ด ควรเป็นถุงพลาสติกสีดำ หรือสีใส ขนาดไม่ใหญ่นัก ต้นกล้าจะเจริญเติบโตในถุงไม่นาน ขนาดถุงประมาณ 8 x 12 เซนติเมตร นำมาเจาะรูให้ระบายน้ำ หรืออาจใช้ถ้วยขนาดเล็ก(ถ้วยไอศกรีม) ขนาด 6 x 8 เซนติเมตร นำมาเจาะรูระบายน้ำ วิธีนี้นิยมมาก ราคาไม่แพงมาก กรอกดินง่ายสะดวกขึ้น เมื่อใช้แล้วนำกลับมาใช้ได้อีก ในปัจจุบันนิยมใช้ถาดเพาะ

การผสมดินสำหรับเพาะกล้าใช้ดินร่วน ในอัตรา ดิน : ปุ๋ยคอก เท่ากับ 3: 1 หรืออาจใช้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 การวางถุงหรือวางถ้วยที่กรอกดินแล้ว ควรวางเป็นแถวกว้างประมาณ 1 เมตร เพื่อจะได้ดูแลรักษาและสะดวกต่อการหยอดเมล็ดช่วงเพาะ การรดน้ำ ก่อนการเพาะเมล็ดรดน้ำพอดินชุ่ม ติดต่อกันประมาณ 2-3 วัน เพื่อให้ดินมีความสม่ำเสมอ จากนั้นใช้ไม้ไผ่ทำปลายแหลมขนาดเล็กแทงดินตรงกลางถุงให้มีขนาดใหญ่พอจะใส่เมล็ดแดงลงไปโดยใช้ปากคีบ คีบเมล็ดที่บ่มไว้ในรูที่แทงไว้ให้รากลงดินต้องระมัดระวังรากจะหักได้ง่าย แล้วกลบเมล็ดเพียงบาง ๆ ให้พอมิด หลังจากนั้นรดน้ำให้ชุ่มควรใช้ฝักบัวที่มีรูขนาดเล็กมีจะนั้นจะทำให้เมล็ดแดงแคนตาลูป กระเด็นการหยอดเมล็ดควรทำในช่วงเย็น ระวังอย่าให้ดินแห้ง เมล็ดจะไม่งอก ควรรดน้ำวันละ 2 ครั้ง เช้าเย็น ระวังอย่าให้หน้าดินแห้ง แต่ต้องระวังอย่าให้น้ำและขัง อาจทำให้เมล็ดเน่าหรือออกแล้วจะทำให้เกิดโรคได้ง่าย

จากนั้นจึงคลุมด้วยพลาสติกสีดำ หรือสีชาวกก็ได้ โดยนำไม้ไผ่ผ่าซีกปักปลายทั้งสองข้างปักคร่อมแปลงเพาะกล้า ทุก ๆ ระยะ 1 – 1.5 เมตร ทำเป็นหลังคาคลุมในช่วงที่เมล็ดยังมีใบเลี้ยง ช่วยควบคุมอุณหภูมิ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงฤดูฝนเป็นการป้องกันฝน น้ำค้าง เพื่อไม่ให้ดินแฉะมากป้องกันการระบาดของโรครา

การดูแลระยะต้นกล้า ต้นกล้าก่อนงอกหรือหลังงอกแล้ว การรดน้ำระยะนี้ ควรรดน้ำวันละ 2 ครั้ง ข้อควรระวัง คือ น้ำมากเกินไปทำให้ต้นกล้าเกิดโรคราได้ การคลุมพลาสติกก็มีผลเหมือนกับการเปิดให้แสงแดดเข้าในช่วงกลางวัน เพื่อให้ต้นกล้าได้รับแสงอย่างเต็มที่ ทำให้ต้นกล้าแข็งแรงขึ้นพร้อมทั้งระบายความชื้นในดินออกด้วย จะคลุมในช่วงกลางวันที่มีฝนตก และกลางคืนเท่านั้น

ศัตรูและการป้องกันกำจัดในขณะต้นกล้า ศัตรูของต้นกล้าแดงแค่นตาลูบที่สำคัญคือ มด หนู รวมทั้งกิ้งกือ มักจะเข้าทำลายต้นกล้า ควรป้องกันกำจัดโดยการ ใช้ยาคลุกเมล็ดก่อนปลูกหรือใช้ คาร์โบฟูเร็น (ฟูราดาน) โรยไว้รอบ ๆ บริเวณที่เพาะกล้า และยังมีพวกแมลง เช่น เพลี้ยไฟ เต่าแดง ควรใช้ยา คาร์บาริล ฉีดทุก 5 – 7 วัน หรือผสมน้ำอย่างเจือจางรดในขณะที่อยู่ในแปลงเพาะกล้า หากต้องการป้องกันหนอนฝี่เสื่อ หรือตัวแก่ของเพลี้ยไฟ อาจใช้กาวดักแมลงก็ได้

ต้นกล้าถึงแม้จะหยอดเมล็ดพร้อมกัน แต่การงอกของต้นจะไม่เท่ากันอาจช้าหรือเร็วต่างกัน การเจริญเติบโตก็แตกต่างกันด้วย ดังนั้นควรคัดเลือกต้นกล้าที่มีขนาดใกล้เคียงกันในกรณีที่จะย้ายลงแปลงปลูกได้ทั้งหมดเมื่อต้นกล้าอายุประมาณ 7 – 10 วัน ควรมีการจัดเรียงขนาดเพื่อไม่ให้ต้นกล้าขนาดใหญ่คลุมต้นเล็ก และจัดลำดับจากต้นใหญ่ไปหาต้นเล็ก ทำให้ต้นกล้าได้รับแสงแดดอย่างเต็มที่ เมื่อย้ายกล้าลงแปลงปลูก ควรนำต้นกล้าใหญ่ขนาดเดียวกัน ปลูกในแปลงเดียวกัน ทำให้การปฏิบัติงานในแปลงง่าย และสะดวกขึ้น เช่นการแก่ของผลผลิตจะใกล้เคียงกัน กรณีที่ย้ายลงแปลงปลูกได้ทันควรย้ายเมื่อต้นกล้าอายุประมาณ 7 – 10 วัน (มีใบเลี้ยงและใบจริง และไม่ควรมีใบจริงเกิน 3 – 4 ใบ) ก่อนย้ายต้นกล้า ในกรณีเพาะในถาด ควรรดให้น้ำต้นกล้า 1 วัน เพื่อสะดวกในการขนย้ายต้นกล้า ดินไม่แตกง่ายถ้าใช้ถ้วยเพาะสามารถให้น้ำได้ ต้นกล้าที่ได้จากการเพาะเมล็ดเป็นวิธีที่นิยมมากเมื่อเปรียบเทียบกับต้นกล้าที่ได้จากวิธีอื่น ๆ

2) การเตรียมกล้าที่ได้มาจากการปักชำแขนง การเตรียมต้นกล้าที่ได้มาจากการปักชำแขนง คือต้นกล้าที่ได้จากการนำแขนงแดงแค่นตาลูบไปชำในเรือนเพาะชำจนได้รากแล้ว จะทำการย้ายลงถาดเพาะขนาดเล็ก วิธีการดูแลรักษาต่าง ๆ คล้ายกับการดูแลรักษาต้นกล้าที่ได้มาจกเมล็ดพันธุ์จนได้ต้นที่มีความแข็งแรงพอที่จะนำไปปลูกในแปลงต่อไป มักจะทำในช่วงที่เมล็ดขาดแคลน หรือเมล็ดพันธุ์หายาก ต้นกล้าที่ได้จากการชำแขนงนี้ จะมีลักษณะเหมือนกับต้นแม่ การลงทุนที่จะผลิตกล้าวิธีนี้ จะสูงกว่าการใช้เมล็ดพันธุ์ปกติประมาณ 2-3 เท่า การชำแขนง

แต่งแคนตาอูปล จะทำการชำในดิน และการชำในสารละลาย เกษตรกรไม่นิยมใช้ต้นกล้า ที่ได้โดยวิธีนี้ เนื่องจากต้นทุนจะสูงกว่าใช้เมล็ดพันธุ์ปกติ

3) การเตรียมกล้าที่ได้จากการเสียบยอดหรือเสียบข้าง การเตรียมต้นกล้าที่ได้จากการเสียบยอด เป็นวิธีการที่ยุ่งยากมาก เกษตรกรไม่นิยมใช้ โดยวิธีนี้จะใช้ในการทดลองเท่านั้นและมักจะทำในพื้นที่ปลูกมีปัญหา มีความจำเป็นต้องปลูกแต่งแคนตาอูปลในพื้นที่นั้น เช่น พื้นที่ที่เคยมีปัญหาเรื่องโรคเหาเหียว เป็นเชื้อราในดิน วิธีการเสียบยอดหรือเสียบข้างนั้น จะใช้ต้นคอกที่เป็นพืชตระกูลเดียวกัน เช่น พริก พริกไทย และแตงกวา ซึ่งเป็นพืชที่มีระบบรากแข็งแรง แล้วนำยอดแต่งแคนตาอูปลที่เริ่มงอกจากเมล็ดที่ต้องการ มาเสียบยอดหรือเสียบข้างของต้นคอกนั้น ๆ ดูแลรักษาในเรือนเพาะชำ จนได้ต้นกล้าที่แข็งแรงดีพร้อมที่จะย้ายปลูกลงแปลงได้ วิธีการดูแลรักษาเหมือนกับต้นกล้าที่ได้จากเมล็ดหรือได้มาจากการปักชำแขนง ข้อดีของต้นกล้าที่ได้มาจากการเสียบยอดหรือเสียบข้าง คือต้นกล้าจะมีความต้านทานต่อโรคและแมลงในดินได้ดี แต่การลงทุนจะสูงกว่าต้นกล้าที่ได้มาจากเมล็ดประมาณ 1 – 2 เท่าตัว เกษตรกรจึงไม่นิยมเตรียมกล้าโดยวิธีนี้

3.2.4 การปลูกแต่งแคนตาอูปล

บุพยงค์ สุทธิธรรม(2542:17-28) ได้กล่าวถึงวิธีการว่า การปลูกแต่งแคนตาอูปลนับว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญอีกขั้นตอนหนึ่งจะให้ได้มาซึ่งผลผลิต ถ้าทำถูกขั้นตอนจะทำให้การปฏิบัติในขั้นตอนอื่น ๆ ง่ายขึ้นด้วย เช่น ทำให้ได้ต้นแต่งแคนตาอูปลที่มีความสม่ำเสมอ การใส่ปุ๋ย การเลือกแขนงไว้ผลได้สม่ำเสมอ การห่อผล การแขวนผล หรือการปฏิบัติกรอื่น ๆ ก่อนข้างพร้อมกัน ทำให้การเก็บเกี่ยวผลผลิตพร้อมกัน โดยทั่วๆ ไปสามารถแบ่งวิธีการปลูกออกเป็น 2 วิธีคือ

1) การปลูกแต่งแคนตาอูปลแบบหยอดเมล็ดพันธุ์ลงแปลง โดยตรง การปลูกแต่งแคนตาอูปลแบบหยอดเมล็ดพันธุ์ลงแปลงโดยตรง วิธีนี้เป็นวิธีที่ทำกันทั่วไปในสมัยก่อน เนื่องจากการปลูกลงในแปลงโดยตรง จะทำให้ต้นแต่งแคนตาอูปลเจริญเติบโตได้ดีเพราะไม่ได้รับความกระทบกระเทือน ในช่วงย้ายกล้า และจะเก็บเกี่ยวได้เร็วกว่าการปลูกโดยวิธีเพาะกล้าประมาณ 10 วัน หากปลูกแบบเพาะกล้าจะต้องเตรียมต้นกล้าก่อนปลูก ใช้เวลาเตรียมก่อนประมาณ 15 วัน จึงทำให้ระยะเวลาในการปลูกยืดออกไป

สำหรับการปลูกโดยวิธีนี้อาจจะปลูกแบบยกร่องหรือไม่ยกร่องก็ได้ แต่ถ้ายกร่องจะทำให้การดูแลรักษาต่าง ๆ ง่ายขึ้น ที่นิยมมากกับการปลูกโดยวิธีนี้คือการปลูกแบบเลื้อยบนพินดิน และเป็นเมล็ดพันธุ์ที่มีราคาสูง(สายพันธุ์ทางยุโรป) ซึ่งสามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ได้เอง การปลูกโดยวิธีนี้ ปกติจะหยอดเมล็ดเมื่อไร่แล้วถอนแยกต้นที่ไม่สมบูรณ์ทิ้งภายหลัง เพื่อให้เหลือจำนวนต้นตามต้องการ

2) การปลูกแตงแคนตาลูปลูกโดยวิธีเพาะต้นกล้าก่อน แล้วย้ายลงแปลงปลูก การปลูกโดยวิธีนี้ปัจจุบันนิยมมาก มักใช้กับแตงแคนตาลูสายพันธุ์ใหม่ ๆ ที่มีราคาแพง การปลูกวิธีนี้จะต้องผ่านขั้นตอนการเตรียมต้นกล้ามาแล้ว อาจจะได้มาโดยวิธีการใดก็ได้ เช่น เมล็ด ปักชำ หรือเสียบยอด จนได้ต้นกล้าที่มีอายุประมาณ 7 – 14 วัน เริ่มจะมีใบจริงตามที่กล่าวมาแล้ว และพร้อมที่จะย้ายลงแปลงปลูกได้ควรทำการย้ายต้นกล้าตามระยะเวลาที่กำหนดถ้าย้ายต้นกล้าเร็วเท่าใด ก็จะทำให้ต้นกล้าตั้งตัวได้เร็วยิ่งขึ้น ทำให้ต้นกล้าไม่ชะงักการเจริญเติบโตมาก หากเป็นแปลงที่คลุมด้วยพลาสติก ควรเจาะรูที่พลาสติกให้เรียบร้อยก่อน โดยใช้เครื่องมือเจาะระยะปลูกไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับการปลูก และพันธุ์แตงแคนตาลูที่ต้องการปลูก ถ้ามีทรงต้นใหญ่ควรขยายระยะปลูกให้ห่างออกไป ระยะปลูกระหว่างต้นประมาณ 40 - 50 เซนติเมตร ระหว่างแถวประมาณ 1.20 – 1.60 เมตร ควรรดน้ำให้ชุ่มก่อน จึงย้ายต้นกล้าปลูก การนำออกจากถุงเพาะควรใช้มีดกรีดถุงเบา ๆ อย่าให้ดินแตก ถ้าเพาะด้วยถ้วยเพาะ ควรคั่นหรือขยับถ้วยเพาะแล้วคั่นด้านล่างเบา ๆ ระวังอย่าให้ดินในถ้วยแตก อาจทำให้รากขาด การขุดหลุมปลูกควรขุดลึกพอประมาณ ไม่ควรลึกเกินไป คือเมื่อปลูกแล้วโคนต้นควรเสมอกับดินบนสันร่องพอดี ส่วนการเตรียมดินในแปลงปลูก หากไม่มั่นใจอาจใช้สารเคมีใส่รองกันหลุม เพื่อป้องกันโรคและแมลง ซึ่งในระหว่างการเตรียมหลุมปลูก ควรใส่ปุ๋ยรองพื้น อาจเป็นปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยเคมี ไปพร้อม ๆ กันในช่วงแรกก่อนย้ายต้นกล้า ควรรดน้ำวันละ 2 ครั้ง คือเช้าและเย็น แล้วค่อย ๆ เพิ่มปริมาณน้ำมากขึ้น แต่จำนวนครั้งลดลง เป็นวันละครั้ง หากทำเป็นร่องได้ ควรทำแบบร่องจะทำให้ประหยัดแรงงานในการรดน้ำ แต่ในช่วงระยะแรก ๆ ควรให้น้ำต้นกล้าที่ยังเล็กอยู่ด้วยสายยางจนกว่าต้นกล้าจะตั้งตัวได้

3.2.5 ระบบการปลูกแตงแคนตาลู

แตงแคนตาลูเป็นพืชในตระกูลเดียวกับแตงกวา แตงไทย แตงโม และฟักทอง ซึ่งจัดอยู่ในประเภทเกาะเลื้อย ปลูกโดยไม่ขึ้นค้าง ปล่อยให้เลื้อยตามผิวดิน ซึ่งทำให้ประสบปัญหาด้านเชื้อโรคต่าง ๆ เข้าทำลายได้ง่ายโดยเฉพาะในฤดูฝน ทำให้คุณภาพและผลผลิตลดลงปัจจุบันจึงนิยมปลูกแตงแคนตาลู โดยการขึ้นค้างแบบต่าง ๆ ระบบการปลูกแตงแคนตาลูสามารถแบ่งการปลูก ออกเป็น 2 ระบบใหญ่ ๆ คือ

1) การปลูกแตงแคนตาลูแบบเลื้อยตามผิวดิน การปลูกแบบเลื้อยตามผิวดิน เป็นวิธีที่นิยมในสมัยก่อน ซึ่งจะปลูกในช่วงที่ไม่มีฝน ระหว่างเดือนมกราคม – มีนาคม ซึ่งจะมีทั้งข้อดีและข้อเสีย การปลูกแบบเลื้อยตามผิวดินนี้ เตรียมแปลงมีขนาดกว้างประมาณ 3.5 – 4.0 เมตร ปลูกแบบแถวคู่ โดยให้ระยะระหว่างต้นห่างกัน 50 เซนติเมตร แต่ละแถวปลูกห่างจากขอบแปลงเข้าไปประมาณ 30 เซนติเมตร อาจทำร่องน้ำเพื่อให้น้ำกลางร่องก็ได้ โดยปลูกหลุมละ 1 – 2 ต้น เมื่อต้นแตงแคนตาลูเติบโตมีใบได้ 4 ใบ ก็เด็ดยอดทิ้งเพื่อให้เกิดเถาแตงแตกออกตามซอกใบ

ทั้งหมด 4 เกาต่อ 1 ต้น และแต่ละเกาจะได้ผลแดง 1 ผล ไว้ผลในช่วงข้อที่ 9 – 12 ส่วนผลอื่น ๆ ที่ไม่ต้องการตัดเด็ดทิ้งพร้อมแขนงที่แตกออกมา ต้องเด็ดขณะที่แขนงยังมีขนาดเล็กอยู่ ควรจัดเกาแดงให้เลื้อยเข้าด้านในแปลงทั้งหมด เมื่อผลแดงมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 4 – 5 เซนติเมตร (ขนาดเท่าไข่ไก่) ห่อผลแดงด้วยกระดาษ เพื่อป้องกันแมลงวันทองเจาะผล และแขวนผลขึ้นกับหลักไม้ การแขวนผลเพื่อไม่ให้ผลแดงสัมผัสกับดิน ซึ่งอาจทำให้เกิดโรคบางชนิดจากดิน

2) การปลูกแดงแคนตาลูปแบบขึ้นค้าง การปลูกแดงแคนตาลูปแบบขึ้นค้าง เป็นวิธีที่นิยมมากในปัจจุบันสามารถปลูกได้ทุกฤดูกาล มีทั้งข้อดีข้อเสียหลายประการ ปลูกได้ทั้งแถวเดี่ยวหรือแถวคู่ซึ่งจะมีขึ้นตอนต่าง ๆ คล้ายกัน ง่ายต่อการดูแลรักษาโรคและแมลง

การปลูกแบบแถวเดี่ยว ยกแปลงขนาดกว้าง 50 – 70 เซนติเมตร สูง 30 – 40 เซนติเมตร ระยะห่างระหว่างแปลง 1.50 – 2.00 เมตร นิยมปลูกในช่วงที่มีความชื้นสูง เช่น ฤดูฝน

การปลูกแบบแถวคู่ วิธีการคล้ายแบบแถวเดี่ยว โดยยกแปลงแบบแถวเดี่ยว 2 แถวติดกันระหว่างแถวเดี่ยว 2 แถว ประมาณ 0.50 – 1.00 เมตร ระยะห่างระหว่างต้น ประมาณ 40 – 50 เซนติเมตร ถ้าหากเป็นแดงลาย (ตาข่าย) ควรให้ระยะห่างระหว่างต้น 50 เซนติเมตร เป็นอย่างน้อย

วิธีการปลูกแบบขึ้นค้างจะไว้ต้นแดงหลุมละ 1 ต้น เมื่อต้นแดงแคนตาลูปมีใบจริง 4 ใบจะเริ่มมีแขนงแตกออกที่ข้อแต่ละข้อ แต่ต้องเด็ดแขนงนี้ทิ้งเหลือแต่ส่วนยอดจะปล่อยให้เจริญยืดยาวออกไปเรื่อย ๆ ทำให้มีเถาเดี่ยวเมื่อต้นแดงยาวประมาณ 40 เซนติเมตร จะต้องจัดเกาขึ้นค้าง โดยใช้เชือกฟางผูกขึ้น หรือใช้ค้ำเชือกพันยอดแดงขึ้น ถ้าใช้เชือกฟางผูก ต้องผูกอย่างต่อเนื่องประมาณ 2 – 3 ข้อ ต่อ 1 ครั้ง การมัดยอดแดงควรมัดหลวม ๆ ถ้าแน่นอาจทำให้ยอดแดงช้ำและเกิดโรคได้ง่าย ส่วนการใช้ค้ำเชือกจะพันยอดให้เลื้อยไปตามค้ำขึ้น ไม่ควรปล่อยให้ยอดแดงยาวเกินไป เพราะอาจทำให้ยอดหักได้

การปลูกต้นแดงใช้ค้ำเชือก จะใช้ได้ทั้งค้ำแบบปักตรง หรือแบบรูปสามเหลี่ยม(กระโจม) อาจใช้เชือกฟาง หรือเชือกทอเสื่อ เส้นเล็ก ๆ ผูกต้นเป็นเงื่อนไขแบบผูกซุงให้เป็นห่วงหลวมเล็กน้อย หากไม่สะดวกอาจใช้เชือกมัดทำเป็นราวเส้นล่าง ให้ห่างจากพื้นดินประมาณ 10 - 15 เซนติเมตรเพื่อไว้ยึดเชือกด้านล่างของค้ำตัวตั้ง(ค้ำยืน) แทนการมัดกับต้นแดงโดยตรงเช่นกัน การเด็ดยอดแดงจะกระทำเมื่อแดงแคนตาลูปมีข้อหรือใบทั้งหมดประมาณ 20 – 25 ใบ ซึ่งแต่ละข้อจะมีแขนงเล็ก ๆ แตกออกมา แขนงเหล่านี้จะมีดอกตัวเมีย และพร้อมที่จะมีผลเล็ก ๆ เกิดขึ้น ควรเด็ดทิ้งทั้งหมด จะเหลือเพียงแขนงที่ไว้ผลเท่านั้นคือ ข้อที่ 9 – 12 โดยเลือกผลที่

สมบูรณ์ที่สุดเพียง 1 ผล การตัดแขนงควรทำในช่วงที่ความชื้นไม่สูงเพื่อป้องกันโรคทางบาดแผล เมื่อตัดแขนงเสร็จควรฉีดสารเคมีป้องกันโรคราต่าง ๆ เพื่อลดความเสี่ยงในการเกิดโรค

เมื่อผลแดงมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 4 – 5 เซนติเมตร (ขนาดเท่าไข่ไก่) จะต้องทำการห่อผล แต่ถ้ามีแมลงโดยเฉพาะแมลงวันเจาะผลแดงระบาดมากควรห่อผลตั้งแต่เริ่มติดผลใหม่ ๆ เมื่อผลมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 4 – 5 เซนติเมตร ทำการแขวนผล พร้อมกับห่อผลด้วย ก็ได้ ไม่ควรปล่อยให้ผลมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางเกิน 7 – 8 เซนติเมตร เพราะอาจทำให้ข้าวขาดเสียหายได้

3) ข้อดีและข้อเสียของการปลูกแบบเลื้อยตามผิวดินและแบบขึ้นค้าง

การปลูกแดงแคนตาลูปแบบเลื้อยตามผิวดิน

ข้อดี

- (1) ให้ผลผลิตมากกว่าแบบขึ้นค้าง คือ 1 ต้น ได้ผลผลิตประมาณ 4 ผล
- (2) ประหยัดแรงงานในขั้นตอนการเอาต้นแดงขึ้นค้าง
- (3) ลดต้นทุนการผลิต ไม่ต้องใช้ไม้ค้ำ, เชือกค้ำ

ข้อเสีย

- (1) ผลผลิตมักมีคุณภาพไม่ดี (เกรด-บี) เนื่องจากมีหลายผลต่อ 1 ต้น
- (2) โรคและแมลงเข้าทำลายได้ง่าย
- (3) โอกาสเสี่ยงต่อการขาดทุนสูง ในกรณีที่เกษตรกรขาดความชำนาญ
- (4) ป้องกันกำจัดโรคแมลงได้ยาก หากมีการระบาด เนื่องจากฉีดพ่น

สารเคมีไม่ทั่วถึง

- (5) ผลแดงแคนตาลูปอยู่ใกล้ผิวดิน มีสัตว์ เช่นหนู ทำลายได้ง่าย
- (6) ใช้ระยะเวลาดูแลรักษายาวนาน เนื่องจากมีหลายผล ต้องสังเกตที่ผล

แก่ ถึงจะตัดได้

(7) ไม่สะดวกในการปฏิบัติงานในแปลง

การปลูกแดงแคนตาลูปแบบขึ้นค้าง

ข้อดี

- (1) ผลผลิตจะแก่ในเวลาใกล้เคียงกัน หรือพร้อมกันทั้งสวน
- (2) ผลผลิตมีคุณภาพดี (เกรด – เอ) เนื่องจากมี 1 ผล ต่อ 1 ต้น
- (3) โรคแมลงระบาดน้อย มีการถ่ายเทอากาศดี
- (4) การป้องกันกำจัดแมลงสะดวก ฉีดพ่นสารเคมีได้ทั่วถึงทุกส่วน
- (5) ลดโอกาสการขาดทุนได้สูง (เกษตรกรที่ไม่ชำนาญ)

(6) ผลแดงแคนตาลูปจะอยู่สูง ข้อที่ 9 — 12 ของต้น สัตว์ต่าง ๆ จะเข้าทำลายได้น้อย

(7) สะดวกในการปฏิบัติงานในแปลง
ข้อเสีย

- (1) ลงทุนสูงกว่าแบบเลื้อยตามผิวดิน
- (2) ใช้แรงงานมากกว่าแบบเลื้อยตามผิวดิน
- (3) ได้ผลผลิตปริมาณน้อยกว่าแบบเลื้อยตามผิวดิน

ในปัจจุบันการปลูกแดงแคนตาลูปนิยมปลูกแบบขึ้นค้างเนื่องจากให้ผลผลิตที่แน่นอน และมีคุณภาพดี โดยแดงแคนตาลูป 1 ต้น จะให้ผล 1 ผล น้ำหนักประมาณ 1 กิโลกรัม ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาด

3.2.6 การจัดการต้นแดงแคนตาลูป

การจัดการต้นแดงแคนตาลูป เป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญ จะทำให้ต้นแดงแคนตาลูปเจริญเติบโตได้ผลผลิตดี หากขาดขั้นตอนนี้อาจทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร สามารถแยกเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) การผสมเกสร การผสมเกสรจะทำเมื่อแดงแคนตาลูปออกดอก และบานพร้อมที่จะผสมเกสร มีอายุที่เหมาะสมตามแต่ละสายพันธุ์ ปกติจะมีอายุประมาณ 30 — 38 วัน (หลังการปลูก) และส่วนมากจะทำกับแดงลาย ซึ่งเป็นแดงที่มีดอกเกสรตัวผู้ และดอกเกสรตัวเมียอยู่คนละดอก ไม่มีดอกสมบูรณ์เพศ หรือสภาพอากาศไม่เหมาะสม เช่น มีอุณหภูมิต่ำกว่าปกติ หรือในแปลงที่มีการกำจัดแมลงมากเกินไปในช่วงที่แดงผสมพันธุ์จึงจำเป็นต้องช่วยผสมเกสรดังมีขั้นตอนดังนี้

(1) การเก็บละอองเกสรตัวผู้ จะเก็บดอกเกสรตัวผู้ ซึ่งส่วนมากมักจะติดบริเวณลำต้นหลักก่อนดอกบาน 1 วัน โดยเก็บมาทั้งก้านชูดอก สังเกตดอกที่ยังตูมและมีสีเหลืองอ่อน มาทำการบ่ม โดยนำมาแช่น้ำประมาณ 5 — 10 นาที แล้วห่อด้วยผ้าขนหนูบรรจุในถุงพลาสติก เป่าลมมัดปากถุงทิ้งไว้ 1 คืน ในอุณหภูมิปกติ หรือจะทำแบบง่าย ๆ โดยนำเกสรตัวผู้ที่เริ่มบาน มาป้ายบนยอดเกสรตัวเมีย

(2) การผสมเกสร ควรเลือกเวลาที่เหมาะสมสำหรับการผสมเกสร เวลาที่เหมาะสมคือระหว่าง 7.00 — 10.00 น. โดยจิกกลีบดอกเกสรตัวผู้ให้เหลืองเฉพาะอับละอองเกสรตัวผู้และก้านดอก สังเกตละอองเกสรตัวผู้จะมีสีเหลืองเป็นลักษณะที่พร้อมที่จะผสม จากนั้นนำเกสรที่เก็บไว้มาแตะบนเกสรตัวเมีย ปกติจะใช้ในอัตรา 1:1 หรือใช้ดอกตัวผู้ที่เก็บมาแตะใส่กระดาษ แล้วนำมาแตะบนเกสรตัวเมีย หรือนำดอกเกสรตัวผู้มาป้ายบนยอดเกสรตัวเมียโดยตรงก็ได้

2) การตัดแต่งเถาและการไว้ตำแหน่งผล การตัดแต่งและการไว้ตำแหน่งผล เพื่อให้ได้ผลแต่งที่มีคุณภาพ จำเป็นต้องมีการตัดแต่ง หรือไว้ตำแหน่งที่พอเหมาะ เพื่อให้ได้แต่งตามลักษณะที่ต้องการเช่น รสหวาน เปลือกบาง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง คือ อุณหภูมิ แสง ที่ปลูก การดูแลรักษา และระบบการปลูก เช่นการขึ้นค้าง หรือเลื้อยพื้นเป็นดิน การตัดแต่งเถาสามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ

(1) การตัดแต่งไว้เถาเดี่ยว วิธีนี้เหมาะสำหรับแต่งแคนตาอูปพันธุ์เบา (อายุสั้น) เช่น ชันเลดี้ การปลูกแต่งแคนตาอูปในปัจจุบันนิยมวิธีนี้มาก โดยทำแบบขึ้นค้างและจะไว้ผลเดี่ยว สำหรับการไว้ตำแหน่งที่ติดผลนั้น จะขึ้นอยู่กับพันธุ์แต่งแคนตาอูปนั้น ๆ ส่วนใหญ่จะไว้แขนงที่ 9-12 แต่มีบางพันธุ์ทางญี่ปุ่น ข้อจะสั้น ควรไว้ผลที่แขนง 13 — 16 เลือกผลที่สมบูรณ์ที่สุดไว้เพียง 1 ผล การให้แต่งติดผลมากจะได้ผลขนาดเล็กลง คุณภาพไม่ดี การตัดแต่งเถา การไว้ผลจะช่วยให้คุณภาพของผลดีขึ้น นอกจากนี้การตัดแต่งเถายังช่วยให้การเก็บเกี่ยวเร็วขึ้น จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การตัดแต่งผลและเถาให้เหลือเพียง 1 เถาค่อดิน และผลเหลือเพียง 1 ผลต่อดิน จะมีคุณภาพดีที่สุดและควรมีการตัดแต่งแขนงและยอดให้เหมาะสมกับพันธุ์นั้น ๆ ด้วย

(2)การตัดแต่งไว้เถามากกว่า 1 เถา วิธีนี้ส่วนมากใช้กับแต่งแคนตาอูปที่ปลูกแบบเลื้อยตามผิวดินที่นิยมทำกันในสมัยก่อนการเคঁคแขนงและการไว้ผลจะทำคล้าย ๆ การตัดแต่งแบบไว้เถาเดี่ยว แตกต่างกันคือ 1 ดิน จะไว้มากกว่า 1 เถา วิธีปฏิบัติคือ เมื่อต้นแต่งมีใบได้ 4 ใบ จะทำการเคঁคยอดคนในแขนงใบที่ 5 หลังจากเคঁคยอดประมาณ 5 — 7 วัน จะมีการแตกแขนงออกมาเลือกแขนงที่สมบูรณ์ไว้ 2 แขนง หลังจากนั้นเคঁคแขนงข้อที่ 1 — 4 อีกทั้ง 2 เถา แขนงก็จะออกมาอีก 2 ยอดจากนั้นจะเล็งเถาไว้ทั้ง 4 เถา และจะไว้ผลเถาละ 1 ผล ในตำแหน่งแขนงที่ 9 — 12 ของเถาวิธีการปฏิบัติกรอื่น ๆ ก็เหมือนกับปลูกไว้เถาเดี่ยว

3) การคัดเลือกผล การคัดเลือกผลแต่งแคนตาอูป เป็นขั้นตอนที่สำคัญ ขั้นตอนหนึ่ง เพราะการคัดเลือกผลแต่งไม่ถูกต้องจะทำให้ไม่ได้ผลผลิตเลยก็ได้เนื่องจากแต่งแคนตาอูปที่ปลูกจะไว้ผลเพียง 1 เถา และจะคัดเลือกไว้เพียง 1 ผล ต่อดินเท่านั้น ดังนั้นจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่ง ผู้ที่จะคัดเลือกต้องเป็นผู้ที่มีความชำนาญพอสมควร ที่จะพิจารณาเลือกแต่งนั้น ๆ ถ้าขาดความชำนาญ จะเกิดผลเสียหายมากในขั้นตอนนี้เพราะจะต้องเคঁคผลอื่น ๆ ที่ไม่ต้องการทิ้งให้หมดคงเหลือเฉพาะผลที่ต้องการเท่านั้น มีหลักในการคัดเลือกผลแต่งแคนตาอูปดังนี้

(1) รูปร่างลักษณะต่าง ๆ ตรงตามพันธุ์ เช่นพันธุ์ชันเลดี้ ควรมึลักษณะผลยาวรี สีผิว ผลมีสีเหลืองอ่อน มีขนเล็กน้อย เป็นดิน

(2) ไม่มีตำหนิแผลต่าง ๆ ที่ผล หรือไม่มีร่องรอยที่ถูกแมลงทำลาย เช่นแมลงวันเจาะผลแต่ง

(3) ผลควรมีขนาดใหญ่ใกล้เคียงกัน ตำแหน่งการติดผลใกล้เคียงกันจะทำให้ผลผลิตสม่ำเสมอ และเก็บเกี่ยวผลผลิตที่แก่ได้พร้อม ๆ กัน

(4) ไม่มีร่องรอยถูกโรคและแมลงรบกวน ส่วนมากที่พบมักจะเป็นเชื้อรา บางครั้งแดงติดผลแล้วยังมีกลีบดอกติดอยู่ ก็อาจเป็นสาเหตุให้เกิดเชื้อราได้เช่นกัน ดังนั้นก่อนการห่อผลควรเช็ดกลีบดอกที่ติดออกด้วย ผลต้องไม่มีรอยด่างหรือรอยคัน ซึ่งอาจเกิดจากสารเคมีป้องกันโรคและแมลง หรือสารกำจัดวัชพืช

(5) ต้องเป็นผลที่มีขั้วผลแข็งแรง ไม่มีร่องรอยถูกแมลงทำลาย เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดจากขั้นตอนที่กล่าวมาแล้ววิธีการที่ควรปฏิบัติในกรณีที่เกี่ยวข้องกับความชำนาญ มีดังนี้คือ การไว้ผลแดงแคนตาลูปควรไว้ในช่วงแขนงที่ 9 - 12 ซึ่งจะอยู่สูงพ้นพื้นดิน ทำให้ลดปัญหาโรคราในดินด้วย และการคัดผลควรคัดเป็นระยะ ๆ คือ ครั้งที่ 1 เด็ดผลให้เหลือ 3 แขนง จากที่ไว้ 4 แขนง (ข้อที่ 9 - 12) จากนั้นประมาณ 3 - 4 วัน จะทำการคัดผลครั้งที่ 2 ให้เหลือ 2 แขนง จาก 3 แขนง หลังจากนั้นอีกประมาณ 3 - 4 วัน จะคัดผลครั้งที่ 3 ให้เหลือ 1 แขนง ก็จะได้ผลที่ต้องการและเป็นการสร้างความมั่นใจยิ่งขึ้นว่าจะได้ผลที่เหมาะสม ในกรณีที่ผู้ปลูกมีความชำนาญดี อาจคัดเพียงครั้งเดียวก็ได้ จะทำการแขวนผลและห่อผลไปพร้อมกันก็ได้ ขึ้นอยู่กับความชำนาญของผู้คัดเลือกผล และปริมาณ วิธีสังเกตลักษณะของผลแดงแต่ละพันธุ์จะแตกต่างกันออกไปหากเป็นพันธุ์ใหม่ ๆ ต้องศึกษาลักษณะต่าง ๆ และควรทำตามขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น

4) การห่อผลแดงแคนตาลูป การห่อผลแดงแคนตาลูปเป็นขั้นตอนที่ทำหลังจากการคัดเลือกผลแดงเรียบร้อยแล้วควรทำเมื่อผลแดงมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 4 - 5 เซนติเมตร (ขนาดเท่าไข่ไก่) แต่ถ้าพื้นที่นั้น มีการระบาดของแมลงวันเจาะผลแดงมาก ๆ ควรห่อผลตั้งแต่ขนาดเล็ก อาจทำการห่อ 2 ครั้ง คือ ห่อผลครั้งแรกผลแดงมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ประมาณ 2 - 3 เซนติเมตร และครั้งที่ 2 เมื่อผลแดงมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 4 - 5 เซนติเมตรวัสดุที่นิยมใช้ห่อผลแดงคือ กระดาษหนังสือพิมพ์ เนื่องจากหาง่าย ราคาถูก จากการศึกษาวัสดุที่ห่อต่างกันพบว่ากระดาษหนังสือพิมพ์ จะมีผลไม่แตกต่างจากการใช้ถุงกระดาษสีน้ำตาล แต่ถ้าใช้ถุงหิ้วหรือถุงพลาสติกใสจะเกิดจุดสีดำที่ผิวผล แต่ด้านความหวานไม่แตกต่างกัน เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมใช้กระดาษหนังสือพิมพ์ ซึ่งข้อดีคือทำให้สีผิวสวยขึ้น นอกจากนี้ยังมีผลด้านการป้องกันการทำลายของแมลง การห่อผลยังมีผลต่อการป้องกันสารพิษตกค้างจากสารเคมีด้วย ซึ่งเป็นจุดประสงค์ที่สำคัญของการห่อผลแดง นอกจากนี้ยังทำให้สีผิวสม่ำเสมอทั่วทั้งผลด้วย

5) การแขวนผลแดง การแขวนผลแดงเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำต่อจากการห่อผลหรืออาจทำพร้อมกันก็ได้ เมื่อผลแดงแคนตาลูปมีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 4 - 5 เซนติเมตร จะทำ

การแขวนผลทันที แต่ถ้าหากไม่มีเวลาพอควรแขวนผลที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางไม่เกิน 7 – 8 เซนติเมตร โดยเฉพาะแขวนตาปลูกที่ปลูกแบบขึ้นค้าง หากมีการไว้ผลที่มีขนาดใหญ่จะทำให้เกิดผลเสียคือผลแก่งและเกิดบาดแผล, ขั้วขาดเสียหายได้ การแขวนผลยังช่วยป้องกันแมลงที่อยู่ในดิน และความชื้นในดินทำให้เป็นโรคที่เกิดจากเชื้อราได้ การแขวนผลนิยมทำกันโดยทั่วไป ทั้งปลูกแบบเลื่อนไปตามผิวดินและ ปลูกแบบขึ้นค้าง

6) การเด็ดยอดหรือการไว้ใบแต่งแคนตาปลูก การเด็ดยอดหรือการไว้ใบแต่งแคนตาปลูก จะมีผลต่อผลผลิตของต้นแต่งแคนตาปลูก ถ้าเด็ดยอดเร็วเท่าใด ธาตุอาหารต่าง ๆ จะกลับมาสู่ใบและผลแต่งที่อยู่บนต้น ทำให้ใบใหญ่แข็งแรง และผลจะเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการเด็ดยอดแต่งให้เหลือน้อยเท่าใด จะทำให้ผลเจริญเติบโตเร็วขึ้น และทำให้แมลงรบกวนน้อยลง เช่นเพลี้ยไฟ การจะไว้ใบมากหรือน้อย จะต้องสังเกตจากความสมบูรณ์ของต้นแต่งด้วย ถ้ามีความสมบูรณ์มากก็สามารถไว้จำนวนใบน้อยลงได้ หากต้นแต่งมีความสมบูรณ์น้อย จำเป็นต้องไว้ใบแต่งมากขึ้น หรืออาจไว้แขนงแต่งที่มีใบดีช่วย เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวเป็นการเพิ่มคุณภาพของแต่งแคนตาปลูก ให้ดีขึ้นด้วย ดังนั้นการเด็ดยอด หรือการไว้ใบแต่งต้องสังเกตดูลักษณะของต้น เป็นประการสำคัญ เช่นแต่งแคนตาปลูกพันธุ์ชั้นเลิศ โดยปกติจะไว้ใบประมาณ 20 – 25 ใบ โดยที่ จินต์สุภา วรณศรี และชนัญญา สีโธ (2538:11-12) ได้ทำการศึกษาการปลูกแต่งแคนตาปลูกพันธุ์ชั้นเลิศในฤดูฝนหากต้นสมบูรณ์ดีการไว้ใบเพียง 20 ใบ ก็ยังสามารถให้ผลผลิตและความหวานสูงได้ โดยคุณภาพไม่แตกต่างกับการไว้ใบ 25 ใบ แต่ถ้าต้นไม่สมบูรณ์ดี ควรไว้ใบมากขึ้น จะทำให้คุณภาพของแต่งแคนตาปลูกดีขึ้น

7) การให้น้ำแต่งแคนตาปลูก การให้น้ำแต่งแคนตาปลูกนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่มีผลต่อการเจริญเติบโตผลผลิต และคุณภาพของแต่งแคนตาปลูก ทั้งนี้บทบาทต่อการสังเคราะห์แสงของต้นแต่งแคนตาปลูก ดังนั้นถ้าต้นแต่งขาดน้ำจะทำให้การเจริญเติบโตช้า

ความต้องการน้ำของแต่งแคนตาปลูก ในช่วงการเจริญเติบโตต่างกัน จะมีความต้องการน้ำไม่เท่ากัน ควรจะทราบว่าในแต่ละช่วงของการเจริญเติบโตแต่งแคนตาปลูกต้องการน้ำมากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้วางแผนการให้น้ำกับต้นแต่งแคนตาปลูก เป็นไปตามความต้องการของแต่งแคนตาปลูกประชนัน ๆ

(1) ช่วงระยะต้นแต่งแคนตาปลูกเริ่มงอก จนถึงมีใบจริง ระยะนี้ต้นแต่งแคนตาปลูก จะต้องการความชื้นที่พอเหมาะกับการงอก ถ้าความชื้นต่ำเกินไปเมล็ดจะไม่งอก แต่ถ้า น้ำมากเกินไปอาจทำให้เมล็ดเน่า ดังนั้นระยะนี้ควรให้น้ำน้อย ๆ แต่บ่อยครั้ง

(2) ช่วงระยะจากต้นแต่งแคนตาปลูกมีใบจริงจนถึงระยะออกดอกระยะนี้ ต้นแต่งแคนตาปลูกจะแผ่กระจายออกไปทั้งในแนวคิ่งและแนวระดับ รากแต่งแคนตาปลูกสามารถดูด

น้ำที่อยู่ห่างจากต้นมาใช้ได้ ดังนั้นการให้น้ำระยะนี้ควรให้ครั้งละมาก ๆ แต่ใช้ระยะเวลาการให้น้ำออกไป

(3) ช่วงระยะต้นแดงจากระยะออกดอกจนถึงระยะติดผล ระยะนี้ต้นแดงแคนตาลูปจะต้องการน้ำมากที่สุดเพื่อใช้ในกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโต ควรหมั่นดูแลรักษา อย่าให้ขาดน้ำช่วงการให้น้ำจะต้องถี่ขึ้น และปริมาณน้ำมากขึ้นด้วย เพื่อให้ลำต้นใหญ่สมบูรณ์เต็มที่ และได้ผลที่สม่ำเสมอ

(4) ช่วงระยะต้นแดงแคนตาลูปแก่ ระยะนี้การเจริญเติบโตทางด้านลำต้นเริ่มชะงักจะเริ่มสะสมความหวาน การให้น้ำเริ่มลดปริมาณลง ควรหยุดการให้น้ำก่อนการเก็บเกี่ยวประมาณ 7 – 15 วัน

การหยุดให้น้ำหรือลดน้ำ ควรค่อย ๆ หยุด หรือเว้นช่วงการให้น้ำห่างออกไป เช่นปกติ ให้น้ำทุกวัน เป็นวันเว้นวัน , วันเว้นสองวัน หรือเว้นสามวัน แล้วค่อย ๆ นานออกไปจนไม่ต้องให้น้ำถึงวันที่เก็บเกี่ยวผลผลิต ทั้งนี้การรดน้ำจะต้องสังเกตต้นแดงด้วย การรดน้ำทันทีและเป็นเวลานาน ๆ จะทำให้ต้นแดงแคนตาลูปนั้นตายได้

ข้อพิจารณาการให้น้ำแก่ต้นแดงแคนตาลูป มีหลักพิจารณา ดังนี้

(1) ระยะการเจริญเติบโตในระยะต่างกัน ปริมาณน้ำที่จะให้ก็ต่างกันด้วย
 (2) สภาพลมฟ้าอากาศ อุณหภูมิของอากาศเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่เป็นตัวกำหนด ระยะเวลาและปริมาณการให้น้ำแก่ต้นแดงแคนตาลูปด้วย เช่น พื้นที่ที่มีอากาศร้อน อัตราการระเหยของน้ำ อัตราการควบแน่นและอัตราการคายน้ำจะมากขึ้น ควรให้น้ำกับต้นแดงบ่อยครั้งขึ้น

(3) คุณสมบัติทางกายภาพของดิน ดินชนิดต่างกันประสิทธิภาพของการดูดซับน้ำต่างกัน ดินเนื้อละเอียดจะดูดซับน้ำได้ดีกว่าดินเนื้อหยาบ ดังนั้นระยะการให้น้ำ ดินเนื้อหยาบต้องให้น้ำบ่อยครั้งกว่าดินเนื้อละเอียด

วิธีการให้น้ำ การให้น้ำกับต้นแดงแคนตาลูป มีวิธีการหลายวิธีคือ

(1) การให้น้ำตามร่อง เป็นวิธีการให้น้ำโดยรดน้ำเข้าไปในร่อง ระหว่างแถวของต้นแดงแคนตาลูป พื้นที่ที่จะทำอย่างนี้จะต้องเป็นพื้นที่ที่สม่ำเสมอ มีความลาดเอียงน้อย ความยาวของร่องจะขึ้นอยู่กับชนิดของดิน เช่นดินเหนียวสามารถให้ร่องยาวถึง 200 เมตร ส่วนดินร่วนปนทราย หรือดินทราย จะให้ความยาวของร่องลดลงตามลำดับ การให้น้ำแบบนี้ไม่ต้องให้น้ำทุกวัน

(2) การให้น้ำแบบใช้สายยางรด เป็นวิธีที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันโดยใช้เครื่องสูบน้ำ แล้วต่อสายยางมารดน้ำ พื้นที่ที่ไม่สม่ำเสมอก็สามารถใช้วิธีนี้ได้ แต่ต้องใช้แรงงานมาก (รดน้ำทุกวัน)

(3) การให้น้ำแบบพ่นฝอย เป็นวิธีการให้น้ำแบบหนึ่งแต่ไม่นิยมใช้กับแปลงแคณดาลูปมากนัก เพราะจะทำให้ ล้างสารเคมีที่ฉีดติดไว้บนใบแปลงแคณดาลูป การให้น้ำแบบนี้มีโอกาสเกิดโรคได้ง่าย โดยเฉพาะ โรคที่เกิดจากเชื้อรา

(4) การให้น้ำแบบระบบน้ำหยด เป็นวิธีที่ไม่นิยมมากนัก เนื่องจากมีต้นทุนด้านวัสดุอุปกรณ์ที่สูงกว่าวิธีอื่น การใช้วิธีนี้เป็นแนวทางเลือกแนวทางหนึ่ง หลักการในระบบน้ำหยดคือ ให้น้ำครั้งละน้อยแต่เพียงพอกับความต้องการของแปลงแคณดาลูปนั้น ๆ ระบบน้ำหยดมีข้อดีหลายประการ คือ

ก. พื้นที่ที่ไม่สม่ำเสมอก็สามารถทำได้

ข. ใช้น้ำในปริมาณน้อย และได้รับน้ำอย่างสม่ำเสมอทุกต้น สามารถคำนวณหาปริมาณน้ำ ได้ตามความต้องการของแปลงแคณดาลูป นั้น ๆ

ค. ประหยัดแรงงานมาก เมื่อเปรียบเทียบกับการใช้สายยางรดน้ำ

ง. ประหยัดแรงงานในด้านการให้ปุ๋ย โดยให้ไปพร้อมกับน้ำหยด

จ. ลดปริมาณวัชพืช ที่จะขึ้นมาแย่งอาหารต้นแปลงแคณดาลูปที่ปลูก

ฉ. ควบคุมด้านคุณภาพ คือผลผลิตที่ได้จะมีความใกล้เคียงกัน

เนื่องจากทุกผลได้รับปุ๋ยในปริมาณเท่า ๆ กัน

ช. อุปกรณ์ต่าง ๆ สามารถเคลื่อนย้ายไปทำที่อื่นต่อไปได้ ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในระยะต่อไป

ข้อเสียของการให้น้ำระบบน้ำหยด พอสรุปได้ดังนี้

ก. ค่าใช้จ่ายในการติดตั้งสูง มีอุปกรณ์ต่าง ๆ มาก และมีราคาแพง เช่น เครื่อง

สูบน้ำ เครื่องให้ปุ๋ย ท่อ พี.อี.(P.E.) ที่มีรูน้ำออกติดมากับสาย และ เครื่องมือควบคุมแรงดันน้ำ

ข. ผู้ใช้ต้องมีความรู้ความชำนาญ สามารถคำนวณปริมาณน้ำต่อต้นได้ ว่าควรจะให้กี่ลิตรเท่าใด ซึ่งอาจใช้ผู้เชี่ยวชาญจากบริษัทติดตั้ง

ค. มีข้อจำกัดปลีกย่อยมาก เช่น ต้องล้างไส้กรองก่อนให้น้ำทุกครั้ง หรือจะต้องให้น้ำอย่างเพียงพอ เพื่อป้องกันตะกอนไปอุดตันรูให้น้ำ

ปัจจุบันเกษตรกรที่มีการพัฒนา และมีทุนเพียงพอจะเริ่มมีการใช้ระบบน้ำหยดเข้ามาช่วยในการปลูกแปลงแคณดาลูป ปรากฏว่าได้ผลดี เนื่องจากระบบน้ำหยดสามารถใช้ได้หลายครั้ง และสามารถเก็บ เคลื่อนย้ายได้ หากทำหลาย ๆ ครั้ง จะประหยัดค่าแรงงาน

ในการรดน้ำมาก โดยเฉพาะพื้นที่ที่หาแรงงานยาก หรือค่าแรงสูง จะไม่สามารถขยายพื้นที่ปลูกได้
เลยหากไม่ใช้ระบบน้ำหยดเข้าช่วย

8) การให้น้ำปุ๋ยแฉกแฉกตามรูป การให้น้ำปุ๋ยแฉกแฉกตามรูปเป็นการให้ธาตุอาหาร
ต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตของแฉกตามรูป การใส่ปุ๋ยเพื่อให้ธาตุอาหารในปริมาณและ
สัดส่วนที่เหมาะสมต่อความต้องการของแฉกตามรูป จะมีผลทำให้แฉกตามรูปมีการ
เจริญเติบโตดี ให้ผลผลิตสูง ผลผลิตคุณภาพดี ธาตุอาหารที่ให้กับแฉกตามรูปก็เหมือนกับพืช
ชนิดอื่น ๆ โดยทั่วไปประกอบด้วย ธาตุอาหารหลักคือ ธาตุไนโตรเจน ธาตุฟอสฟอรัสและธาตุ
โพแทสเซียมเป็นธาตุที่แฉกตามรูปมีความต้องการมาก และมีธาตุอาหารอีกกลุ่มหนึ่งที่แฉกตาม
รูปมีความต้องการน้อยกว่ากลุ่มแรก คือธาตุอาหารรอง และธาตุอาหารเสริมเช่น ธาตุแคลเซียม ธาตุ
แมกนีสิส ธาตุเหล็ก ธาตุสังกะสี ธาตุโบรอน ธาตุทองแดง ธาตุโมลิบดีนัม และธาตุซิลิกอน เป็นต้น

(1) ประเภทของปุ๋ยแฉกตามรูป สามารถแบ่งตามประเภทได้ 2

ประเภทคือ

ก. ปุ๋ยอินทรีย์ คือปุ๋ยที่มีต้นกำเนิดมาจากสิ่งมีชีวิต เช่นปุ๋ยคอก,ปุ๋ย
หมัก และปุ๋ยพืชสด ซึ่งมีธาตุอาหารต่ำ การขยายตัวให้ประโยชน์ต่อพืชช้า จึงต้องใช้ปริมาณที่สูง
และนิยมใส่ก่อนปลูก ประโยชน์ที่สำคัญของปุ๋ยอินทรีย์ คือปรับปรุงคุณภาพ สภาพดิน ทำให้ดิน
ร่วนซุย ถ่ายเทอากาศดี และเสริมจุลินทรีย์ในดินด้วย

ข. ปุ๋ยอนินทรีย์หรือปุ๋ยเคมี คือปุ๋ยที่มีต้นกำเนิดจากสิ่งไม่มีชีวิต อยู่
ในรูปของสารต่าง ๆ ในปุ๋ยอนินทรีย์หรือปุ๋ยเคมี เป็นปุ๋ยที่มีเปอร์เซ็นต์ธาตุอาหารสูง การใส่ปุ๋ยต้อง
มีความระมัดระวังและควรใส่ในช่วงที่ต้นแฉกตามรูปต้องการ

(2) วิธีการใส่ปุ๋ยแฉกตามรูป สมชาย พชรชนสาร (2533:275-278) ได้
กล่าวถึงการใส่ปุ๋ยแฉกตามรูปไว้ดังนี้คือ ดินแต่ละพื้นที่ข้อมแตกต่างกันออกไป ตามชนิดและ
ปริมาณธาตุอาหารตลอดจนความสมบูรณ์ต่าง ๆ ข้อมไม่เหมือนกัน จึงเป็นเรื่องที่ยากที่จะบอกว่าควร
ใส่ปุ๋ยสูตรใด อัตราเท่าไรจึงจะเหมาะสม ถ้าจะให้ดีควรนำดินไปวิเคราะห์เพื่อให้ทราบปริมาณธาตุ
อาหาร สำหรับแฉกตามรูป การใส่ปุ๋ยไม่รวมถึงการใส่ปุ๋ยรองพื้น จะมีวิธีการใส่จนถึงเก็บเกี่ยว
อยู่ด้วยกันประมาณ 8 ครั้ง (อาจใช้น้อยครั้งลงได้จะดูที่สภาพดินประกอบด้วย)

ครั้งที่ 1 เมื่อต้นแฉกตามรูป อายุประมาณ 5 – 7 วัน หลังจาก
เมล็ดงอก เริ่มมีใบ 2 ใบ ใช้ปุ๋ย 46-0-0 (ยูเรีย) ละลายน้ำรดในอัตราปุ๋ยยูเรียประมาณ 20 กรัม ต่อ
น้ำ 20 ลิตร ควรรดน้ำธรรมดาหลังจากรดปุ๋ยแล้ว เพื่อล้างใบแฉกตามรูป

ครั้งที่ 2 หลังย้ายกล้าลงปลูกแล้ว อายุประมาณ 15 – 17 วัน เริ่มมีใบ
จริง 5 – 8 ใบ ใช้ปุ๋ยสูตร 46-0-0 (ยูเรีย) ละลายน้ำรดในอัตรา ปุ๋ยยูเรียประมาณ 50 กรัม ต่อ
น้ำ 20

ลิตร ควรรดน้ำธรรมดาหลังจากรดปุ๋ยแล้ว เพื่อล้างใบแดงแค้นตาปลูก สังเกตอีก 3 – 5 วันถ้าไม่งามเท่าที่ควร อาจให้ปุ๋ยยูเรียในอัตราเท่าเดิมและรดน้ำซ้ำอีกก็ได้

ครั้งที่ 3 เมื่อต้นแดงอายุประมาณ 1 เดือน(หลังจากปลูก) ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ในอัตรา 1 ช้อน โຕ้ะ ต่อ 1 ต้น โดยใส่ห่างโคนต้นออกมาประมาณ 10 – 15 เซนติเมตร หรืออาจผสมน้ำในอัตราเดียวกันรดก็ได้ แต่ต้องล้างน้ำธรรมดาทุกครั้งทีรดปุ๋ยเพื่อล้างใบ

ครั้งที่ 4 เมื่อแดงแค้นตาปลูกอายุได้ประมาณ 35 – 40 วัน หลังจากปลูก จะให้ปุ๋ยสูตร 13-13-21 ในอัตรา 1 ช้อน โຕ้ะต่อ 1 ต้น (ระยะเริ่มติดผล)

ครั้งที่ 5 เมื่อแดงแค้นตาปลูกอายุได้ประมาณ 45 – 47 วัน จะให้ปุ๋ยสูตร 14-14-21 ผสมปุ๋ยสูตร 0-0-60, 13-0-36, 0-0-50 (ชนิดใดชนิดหนึ่ง) ในอัตรา 1 ช้อน โຕ้ะต่อ 1 ต้น (ระยะติดผลแล้ว เร่งความสมบูรณ์ของผล)

ครั้งที่ 6 เมื่อแดงแค้นตาปลูกอายุได้ประมาณ 50 – 55 วัน จะให้ปุ๋ยสูตร 14-14-21 ผสมปุ๋ยสูตร 0-0-60, 13-0-46, 0-0-50 (ชนิดใดชนิดหนึ่ง) ในอัตรา 1 ช้อน โຕ้ะต่อ 1 ต้น (ระยะสะสมความหวาน)

ครั้งที่ 7 เมื่อแดงแค้นตาปลูกอายุได้ประมาณ 55-60 วัน จะให้ปุ๋ยสูตร 14-14-21 ผสมสูตร 0-0-60 , 13-0-46 หรือ 0-0-50 ชนิดใดชนิดหนึ่ง ในอัตรา 1 ช้อน โຕ้ะต่อ 1 ต้น (ระยะสะสมความหวานและพร้อมที่จะแก่)

ครั้งที่ 8 เมื่อแดงแค้นตาปลูกอายุได้ประมาณ 60-65 วัน จะให้ปุ๋ยสูตร 14-14-21 ผสมสูตร 0-0-60 , 13-0-46 และ 0-0-50 ชนิดใดชนิดหนึ่ง ในอัตรา 1 ช้อน โຕ้ะต่อ 1 ต้น สำหรับแดงแค้นตาปลูกที่ยังไม่หวานเพียงพอ อาจใช้ปุ๋ยสูตร 0-0-60 หรือ 0-0-50 หรือ 13-0-46 เพียงอย่างเดียวก็ได้ แต่ต้องสังเกตดู แดงแค้นตาปลูกที่แก่จัดแล้ว (เริ่มมีผลร่วง) เช่นพันธุ์ชันเลดี จะเป็นการใส่ปุ๋ยครั้งสุดท้าย

ในกรณีที่ เป็นแดงพันธุ์กลาง หรือพันธุ์หนัก ควรให้ปุ๋ยเหมือนครั้งที่ 7 หรือ 8 แต่ให้ถี่ระยะเวลาออกไป โดยใส่เพิ่มจำนวนครั้ง ไปเรื่อยๆ จนแดงแค้นตาปลูกแก่เต็มที่ และครั้งสุดท้ายอาจใส่ปุ๋ยสูตร 0-0-60 , 13-0-46 หรือ 0-0-50 หรือที่เกษตรกรเรียกว่าปุ๋ยหวาน เพียงอย่างเดียวก็ได้ แต่ต้องดูต้นด้วย ระวังอย่าใส่มากเกินไป ควรใส่เพิ่มความเข้มข้นทีละน้อย การใส่ปุ๋ยแต่ละครั้งอย่าให้ชิดต้นแดงมากเกินไป จะทำให้ต้นเน่าและควรเปลี่ยนจุดใส่ให้รอบ ๆ ต้น หลังจากใส่ปุ๋ยแล้วควรรดน้ำตามด้วยทุกครั้งและที่สำคัญจะต้องคอยสังเกตต้นแดง ถ้าต้นแข็งแรงดีก็พร้อมจะรับปุ๋ยตามกำหนดแต่ละครั้ง หากต้นไม่แข็งแรงต้องพิจารณาลดปริมาณ เพื่อไม่ให้ต้นคายก่อนการเก็บเกี่ยว

นอกจากการให้น้ำทางดินแล้วควรให้น้ำเสริมทางใบ หรือเพิ่มธาตุอาหารรอง เพื่อให้ได้ผลผลิตแดงแคนตาลูปที่มีคุณภาพดี อาจผสมไปพร้อมกับการฉีดพ่นสารเคมีป้องกันและกำจัดโรคและแมลง โดยจะแบ่งการให้น้ำทางใบเป็น 3 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ใช้ปุ๋ยที่มีธาตุไนโตรเจนในอัตราสูง และมีธาตุอาหารรองอื่น ๆ ปนด้วย จะฉีดประมาณ 2-3 ครั้ง เมื่อต้นแดงอายุประมาณ 14 – 28 วัน โดยฉีดห่างกันประมาณ 5 – 7 วัน เช่นปุ๋ยสูตร 30-20-10

ระยะที่ 2 ใช้ปุ๋ยที่มีธาตุฟอสฟอรัสสูง เพื่อช่วยในการติดดอกติดผล จะฉีดประมาณ 2-3 ครั้ง เมื่อต้นแดงมีอายุประมาณ 28 – 50 วัน โดยฉีดห่างกันประมาณ 5 – 7 วัน อาจฉีดพ่นพร้อมกับการฉีดพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลง เช่นปุ๋ยสูตร 15-30-15

ระยะที่ 3 ใช้ปุ๋ยที่มีธาตุโพแทสเซียมสูงเพื่อเพิ่มความหวาน จะฉีดประมาณ 2-3 ครั้ง เมื่อต้นแดงอายุประมาณ 55 วัน จนถึงเก็บเกี่ยว ฉีดห่างกันประมาณ 5-7 วัน อาจฉีดพ่นพร้อมกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลง เช่นปุ๋ยสูตร 10-20-30 หรือ 13-0-46

9) ศัตรูและการป้องกันกำจัด ศัตรูและการป้องกันกำจัดถือเป็นสิ่งจำเป็นในการปลูกแดงแคนตาลูป แดงแคนตาลูปได้นำเข้ามาปลูกในประเทศไทยได้ประมาณ 50 ปีมาแล้ว แต่ยังไม่ค่อยได้ผลดีเท่าที่ควรเนื่องจากการป้องกันกำจัดศัตรูยังไม่ดีพอ ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ ดังนั้นการป้องกันกำจัดศัตรูจึงเป็นปัจจัยสำคัญ และเป็นแนวทางที่ผู้ผลิตจะประสบความสำเร็จต่อไป ศัตรูที่พบได้แก่ โรคและแมลง วัชพืช และสัตว์ศัตรูอื่น ๆ มีรายละเอียดดังนี้

(1) โรคของแดงแคนตาลูป การปลูกแดงแคนตาลูปนั้นเหมือนกับการทำสวนผลไม้อื่น ๆ ทั่วไป แต่อาจมีโรคมามากกว่าพืชชนิดอื่น เนื่องจากแดงแคนตาลูปเป็นพืชที่อ่อนแอต่อโรค ดังนั้นเพื่อป้องกันการสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้น เกษตรกรควรมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาการสาเหตุ และการป้องกันกำจัดโรคแต่ละชนิดเพื่อป้องกันและยับยั้งการระบาดของโรคไม่ให้รุนแรงออกไป ซึ่งการป้องกันจะได้ผลดีกว่าการรักษา โรคแดงแคนตาลูปที่สำคัญมีดังนี้

ก. โรคเหี่ยวเฉา เป็นโรคที่เกิดจากเชื้อราชนิดหนึ่งซึ่งอาศัยอยู่ในดิน จะเข้าทำลายในลำต้นแดงแคนตาลูป อาการที่เห็นมีหลายแบบ เช่น ต้นแตก อาจจะมีน้ำที่ออกมาหรือบางครั้งอาจแสดงอาการเน่าที่โคนต้น และตามซอกใบ อาการที่พบจะเหี่ยวจากยอดในระยะแรก ๆ ต้นจะเหี่ยวเฉพาะในเวลากลางวันที่มีอากาศร้อน และจะกลับสดชื่นขึ้นมาในเวลากลางคืนและเช้า เมื่ออาการรุนแรงจะแสดงอาการเหี่ยวถาวร และตายในที่สุด โรคนี้เกิดขึ้นได้ทุกระยะการเจริญเติบโต โดยเฉพาะระยะที่มีการเจริญเติบโตทางด้านลำต้นจะอ่อนแอต่อโรคนี้มาก

การป้องกันกำจัด โรคนี้ป้องกันกำจัดด้วยสารเคมีกระทำได้ยาก ควรถอนต้นที่พบว่าเป็น โรคนี้ทิ้ง แล้วรูดยาเทอร์ราคลอรับริเวณหลุมที่เกิดโรค และไม่ควรปลูก

แดงแค้นตาลูปติดต่อกันในพื้นที่เดิม เพื่อป้องกันการสะสมโรค เนื่องจากโรคนี้นี้สามารถอยู่ในดินได้นาน หากจำเป็นต้องปลูกในพื้นที่นั้น ๆ ควรใช้พันธุ์ที่ต้านทาน หรือใช้วิธีเสียบยอดโดยใช้ต้นคอที่มีความต้านทาน หรืออาจใช้วิธีอบดินด้วย แก๊สเมธิลโบรไมด์ แต่ต้องระวังอันตรายที่จะเกิดจากแก๊สนี้

ข. โรคราน้ำค้าง เกิดจากเชื้อราชนิดหนึ่งเข้าไปทำลายทางใบ และเจริญเข้าไปในลำต้น มักระบาดในช่วงที่มีความชื้นสูง เช่นฤดูฝน ที่มีน้ำค้างหรือหมอกจัดติดต่อกัน อาการที่พบด้านล่างของใบจะมีกลุ่มของเชื้อราสีเทาอ่อน ขึ้นปกคลุมเป็นหย่อม ๆ ผิวใบ ส่วนนั้นเป็นสีเหลือง ต่อมาจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล และกลายเป็นใบไหม้ในที่สุด แดงที่เป็นโรคนี้อาจทำให้ผลผลิตลดลง คุณภาพต่ำ ผลเล็กและแคะแกระ

การป้องกันกำจัด

1. ใช้สารเคมีคลุกเมล็ด เช่น เอ พรอน 35 คลุกเมล็ดก่อนปลูก ป้องกันเชื้อโรคที่มากับเมล็ด ในกรณีที่เก็บเมล็ดเอง
2. ใช้สารเคมีพ่นป้องกันในตอนเช้าที่มีหมอกจัด เช่น เคนเทน (ออร์โทไซค์), เบนโนมิล (เบนเลท) หรือ คลอโรธาโลนิล (คาโคนิล) ควรฉีดพ่นสลับกันเพื่อป้องกันการื้อยาของเชื้อโรค
3. ถอนหรือเผาต้นที่เป็นโรคทิ้ง เพื่อป้องกันการแพร่ระบาด
4. ฉีดยาป้องกันแมลงพาหะ คือ เต่าแดง เช่น โมโนโครโทฟอส (อโซคริน) ใช้ในอัตรา 20-30 ซี.ซี. ต่อน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่น

ค. โรคราแป้ง เกิดจากเชื้อราชนิดหนึ่งมักจะระบาดในช่วงแดงแค้นตาลูปเริ่มแก่ โดยพบเชื้อราสีขาวปกคลุมผิวใบ คล้ายผงแป้งบางใบจะเห็นเชื้อเป็นวงกลมสีขาวปรากฏอยู่ ต่อมาในส่วนนั้นเปลี่ยนเป็นสีเหลืองและแห้งตายทั้งต้นหรือทั้งแปลง

การป้องกันกำจัด

1. ใช้สารเคมีที่มีส่วนผสมของกำมะถันฉีดพ่น เช่น กำมะถันผง
2. ใช้สารเคมีฟอกพาราโซฟอสในอัตรา 2 ซ่อน ใ้ละต่อน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นทุกๆ 5 - 7 วัน
3. ใช้สารเคมีเชื้อการค้า ไชโปร โคนาโซล (อัลโต้-100) หรือ ไดโนแคป ฉีดพ่นทุก 7 - 10 วัน ช่วงติดผล จนถึงผลแก่

ง. โรคใบด่าง เป็นโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสชนิดหนึ่ง สามารถทำลายได้ทุกระยะของการเจริญเติบโต ลักษณะอาการที่พบได้ชัดเจนในส่วนยอดของใบจะมีลักษณะหงิก

งอ ผิวบนใบจะค่างเหลืองเป็นหย่อม ๆ กระจายทั่วไป ใบมีขนาดเล็กลง ต้นแคระแกร็น โรคชนิดนี้ จะทำให้ผลผลิตมีคุณภาพต่ำ ไม่เป็นที่ต้องการของตลาด

การป้องกันกำจัด เนื่องจาก โรคชนิดนี้ยังไม่มีสารเคมีใช้รักษาได้ โดยตรง ควรเลือกพื้นที่ ที่ปลอดเชื้อไวรัสนี้ เมื่อพบแดงแค้นตาจุดที่เป็นโรคนี้อควรถอนทิ้งทันที และป้องกันแมลงพาหะของโรค ได้แก่ ไรแดงไม่ให้มาทำลายต้นพืชและถ่ายทอดเชื้อโรค ไปสู่ต้นที่ ปลอดโรค เช่น ใช้ยา ฟอสฟ, เมซูโรล เป็นต้น

จ. โรคแอนแทรคโนส เป็นเชื้อราชนิดหนึ่ง มักพบระบาด โดยทั่วไป ในช่วงที่มีฝนตกชุก หรือมีความชื้นสูง และสามารถติดไปกับเมล็ดพันธุ์ได้ด้วย อาจเกิดได้กับทุก ส่วนของลำต้น เช่น ต้น ใบ ดอก และผล ส่วนมากมักจะเกิดกับผลสุก ถ้าเป็นมากจะทำให้ผลเน่า อาการที่สังเกตได้ว่าเป็นโรคนี้ คือ ใบจะกรอบแห้ง ที่ผลมีลักษณะมีจุดสีน้ำตาล ทำให้ผิวเสีย บางครั้งมองเห็นเป็นปุ่มขรุขระเกิดเต็มไปหมดและกระจายเป็นแผลใหญ่ แผลมีสีน้ำตาลเกิดเป็นวง ซ้อน ๆ กันสีค่าบริเวณแผล

การป้องกันกำจัด

1. ในกรณีที่ดินมากับเมล็ดพันธุ์ที่เก็บเองควรคลุกเมล็ดพันธุ์เพื่อ ป้องกัน เชื้อร่าก่อนปลูก

2. หากพบว่าแดงแค้นตาจุดนั้นเป็น โรคควรขุดถอนเผาทำลาย เชื้อเพื่อป้องกันการระบาด เพราะเชื้อนี้สามารถเจริญได้ข้ามฤดู โดยอาศัยซากพืชในดิน

3. ใช้สารเคมีฉีดพ่นกำจัดเชื้อราเช่น เทนเอ็ม 45 หรือ เบนเล ทคอน โดซาน ฉีดพ่นสลับกัน(ห่างกัน 5-7 วัน)

4. ควรรูดซากนราลงในดิน ป้องกันก่อนปลูก เช่น เทอร์ราคลอ (2) แผลงศัตรูของแดงแค้นตาจุด แผลงศัตรูของแดงแค้นตาจุดนั้นก็ เหมือนกับแผลงศัตรูพืชชนิดอื่น ๆ ซึ่งมาทำให้ผลผลิตและคุณภาพของแดงแค้นตาจุดลดลง จนถึง ระดับก่อให้เกิดความเสียหายอยู่หลายชนิด ที่สำคัญได้แก่

ก. เพลี้ยไฟ เป็นแมลงชนิดหนึ่งที่ทำให้ความเสียหายกับต้นแดงได้ทุก ระยะ ทั้งตัวอ่อน ตัวแก่จะมีสีน้ำตาลปนแดง ตัวแก่มีปีกเคลื่อนไหวเร็วมากมักพบระบาดมากในช่วง ปลายฤดูหนาว ถึงฤดูร้อน แมลงชนิดนี้สามารถขยายพันธุ์ได้ดี และรวดเร็วจากที่พบว่าแดงแค้นตา จุดจะมีเพลี้ยไฟทำลายมากกว่าแมลงชนิดอื่น ๆ จะรุนแรงจนไม่ได้ผลผลิตหรือเสียหายในที่สุด

ลักษณะการทำลาย เพลี้ยไฟจะดูดน้ำเลี้ยงบริเวณยอด ได้ใบอ่อน และดอก จะทำให้ยอดไหม้และใบหงิก เป็นผลทำให้ต้นแดงแค้นตาจุดชะงักการเจริญเติบโต ลักษณะที่สังเกตได้คือ ยอดจะตั้งขึ้นข้อปล้องจะถี่ ยอดแดง ปกติเพลี้ยไฟจะชอบวางไข่บนใบ

มากกว่าส่วนอื่น ๆ ของต้น สามารถระบาดโดยลอยไปกับกระแสลม ระบาดได้อย่างรวดเร็วและรุนแรง ในช่วงระยะแรกจนถึงอายุประมาณ 50 — 60 วัน แล้วจะลดความรุนแรงลง

การป้องกันและกำจัด

1. หมั่นตรวจดูยอดแต่งแกนตาดูว่ามีเพลี้ยไฟทำลายหรือไม่ ถ้าพบว่ามีให้หาทางป้องกันกำจัดทันที
2. ใช้ยาพวก โมโนโคร โดฟอส มีชื่อการค้าว่า นูวาคอน, อโซคริน ใช้ในอัตรา 20 -30 ซี.ซี.ต่อน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่น ทุก ๆ 7 วัน
3. ใช้ยา คาร์โบซฟาน มีชื่อการค้า เช่น ฟอส เอ อี ซี ในอัตรา 30 - 50 ซี.ซี.ต่อน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นทุก 4 — 7 วัน
4. ใช้ยาคุมพวก คาร์โบฟูแรน มีชื่อการค้า ฟุราดาน 3 จี , คูราแทร์ 3 จี คลุกดินก่อนปลูก จะคุมได้ 2 สัปดาห์

5. ในกรณีที่มีการระบาดแล้วควรใช้ เมซูโรล หรือคาร์บามัล ผสมตามอัตราส่วนฉีดพ่น

6. ใช้การรดน้ำให้โคนยอด เข้า เย็น จะช่วยลดปัญหาของ เพลี้ยไฟได้เช่นกัน การฉีดพ่นสารเคมีควรจะเปลี่ยนการใช้สารเคมี เพื่อป้องกันแมลงต้านทานต่อยา บางครั้งวัสดุอื่นช่วยเสริมการกำจัดได้เช่น ใช้น้ำตาลทราย หรือหางนมผงประมาณ 2 ช้อน ละลาย นำนำมาผสมจะช่วยทำลายเพลี้ยไฟได้ดีขึ้น ควรทำลายในช่วงที่เริ่มระบาด

ข. แมลงวันเจาะผลแดง เป็นแมลงชนิดหนึ่งที่วางไข่ในผลแดง ชาวบ้านเรียก แมลงวันทอง ตัวเมียที่ผสมพันธุ์แล้วจะวางไข่ฝังในผลแดงระยะการเป็นหนอน ประมาณ 8 วัน เมื่อโตเต็มที่จะเข้าดักแด้ในดิน ประมาณ 5 — 9 วัน จะออกมาเป็นตัวเต็มวัย ประมาณ 90 วัน ตัวเมียวางไข่ได้ ประมาณ 100 - 500 ฟอง

ลักษณะการทำลาย พบว่าระบาดได้ทั้งปี เนื่องจากประเทศไทยมีผลไม้ตลอดทั้งปี การเข้าทำลายโดยการเจาะที่ผล แล้ววางไข่เป็นกลุ่มประมาณ 3 — 5 ฟองเมื่อไข่กลายเป็นหนอนจะเข้าไปในผล หรือลำต้น ทำให้ต้นเน่า โดยจะสังเกตที่รอยแผล จะมียางไหลออกมา มีเชื้อโรคเข้าทำลายซ้ำ ถ้าแดงผลใดถูกแมลงวันทองเจาะทำลายผลแดงจะเสียหายไม่สามารถนำไปจำหน่ายได้

การป้องกันกำจัด

1. ใช้ลูกเหม็นแขวนเป็นระยะๆ ห่างกันประมาณ 2 — 3 เมตร จะช่วยป้องกันได้ หรืออาจใช้กาวดักแมลง (ตัวแก่) มาติดแล้วทำลาย

2. เมื่อแต่งแกนตาปลูก มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 4 — 5 เซนติเมตรจะทำการห่อผลเพื่อป้องกันการวางไข่ของแมลงวันเจาะผลแดง ในกรณีที่มีการระบาดมาก ๆ ควรห่อผลตั้งแต่ผลแดงมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2 — 3 เซนติเมตร

3. ในการเตรียมดินเพื่อปลูกควรไถลึก ๆ เพื่อกำจัดด้งตัวของแมลงวันเจาะผลแดง

4. ใช้สารล่อแมลง เช่น สารเมทิลยูจินอล ผสมขาม้าแมลง

5. หากพบแมลงวันเจาะผลแดงทำลายผลแดงก่อนคัดผล ควรคัดทิ้งเพราะจะทำให้เสียหายภายหลัง

ค. เต่าแดง เป็นแมลงชนิดหนึ่งที่ชอบวางไข่ในดินหรือโคนต้นแต่งแกนตาปลูก แต่จะมีน้อยเพราะแปลงปลูกแต่งแกนตาปลูกจะคลุมด้วยพลาสติก ยกเว้นในแปลงที่คลุมด้วยฟางข้าว ตัวอ่อนและตัวเต็มวัย จะกัดกินใบแดงและดอกแดงสามารถทำลาย ตั้งแต่ใบเลี้ยงจนถึงใบแก่ ทำให้มีรอยขาดเป็นริ้วและยังเป็นพาหะของโรคที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย

การป้องกันกำจัด

1. เมื่อพบในปริมาณน้อยจะทำลายด้วยมือมักจะทำลายในช่วงเช้า

2. เมื่อเก็บเกี่ยวต้นแต่งแล้วควรรีบเก็บทำลายเพราะจะเป็นแหล่ง

เพาะพันธุ์แมลง

3. ถ้ามีแมลงนี้มาก ใช้สารเคมีประเภทคูคูซิมี และลูกตัวตายเช่น โมโนโครโตรฟอส หรืออาจใช้ เซฟวิน 85 ฉีดพ่น

ง. ไล่เดือนฝอย สามารถทำลายแต่งแกนตาปลูก ตั้งแต่ระยะต้นกล้า หรืออาจติดกับดินจากแปลงเพาะกล้า ไปในแปลงปลูก ไล่เดือนฝอยจะเข้าทำลายระบบราก ทำให้เกิดรากปม ทำให้ลำต้นแคระแกรน

การป้องกันกำจัด กรณีที่พื้นที่ปลูกน้อย อาจใช้แก๊สเมทิลโบรไมด์ อบดิน ในแปลงเพาะกล้าใช้สารเคมีคาร์โบฟูแรนผสมดินก่อนเพาะกล้า หรือ โรยในที่ที่ต้องการปลูก ในอัตรา 4 กิโลกรัมต่อไร่ หรือก่อนการปลูกควรงดการใช้ปุ๋ยคอก เช่น มูลโค มูลกระบือรองพื้น ในพื้นที่ที่เคยมีการระบาด

(3) วัชพืชและการป้องกันกำจัด วัชพืชคือ พืชที่ขึ้นในพื้นที่ที่เราไม่ต้องการให้ขึ้น เมื่อขึ้นแล้วทำให้เกิดผลเสียหาย กับแต่งแกนตาปลูก อาจกล่าวอย่างกว้าง ๆ ได้ดังนี้

ก. แย่งปุ๋ย และน้ำ

ข. เป็นแหล่งสะสมโรคและแมลง

ค. ผลผลิตของแต่งแกนตาปลูกต่ำลง

- ง. คุณภาพของแสงแดดตามฤดูกาล
- จ. กรณีให้น้ำแบบร่อง จะกีดขวางทางน้ำ
- ฉ. การกำจัดวัชพืช โดยการถอน ทำให้ระบบรากแสงแดดตามฤดูกาล

กระทบกระเทือน

- ช. การทำงานในแปลงปลูกไม่สะดวก
- ซ. เสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ต้นทุนสูงขึ้น
- ฅ. เสียเวลาในการป้องกันกำจัด

สำหรับการป้องกันกำจัดวัชพืช มีอยู่ด้วยกันหลายวิธี โดยทั่ว ๆ ไป

เกษตรกรนิยมใช้กันอยู่ 3 วิธีคือ

1. ใช้วัสดุคลุมดิน หรือแปลงปลูก เป็นวิธีที่ช่วยในการควบคุมวัชพืช ได้ผลดีมาก ไม่ทำให้แสงแดดตามฤดูกาลได้รับความกระทบกระเทือนระบบราก วัสดุคลุมดินยังช่วยควบคุมอุณหภูมิและความชื้นในดินด้วย วัสดุที่นิยมใช้คลุมแปลงปลูก คือ พลาสติกสีปรอนส์ — ดำ และฟางข้าวเป็นต้น

2. การป้องกันกำจัดโดยวิธีกล เป็นวิธีที่ใช้กันทั่วไปและทำกันมานานแล้ว เช่น คายหญ้า การไถพรวนพื้นที่ปลูกรวมไปถึงใช้มือถอนวิธีนี้ยังถือว่ามีความจำเป็น สำหรับการปลูกแสงแดดตามฤดูกาล วิธีนี้ถึงแม้จะช้าแต่เป็นวิธีที่ได้ผลแน่นอน เนื่องจากการปลูกแสงแดดตามฤดูกาลต้องการความประณีตหากใช้วิธีอื่นอาจมีผลกระทบกับต้นแสงแดดตามฤดูกาลได้

3. การป้องกันกำจัดโดยใช้สารเคมี เป็นวิธีที่นิยมอีกวิธีหนึ่ง จะทำใน ระยะที่ต้นแสงแดดตามฤดูกาลอายุยังน้อย เป็นวิธีที่ได้ผลเร็วประหยัดเวลา ถึงอย่างไรการใช้สารเคมีก็ยังคงมีอันตรายคั้งนั้นเกษตรกรควรระมัดระวังในการใช้สารเคมี

(4) ศัตรูอื่น ๆ และการป้องกันกำจัด ศัตรูที่มักจะพบในแปลงแสงแดดตามฤดูกาล ที่สำคัญ ได้แก่ หนู , กระจอก , กระจาด เข้ามารบกวนตั้งแต่ช่วงแรกของการหยอดเมล็ดและช่วงผลแสงแดดตามฤดูกาลเริ่มแก่จนถึงแก่เต็มที่ การป้องกันกำจัดอาจทำได้ดังนี้

- ก. กำจัดที่อยู่ของสัตว์ศัตรู เช่น คอไม้ หรือจอมปลวก
- ข. ขุดทำลายรูหนู อาจใช้กับดัก หรือกรงดัก ทำลาย
- ค. ใช้สารเคมี (เหยื่อพิษ) เช่น ซิงค์ฟอสไฟด์ หรือ วอร์ฟาริน

ในปัจจุบันการปลูกแสงแดดตามฤดูกาล มักพบปัญหาเรื่องการใช้น้ำปุ๋ยเคมี และยาป้องกันกำจัดโรคและแมลง ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่ออาชีพการเกษตร ทั้งทางด้านกายภาพ , ชีวภาพ แนวทางหนึ่งซึ่งอาจแก้ปัญหานี้ได้ โดยวิธีเกษตรธรรมชาติ และช่วยลดปัญหา

สภาพแวดล้อม จึงมีการนำ Effective Micro Organism (E.M.) มาใช้กับแสงแดดตามฤดูกาล (สมชาย

พรรณสาร และคนอื่น ๆ 2536:16) จากการศึกษาในด้านการเจริญเติบโต ระยะแรกจะเจริญเติบโต ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่ออายุ 30 วันขึ้นไป อัตราการเจริญเติบโตจะแตกต่างกันในด้านน้ำหนัก และคุณภาพของผลผลิต หรือความหวาน ในส่วนของการป้องกันกำจัดและแมลงของสารนี้มีผลต่อการป้องกันโรคและแมลงน้อย แต่เป็นตัวเสริมฤทธิ์ให้สารเคมีได้

10) การเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว

(1) การเก็บเกี่ยวแดงแคนตาลูป วันดี ชัยสาร(2550, 7 กันยายน) ได้กล่าวถึงการเก็บเกี่ยวแดงแคนตาลูปที่ดีนั้น จะต้องเลือกตัดเฉพาะผลแดงที่แก่เต็มที่ตามอายุการสุกแก่ของแต่ละสายพันธุ์ แต่ละพันธุ์จะแสดงลักษณะสุกแก่ที่แตกต่างกันออกไป แดงที่สุกแก่เต็มที่จะมีคุณภาพดีมีเปอร์เซ็นต์ความหวานสูง แต่ทั้งนี้ต้นแดงและใบแดงนั้นต้องอยู่ในสภาพสมบูรณ์ ดังนั้นการเก็บเกี่ยวแดงแคนตาลูปมีหลักเกณฑ์ใหญ่ ๆ 2 ประการคือ

ก. อายุการเก็บเกี่ยวเต็มที่ตามสายพันธุ์ ซึ่งแต่ละสายพันธุ์ จะกำหนดอายุการเก็บเกี่ยวมาพร้อมเพื่อจะได้ทราบว่าเก็บเกี่ยวช่วงใด จะมีคุณภาพดีที่สุด เช่น พันธุ์ชั้นเลดี้ 60 — 65 วัน, พันธุ์ฮันนี่เวลด์ 75 -90 วัน และพันธุ์กรีนเวฟ 89 — 90 วัน เป็นต้น

ข. สังเกตลักษณะของผลแดงแคนตาลูป ลักษณะของผลแดงแคนตาลูปที่แสดงลักษณะต่าง ๆ ออกมาของแต่ละสายพันธุ์ นั้นว่าแก่หรือไม่อาจจะแสดงออกมาหลายอย่างพร้อมๆกัน หรืออย่างใดอย่างหนึ่งแล้วแต่สายพันธุ์นั้น ๆ พอที่จะสรุปลักษณะที่แสดงอาการแก่พร้อมที่จะเก็บเกี่ยวได้ดังนี้

1. ขั้วผล จะมีรอยร้าว หรือรอยแตกแยก โดยสังเกตรอยต่อระหว่างขั้วผลกับผลแดงแคนตาลูป ถ้าบริเวณนั้นมีรอยแตก, รอยร้าวหรือเปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีน้ำตาล แสดงว่าผลแดงแคนตาลูปผลนั้นเก็บเกี่ยวได้แล้ว การแตกแยกหรือรอยร้าว จะมีลักษณะแตกต่างกันตามสายพันธุ์ เช่น พันธุ์ชั้นเลดี้ จะแตกร้าวที่รอบ ๆ ขั้ว สำหรับพันธุ์ฮันนี่เวลด์ หรือพันธุ์อาร์โก้ จะแตกเป็นรอยตรงขึ้นไปขั้วผล เป็นต้น

2. สีของผล จะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม บางพันธุ์จะเปลี่ยนจากสีเขียวมาเป็นสีครีมเข้ม หรืออาจเปลี่ยนจากสีเขียวอ่อนมาเป็นสีเขียวเข้ม หรือสีเหลืองนวล ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนว่า สีจะผิดไปจากระยะที่ผลยังอ่อนอยู่

3. ลายที่ผลหรือตาข่ายร่างแห ในกรณีที่เป็นแดงพันธุ์ลาย (ตาข่าย) เมื่อแดงสุกจะมีลายปกคลุม หนาขึ้นชัดเจน และลายตาข่ายจะแน่นขึ้น

4. สังเกตที่ก้นผล สำหรับแดงแคนตาลูปบางพันธุ์ เมื่อผลแก่จัดจะพบที่บริเวณก้นผล จะมีสีออกสีใสนวล เช่น พันธุ์ฮันนี่เวลด์ หรือบางพันธุ์เมื่อใช้มีดกดที่บริเวณก้นผลจะนิ่ม เช่น พันธุ์จึงหยวน เป็นต้น

5. มีกลิ่นหอม เป็นข้อสังเกตพิเศษอีกประการหนึ่ง แต่วิธีนี้อาจใช้ไม่ได้ กับทุกสายพันธุ์ พันธุ์ที่มีกลิ่นหอมชัดเจนได้แก่ พันธุ์ชั้นเลิศ

การตัดแต่งแคนตาลูป อาจดูจากอายุการเก็บเกี่ยว และสังเกตลักษณะของผลทั้งสองประการคู่กัน ก็จะทำให้มีความมั่นใจว่าจะได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี

ในกรณีที่ต้องตัดแต่งเพื่อส่งตลาดที่ห่างไกล ควรตัดแต่งแคนตาลูป ในขณะที่ความสุกแก่ประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์ แต่มีความหวานเต็มที่แล้วแต่ยังไม่หอม เช่น แดงพันธุ์ชั้นเลิศ ลักษณะขั้วผลนูน สีผลแดงมีสีผลนวลขาวสม่ำเสมอทั่วกันทั้งผล และอาจดูที่กลิ่นผลมีสีใส พร้อมจะเปลี่ยนเป็นสีเหลือง เมื่อผลแก่ขั้วผลเบา ๆ จะเกิดรอยแตกร้าว หรือรอยแยก ถ้านำผลแดงไปบ่มไว้ในอุณหภูมิห้องปกติ ประมาณ 2 – 3 วัน ผลแดงนั้นจะแก่เต็มที่ การตัดแต่งในลักษณะนี้จะมีประโยชน์ในด้านการขนส่งและทำให้การเก็บรักษานานออกไปอีกด้วย แต่การตัดแต่งลักษณะนี้จะต้องมีความชำนาญ คุณลักษณะของผลแดงแก่ได้ดี มิฉะนั้นจะตัดแต่งอ่อนทำให้ได้แดงแคนตาลูปที่มีคุณภาพต่ำ

(2) การปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว สมชาย พชรนสาร (2533:325-326) ได้อธิบายไว้ใน โครงการผลิตเอกสารวิชาการเกษตรเพื่อบริการชุมชน เรื่อง การปลูกแต่งแคนตาลูป ว่าปกติแต่งแคนตาลูปที่ตัดแล้วจะสามารถบริโภคได้ทันที ยกเว้นในกรณีที่ต้องเก็บไว้ ก็สามารถทำได้ โดยจะเก็บรักษาไว้ได้นาน ประมาณ 5 – 8 วัน (อุณหภูมิห้อง) หากเก็บไว้นานกว่านี้ จะทำให้คุณภาพของแต่งแคนตาลูปเสียไป (ความหวานจะเพิ่มขึ้นประมาณ 2 – 3 วันแรก หลังจากนั้น ความหวานจะลดลงอย่างรวดเร็ว) ถ้าหากต้องไว้นานกว่านี้ ควรเก็บไว้ในตู้เย็น จะยืดระยะเวลาไปได้อีก ประมาณ 1 สัปดาห์

การตัดแต่งแคนตาลูป ต้องตัดให้มีขั้ว และแขนงย่อยติดมาด้วย มีลักษณะเป็นรูปตัวที(T) เพราะขั้วที่ติดมานี้จะแสดงให้เห็นชื่อทราบดีว่าแดงนี้ใหม่สดหรือไม่ ถ้าแดงไม่มีขั้วแสดงว่าแดงนั้นไม่สด อาจทำให้ผลนั้นเน่าเสียได้ง่าย

หลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตมาแล้ว ควรเช็ดผลให้สะอาดด้วยผ้าชุบน้ำหมาด ๆ แล้วผึ่งลมให้แห้ง โดยไม่ส่งไปขายทันที ควรวางผึ่งไว้ที่ระบายอากาศสะดวก ไม่ควรใส่เข่งทันที หรือไม่ควรวางซ้อนกันมากกว่า 2 ชั้น จะทำให้ผลแดงช้ำเสียหาย จากนั้นบรรจุโฟมเน็ต (โฟมตาข่าย) แล้วบรรจุลงกล่องหรือเข่งที่เตรียมไว้ ถ้าเป็นเข่งควรใช้กระดาษหนังสือพิมพ์บุข้างเข่ง เพื่อป้องกันการกระทบกระเทือน

ถ้าเกษตรกรจะส่งแต่งแคนตาลูปให้พ่อค้าขายส่งโดยตรง หลังจากการเก็บผลผลิตจากสวนเรียบร้อยแล้ว ให้เช็ดผลแต่งแคนตาลูปให้สะอาด ด้วยผ้าชุบน้ำหมาด ๆ

แล้วจึงให้แห้งจากนั้น บรรจุลง โฟมตาข่ายใส่รถบรรทุก โดยตรง ส่งไปยังร้านค้าส่งตามสถานที่ที่
นัดหมายจากนั้น เป็นขั้นตอนของร้านค้าส่ง จะดำเนินการด้านการตลาดต่อไป

11) การตลาดแดงแคนตาลูป การตลาดแดงแคนตาลูปในปัจจุบันผู้บริโภค
รู้จักกันแพร่หลายมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มคนระดับกลาง ในสมัยก่อนรู้จักกันในกลุ่มคนระดับสูง
เท่านั้นในปัจจุบันตลาดแดงแคนตาลูปภายในประเทศกว้างขึ้น และในอนาคตมีโอกาสส่งออก
ต่างประเทศได้มากขึ้น

(1) ตลาดภายในประเทศ มีขั้นตอนในการปฏิบัติดังนี้

ก. การเตรียมแดงแคนตาลูปส่งตลาด เป็นการจัดชั้นคุณภาพ
มาตรฐานของแดงแคนตาลูป และการจัดส่งสินค้าให้กับผู้ค้า จัดจำหน่าย ตามวิธีการตลาดต่อไป

1. การตัดแต่งผล แดงแคนตาลูป เมื่อตัดแต่งผลแดงที่ขั้วผลให้
เป็นรูปตัวที (T) เพื่อความสวยงาม และตรงกับความต้องการของตลาด โดยเฉพาะตลาดในประเทศ
ไทย

2. การคัดเกรด การจัดจำหน่ายแดงแคนตาลูป มีความ
จำเป็นต้องมีการคัดเกรด จะทำให้จำหน่ายได้ในราคาสูง และผู้ซื้อสามารถเลือกซื้อได้ตามความ
พอใจ ในการคัดเกรด ใบปัจจุบันสามารถคัดเป็น A B โดยพิจารณาจาก ขนาดของผล และรูปร่าง
ลักษณะของผล และเปอร์เซ็นต์ความหวาน เป็นต้น

3. การบรรจุและการขนส่ง

การบรรจุ เพื่อจำหน่ายผลสด เมื่อผู้รวบรวมท้องถิ่นทำการ
ตัดแต่งผลและทำการคัดขนาดและคุณภาพเรียบร้อยแล้ว จะบรรจุแดงแคนตาลูปในภาชนะที่มี
ลักษณะโปร่ง ซึ่งก่อนการบรรจุควรทำความสะอาดผลแดง โดยใช้ผ้าหมาด ๆ เช็ดขนหรือสิ่ง
สกปรกต่าง ๆ ที่ติดออกให้หมด ผึ่งไว้ในที่ร่ม อากาศถ่ายเทได้สะดวก ให้ผิวแดงแคนตาลูปแห้ง ไม่
ควรวางทับกันมากกว่า 2 ชั้น จะทำให้ผลแดงชำรุดเสียหายได้ บรรจุผลแดงแคนตาลูปลงในตาข่าย
โฟม และบรรจุลงในภาชนะที่แข็งแรงอากาศถ่ายเทได้ดี เช่น ตะกล้า แข็ง หรือกล่องกระดาษ เป็นต้น

การขนส่ง ด้วยความระมัดระวัง อย่าให้ได้รับความ
กระทบกระเทือนมาก ส่วนใหญ่จะขนส่งโดยรถบรรทุกขนาดเล็ก บางครั้งการขนส่งแดงแคนตาลูป
อาจไม่ใช้ภาชนะบรรจุผล โดยนำผลแดงแคนตาลูปที่ใส่ตาข่ายโฟม แล้วนำขึ้นรถบรรทุกเลย แต่
ต้องเป็นแดงแคนตาลูปที่ยังไม่สุกแก่เต็มที่ (80%) หากสุกแก่เต็มที่ (100%) ควรบรรจุในภาชนะ
หากไม่บรรจุในภาชนะ จะทำให้ผลแดงแคนตาลูปเสียหายได้ การนำส่งตลาดควรทำโดยเร็วที่สุด

ข. วิธีการตลาดแดงแคนตาลูป วันดี ชัยสาร (2550, 7 กันยายน)
ผู้นำกลุ่มผู้ปลูกแดงแคนตาลูป ได้กล่าวถึงวิธีการตลาดของแดงแคนตาลูป ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. เกษตรกร เป็นผู้นำผลแดงแคนตาลูป จำหน่ายให้แก่ผู้ค้าส่งในตลาดกรุงเทพฯ ประมาณ 20 เพอร์เซ็นต์ และจัดจำหน่ายปลีกในตลาดท้องถิ่น ประมาณ 1 เพอร์เซ็นต์ (รวมผลผลิต 21 เพอร์เซ็นต์ ของผลผลิตทั้งหมด)

2. ผู้รวบรวมท้องถิ่น โดยพ่อค้าคนกลาง จะลงทุนให้เกษตรกร แล้วทำการเก็บรวบรวมนำมาจำหน่ายให้แก่ผู้ค้าส่งในตลาดกรุงเทพฯ ประมาณ 75 เพอร์เซ็นต์ และจำหน่ายปลีกในตลาดท้องถิ่น ประมาณ 2 เพอร์เซ็นต์ (รวมผลผลิต 77 เพอร์เซ็นต์ ของผลผลิตทั้งหมด)

3. ผู้ค้าจำหน่ายส่งในตลาดกรุงเทพฯ รับซื้อผลผลิตจากทั้งผู้รวบรวมท้องถิ่น และเกษตรกรโดยตรง ประมาณ 98 เพอร์เซ็นต์ ของผลผลิตทั้งหมด การจำหน่ายส่วนใหญ่ จะเป็นผลสด ให้ร้านค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต ภัตตาคาร ผู้ค้าปลีกในตลาดกรุงเทพฯ หรือต่างจังหวัด และผู้บริโภคโดยตรง

4. โรงงานแปรรูป ผลผลิตบางส่วนจะส่งเข้าโรงงานแปรรูป เช่น นำไปทำท็อปปิ้งแดงแคนตาลูป แยมแคนตาลูป และแดงแคนตาลูปในน้ำเชื่อม เป็นต้น โดยจะเป็นช่วงที่แดงแคนตาลูปมีผลผลิตออกสู่ตลาดมาก หรือแดงแคนตาลูปมีคุณภาพไม่ได้ตามความต้องการ ซึ่งจะมีผลผลิตประมาณ 1.8 เพอร์เซ็นต์ ของผลผลิตทั้งหมด

5. ผู้ค้าส่งต่างประเทศ จะมีผลผลิตบางส่วนที่มีคุณภาพดี ผู้ค้าส่งในตลาดกรุงเทพฯ จะทำการคัดเลือกรวบรวมแล้วนำไปจำหน่ายตลาดต่างประเทศ ตามคุณภาพที่ประเทศผู้ซื้อต้องการ มีประมาณ 0.2 เพอร์เซ็นต์ ประเทศฮ่องกง และประเทศสิงคโปร์ เป็นต้น

(2) ตลาดต่างประเทศ ปัจจุบันมีการส่งออกขายต่างประเทศน้อยมาก แต่ก็ยังมีบางบริษัทที่ส่งออกไปยังต่างประเทศ ซึ่งไม่แน่นอนจะส่งเป็นช่วงๆ โดยมีการติดต่อเป็นครั้งๆ ไป อาจเนื่องมาจากความต่อเนื่องของผลผลิตแดงแคนตาลูป ไม่แน่นอนรวมถึงเรื่องคุณภาพของแดงแคนตาลูป ที่ออกมาทำให้บริษัทส่งออกไม่แน่ใจ จากการทำมีบริษัทได้มาติดต่อผู้ผลิตโดยตรง โดยให้มีการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเพื่อผลิตส่งออกขายต่างประเทศ แต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากยังไม่สามารถรักษาคุณภาพของผลผลิต และจำนวนผลผลิตที่ได้ นอกจากนี้ยังมีปัญหาต่างๆอีกมากทำให้การส่งออก ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประเสริฐ จันวิชัย (2546:33-34) ได้ทำการศึกษาสภาพการผลิตสับปะรดของเกษตรกรในอำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยกำหนดประเด็นศึกษาดังนี้ 1) สภาพทางสังคมและ

เศรษฐกิจของเกษตรกร 2) สภาพการผลิตสับปะรด และ(3) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร เกี่ยวกับการผลิตสับปะรด ซึ่งมีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ส่วนประสงค์ บุญเจริญ (2545:65) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสับปะรด โดยการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร ซึ่งนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 5 ประเด็น คือ (1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ (2) ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตสับปะรดโดยการใช้เกษตรกรที่เหมาะสมและแหล่งความรู้ (3) การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสับปะรด โดยใช้เกษตรกรที่เหมาะสม ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงพิจารณาประเด็นศึกษาที่มีความเหมาะสมกับการศึกษาสภาพการผลิตแตงแคนตาลูปของเกษตรกรในอำเภอรัฐประเทส จังหวัดสระแก้ว ดังนี้(1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ปลูกแตงแคนตาลูป (2) ศึกษาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตแตงแคนตาลูปของเกษตรกร (3) สภาพการผลิตแตงแคนตาลูปของเกษตรกร และ (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตแตงแคนตาลูป

การปลูกแตงแคนตาลูป ธิดารัตน์ ทิดประเสริฐ (2548:19-21) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของปริมาณวัสดุเพาะกล้าที่มีต่อการเจริญเติบโตของต้นกล้าแตงแคนตาลูป โดยมีส่วนผสมของ ปุ๋ยหมักร่อน : ขุยมะพร้าว : ขี้เถ้าแกลบ : ขุยมะพร้าว ในอัตราส่วน 1:5:0.5:0.5 โดยปริมาตร และใส่ปุ๋ยสูตร 16—16—16 ในอัตรา 3 กรัมต่อลิตร บรรจุวัสดุเพาะกล้า ในถาดพลาสติกเพาะกล้าที่มีปริมาตรถาดเพาะกล้าต่างกันดังนี้ 50 มิลลิลิตร ปลูกห่าง 50 มิลลิลิตร ปลูกชิด 100 มิลลิลิตร 150 มิลลิลิตร และ 200 มิลลิลิตร ศึกษาการเจริญของต้นกล้าที่อายุ 10 วัน และ 20 วัน หลังเพาะ แล้วจึงย้ายลงปลูกในกระถางขนาด 12 นิ้ว เป็นเวลา 2 สัปดาห์ เพื่อศึกษาการเจริญเติบโตหลังย้ายปลูก พบว่าการเพาะในวัสดุเพาะกล้าปริมาณ 100 มิลลิลิตร ให้ความสูง น้ำหนักสดของส่วนยอดและราก น้ำหนักแห้งของส่วนยอดและราก สูงที่สุด และการเพาะในวัสดุเพาะกล้าปริมาณ 50 มิลลิลิตรที่ปลูกชิดไม่เว้นช่อง ให้ความสูง น้ำหนักสดของส่วนยอดและราก น้ำหนักแห้งของส่วนยอดและราก น้อยที่สุด ทั้งที่อายุ 10 และ 20 วันหลังเพาะกล้า การเจริญเติบโตหลังย้ายปลูก พบว่าต้นกล้าแตงแคนตาลูปที่ย้ายปลูกจากวัสดุเพาะกล้าปริมาณ 200 มิลลิลิตร ให้ความสูง จำนวนข้อ น้ำหนักสดส่วนยอดและราก น้ำหนักแห้งของส่วนยอดและรากสูงที่สุด และกล้าแตงแคนตาลูปที่ย้ายปลูกจากวัสดุเพาะกล้าปริมาณ 50 มิลลิลิตร ที่ปลูกชิดไม่เว้นช่อง ให้ความสูงจำนวนข้อ น้ำหนักสดของส่วนยอดและราก น้ำหนักแห้งของส่วนยอดและรากน้อยที่สุดทั้งการย้ายปลูกที่อายุ 10 และ 20 วัน

ธีระพงษ์ ธีวศิริกุล (2548:15-16) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลของวัสดุปลูกจากเปลือกมะพร้าว ต่อการเจริญเติบโต และการให้ผลผลิตของแตงแคนตาลูป โดยมีวัสดุปลูก 6 ชนิด ได้แก่ ขุยมะพร้าวผสมถ่านแกลบ อัตราส่วน 1:1 ,2:1 ขุยมะพร้าวผสมทราย อัตราส่วน 1:1 , 2:1 และกาบ

มะพร้าวสับ 2 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ (ประมาณ 6 ลูกบาศก์เซนติเมตร) , ขนาดเล็ก (0.5 ลูกบาศก์เซนติเมตร) ทำการปลูกภายในโรงเรือนเปิด และให้สารละลายธาตุอาหารผสมน้ำหยด พบว่า ต้นแดงแคนดาปลูกที่ปลูกในขุยมะพร้าวผสมถ่านแกลบ อัตราส่วน 1:1 ,2:1 ขุยมะพร้าวผสมทราย อัตราส่วน 1:1 , 2:1 มีการเจริญเติบโตและให้ผลผลิตสูงกว่าต้นแดงแคนดาปลูกที่ปลูกในกาบมะพร้าวสับทั้ง 2 ขนาด อย่างมีนัยสำคัญยิ่ง โดยต้นแดงแคนดาปลูกที่ปลูกในขุยมะพร้าวผสมถ่านแกลบ อัตราส่วน 1:1 ,2:1 ขุยมะพร้าวผสมทราย อัตราส่วน 1:1 , 2:1 ให้น้ำหนักผลผลิตเฉลี่ย 1,393 ,1,506 , 1526 และ 1,347 กรัมต่อผล ตามลำดับ

เรวัธ เผ่าเพ็ง (2538:38-39) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบพันธุ์แดงแคนดาปลูกที่เหมาะสม 4 สายพันธุ์ เพื่อใช้ในการส่งเสริมปลูกในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ในระหว่างเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2537 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2538 โดยทดลองกับแดงแคนดาปลูก พันธุ์สกาย ร็อกเก็ต , พันธุ์เจ็ด คิว , พันธุ์ ฮันนี่ เวลด์ และพันธุ์ซัน เลดี้ พบว่าการเจริญเติบโตของแดงแคนดาปลูก โดยนับจำนวนใบต่อต้น ทั้ง 4 พันธุ์ อยู่ระหว่าง 19 – 23 ใบ ซึ่งไม่มีความแตกต่างทางสถิติ ความยาวของลำต้น ปรากฏว่า แดงแคนดาปลูกพันธุ์ฮันนี่ เวลด์ มีความยาวมากกว่าพันธุ์อื่น ๆ ทั้ง 3 พันธุ์ โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านผลผลิตแดงแคนดาปลูกพบว่า แดงแคนดาปลูกพันธุ์ ซัน เลดี้ ให้ผลผลิตสูงสุดคือ 702 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมาคือ พันธุ์ฮันนี่ เวลด์ , พันธุ์สกาย ร็อกเก็ต, พันธุ์เจ็ด คิว ให้ผลผลิต 525 , 502 และ 437 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ นอกจากนี้ จูติมา วัฒนศาสตร์(2548:12) ได้ศึกษาผลของความเข้มข้นธาตุไนโตรเจนและโพแทสเซียมในปุ๋ยทางน้ำต่อการเจริญเติบโต ผลผลิตและคุณภาพของแดงแคนดาปลูก พบว่า ความเข้มข้นของธาตุไนโตรเจนที่ 150 และ 200 มิลลิกรัมต่อลิตร ให้น้ำหนักสด น้ำหนักแห้งต้น พื้นที่ใบ มากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจากที่ความเข้มข้นของธาตุไนโตรเจนที่ 100 มิลลิกรัมต่อลิตร และการให้ปุ๋ยน้ำที่มีความเข้มข้นของธาตุไนโตรเจน 150 และ 200 มิลลิกรัมต่อลิตร ร่วมกับโพแทสเซียม 200, 250 และ 300 มิลลิกรัมต่อลิตร ไม่ทำให้น้ำหนักผลสดและความแน่นเนื้อของผลแดงแคนดาปลูกมีความแตกต่างทางสถิติ ส่วนผลของความเข้มข้นของธาตุอาหารที่มีต่อการเจริญเติบโตเมื่อสิ้นสุดการเก็บเกี่ยวพบว่า การให้ความเข้มข้นของธาตุไนโตรเจน 150 มิลลิกรัมต่อลิตร ร่วมกับความเข้มข้นของธาตุโพแทสเซียม 300 มิลลิกรัมต่อลิตร ให้น้ำหนักสดส่วนเหนือดินสูงที่สุด และทุกระดับความเข้มข้นของธาตุไนโตรเจนทั้ง 2 ระดับ และโพแทสเซียมทั้ง 3 ระดับ ไม่ทำให้น้ำหนักแห้งของส่วนเหนือดินมีความแตกต่างทางสถิติ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ศึกษา เป็นประชากรผู้ปลูกแตงแคนตาลูปทั้งหมดจำนวน 96 ราย (สำนักงานเกษตรอำเภออรุณประเทศ: 2551) ผู้วิจัยจึงเก็บตัวอย่างเกษตรกรทั้งหมด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง(Structured Interview) โดยการกำหนดข้อมูลที่ต้องการ กำหนดรูปแบบการใช้ การพัฒนาคำถาม การตรวจสอบและการทำบรรณาธิกร การทดสอบเครื่องมือกับกลุ่มเกษตรกรที่ประกอบปลูกแตงแคนตาลูป ในที่นี้ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเครื่องมือกับ เกษตรกรในอำเภอวัฒนานคร และอำเภอเขาฉกรรจ์ และนำมาปรับปรุงแก้ไข

แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิดและแบบปลายเปิด แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
- ตอนที่ 2 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการผลิตแตงแคนตาลูป
- ตอนที่ 3 การผลิตแตงแคนตาลูปของเกษตรกร
- ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตแตงแคนตาลูป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ขอความร่วมมือเจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบล

3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยออกไปสัมภาษณ์เกษตรกร ระหว่างวันที่ 20 ธันวาคม 2551 ถึงวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2552 โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.3.1 จัดทำแผนการออกเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกร

3.3.2 ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อนัดหมายเกษตรกร เพื่อให้ผู้วิจัยออกไปสัมภาษณ์ตามแผน

3.3.3 ผู้วิจัยออกไปสัมภาษณ์ข้อมูลเกษตรกร ตามที่นัดหมายด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบสัมภาษณ์ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล จัดทำรหัสข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละตอนมีดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ในส่วนที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ และร้อยละ สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการผลิตแตนแคนตาลูป ใช้สถิติ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 สภาพการผลิตแตนแคนตาลูปของเกษตรกร ใช้วิธีการวิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตแตนแคนตาลูปของเกษตรกร ใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง “สภาพการผลิตเตงแคนตาปูของเกษตรกร ในอำเภอรัฐประเทส จังหวัดสระแก้ว” ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตเตงแคนตาปู

ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตเตงแคนตาปูของเกษตรกร

ตอนที่ 3 สภาพการผลิตเตงแคนตาปูของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตเตงแคนตาปู

ตอนที่ 1 สภาพสังคมและเศรษฐกิจ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพสังคมและเศรษฐกิจด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 4.1 ถึงตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.1 สภาพทางสังคมของเกษตรกร

N=96						
สภาพทางสังคมของเกษตรกร	จำนวน(คน)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.
1. เพศ						
ชาย	68	70.8				
หญิง	28	29.2				
2. อายุ						
25-35 ปี	15	15.62	26	65	46.72	10.181
36-45 ปี	27	28.13				
46-55 ปี	32	33.33				
56-65 ปี	22	22.92				
3. ระดับการศึกษา						
ไม่ได้รับการศึกษา	2	2.1				
ประถมศึกษา	84	87.5				
มัธยมศึกษาตอนต้น	8	8.3				
มัธยมศึกษาตอนปลาย	2	2.1				

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นสภาพทางสังคมของประชากร ดังนี้
 เพศ พบว่าประชากร ร้อยละ 70.8 เป็นเพศชาย และร้อยละ 29.2 เป็นเพศหญิง
 อายุ พบว่าประชากร ร้อยละ 15.62 มีอายุระหว่าง 25-35 ปี ร้อยละ 28.13 มีอายุระหว่าง
 36-45 ปี ร้อยละ 33.33 ปี มีอายุระหว่าง 46-55 ปี และร้อยละ 22.92 ปี มีอายุระหว่าง 56-65 ปี
 ประชากรมีอายุเฉลี่ย 46.72 ปี มีอายุต่ำสุด 25 ปี และมีอายุสูงสุด 65 ปี
 ระดับการศึกษา พบว่าประชากรที่ไม่ได้รับการศึกษาร้อยละ 2.1 มีการศึกษาระดับ
 ประถมศึกษาร้อยละ 87.5 มัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 8.3 และมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ
 ประกาศนียบัตรวิชาชีพร้อยละ 2.1

ตารางที่ 4.2 ประสิทธิภาพในการปลูกแต่งแคนตาลูป

N=96						
รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.
1.ประสิทธิภาพในการปลูกแต่ง แคนตาลูปของเกษตรกร(ปี)			2	20	10.31	3.913
2-5	14	14.58				
6-10	51	53.13				
11-15	26	27.08				
16-20	5	5.21				
2.จำนวนครั้งในการปลูกต่อปี (ครั้ง)			1	4	2.21	0.983
1	25	26.0				
2	39	40.6				
3	19	19.8				
4	13	13.6				

จากตารางที่ 4.2 ประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพการปลูกแต่งแคนตาลูป และ
 จำนวนครั้งที่ปลูกต่อปี พบว่า มีประชากรที่มีประสิทธิภาพการปลูกแต่งแคนตาลูป 2-5 ปี ร้อยละ
 14.58 มีประสิทธิภาพการปลูกแต่งแคนตาลูป 6-10 ปี ร้อยละ 53.13 มีประสิทธิภาพการปลูกแต่ง
 แคนตาลูป 11-15 ปี ร้อยละ 27.08 และมีประสิทธิภาพการปลูกแต่งแคนตาลูป 16- 20 ปี ร้อยละ
 5.21

ประชากรมีประสบการณ์ในการปลูกแต่งแคนตาลูปเฉลี่ย 10.31 ปี โดยมีประสบการณ์การปลูกแต่งแคนตาลูปน้อยที่สุด 2 ปี และมีประสบการณ์ปลูกมากที่สุด 20 ปี

จำนวนครั้งที่ปลูกต่อปีพบว่าประชากร ปลูกแต่งแคนตาลูป 1 ครั้ง ร้อยละ 26.0 ปลูกแต่งแคนตาลูป 2 ครั้ง ร้อยละ 40.6 ปลูกแต่งแคนตาลูป 3 ครั้ง ร้อยละ 19.8 และปลูกแต่งแคนตาลูป 4 ครั้งต่อปี ร้อยละ 13.6

ประชากรปลูกแต่งแคนตาลูปมากที่สุด 2 ครั้ง ต่อปี และจำนวนครั้งที่ปลูกน้อยที่สุด 4 ครั้งต่อปี โดยเฉลี่ยแล้วประชากรปลูกแต่งแคนตาลูป 2.21 ครั้งต่อปี

ตารางที่ 4.3 การเป็นสมาชิกสถาบันของเกษตรกร

N=96

รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
การเป็นสมาชิกสถาบัน		
ไม่ได้เป็นสมาชิก	32	33.3
เป็นสมาชิก*	64	66.7
กลุ่มผู้ปลูกแต่งแคนตาลูป	52	54.2
สหกรณ์การเกษตร	13	13.5

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.3 การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร พบว่า ร้อยละ 66.7 เป็นสมาชิกสถาบัน โดย ร้อยละ 54.2 เป็นสมาชิกกลุ่มผู้ปลูกแต่งแคนตาลูป และร้อยละ 13.5 เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร

ตารางที่ 4.4 การเข้ารับการฝึกอบรมและการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตเตาเผาถ่าน

N=96

รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.
1.การเข้ารับการฝึกอบรม(ครั้ง)			0	3	1.11	0.881
ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม	27	28.1				
1	36	37.5				
2	28	29.2				
3	5	5.2				
2. แหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตเตาเผาถ่าน*						
เกษตรกรเพื่อนบ้าน	90	93.8				
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	26	27.1				
โทรทัศน์	19	19.8				
ผู้นำท้องถิ่น	10	10.4				
สื่อสิ่งพิมพ์	3	3.1				
อื่น ๆ (ญาติ,พี่น้อง)	3	3.1				

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.4 การเข้ารับการฝึกอบรมและการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตเตาเผาถ่าน พบว่า ประชากรไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม ร้อยละ 28.1 ได้รับการฝึกอบรม 1 ครั้ง ร้อยละ 37.5 ได้รับการฝึกอบรม 2 ครั้ง ร้อยละ 29.2 และร้อยละ 5.2 ได้รับการฝึกอบรม 3 ครั้ง

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องการผลิตเตาเผาถ่าน พบว่า ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเกษตรกรเพื่อนบ้าน ร้อยละ 93.8 จากผู้นำท้องถิ่น ร้อยละ 10.4 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรร้อยละ 27.1 จากโทรทัศน์ร้อยละ 19.8 ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์ ร้อยละ 3.1 และร้อยละ 3.1 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากญาติ พี่น้อง

ตารางที่ 4.5 แรงงานและพื้นที่ในการผลิตเตงแคนตาอุป

N=96

รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.
1. จำนวนแรงงานในครอบครัว						
(คน)			1	5	2.46	0.780
1	2	2.1				
2	60	62.5				
3	25	26.0				
4	6	6.3				
5	3	3.1				
2. จำนวนแรงงานจ้าง(คน)			0	15	6.51	3.299
ไม่ได้จ้างแรงงาน	3	3.1				
1-5	50	52.1				
6-10	40	41.7				
11-15	3	3.1				
3. ลักษณะการถือครองพื้นที่ปลูกเตงแคนตาอุป(ไร่)						
3.1 เป็นของตนเอง			0	10	0.46	1.704
ไม่มีพื้นที่เป็นของตนเอง	89	92.71				
1-5	3	3.13				
6-10	4	4.16				
3.2 เข้าผู้อื่น			0	10	5.63	2.840
ไม่ได้เช่า	7	7.29				
1-5	52	54.17				
6-10	37	38.54				
4. พื้นที่ปลูกเตงแคนตาอุป			1	10	6.06	2.479
1-5	55	57.29				
6-10	41	42.71				

จากตารางที่ 4.5 แรงงานและพื้นที่ในการผลิตแตงแคนตาหลู

การใช้แรงงาน พบว่าประชากร ร้อยละ 2.1 ใช้แรงงานในครอบครัว 1 คน ร้อยละ 62.5 ใช้แรงงานในครอบครัวจำนวน 2 ร้อยละ 26.0 ใช้แรงงานในครอบครัวจำนวน 3 คน ร้อยละ 6.3 ใช้แรงงานในครอบครัวจำนวน 4 คน และร้อยละ 3.1 ใช้แรงงานในครอบครัวจำนวน 5 คน แรงงานจ้าง พบว่าประชากร ร้อยละ 3.1 ไม่ได้จ้างแรงงาน ร้อยละ 52.1 จ้างแรงงาน จำนวน 1 – 5 คน ร้อยละ 41.7 จ้างแรงงานจำนวน 6 – 10 คน และร้อยละ 3.1 จ้างแรงงานจำนวน 11 - 15 คน

การถือครองที่ดินเพื่อการปลูกแตงแคนตาหลู พบว่าเป็นที่ดินของตนเองเฉลี่ย 0.46 โดยประชากรร้อยละ 3.13 มีที่ดินเป็นของตนเอง 1- 5 ไร่ ร้อยละ 4.16 จำนวน 6-10 ไร่ และพบว่า ประชากรร้อยละ 92.71 ไม่มีพื้นที่เพื่อการปลูกแตงแคนตาหลูเป็นของตนเอง

การเช่าที่ดิน พบว่าประชากรเช่าที่ดินเพื่อการปลูกแตงแคนตาหลูเฉลี่ย 5.63 ไร่ โดยที่ ประชากรร้อยละ 54.17 เช่าที่ดิน 1 -5 ไร่ ร้อยละ 38.54 มีการเช่าที่ดินเพื่อการปลูกแตงแคนตาหลู จำนวน 6 – 10 ไร่ และประชากรร้อยละ 7.29 ไร่ ไม่มีการเช่าที่ดินเพื่อการปลูกแตงแคนตาหลู

พื้นที่ปลูกแตงแคนตาหลู พบว่าประชากรร้อยละ 57.29 ปลูกแตงแคนตาหลูในพื้นที่ 1-5 ไร่ และร้อยละ 42.71 ปลูกแตงแคนตาหลูในพื้นที่ 6-10 ไร่

พื้นที่ปลูกแตงแคนตาหลูของประชากร เฉลี่ย 6.06 ไร่ โดยมีพื้นที่ปลูกแตงแคนตาหลู น้อยที่สุด 1 ไร่ พื้นที่ปลูกแตงแคนตาหลูมากที่สุด 10 ไร่ โดยที่ร้อยละ 35.4 ของประชากรใช้พื้นที่ ในการปลูกแตงแคนตาหลู 5 ไร่

ตารางที่ 4.6 การประกอบอาชีพอื่นร่วมกับการผลิตแตงแคนตาหลู

N=96

รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. การประกอบอาชีพอื่นร่วมกับการผลิตแตงแคนตาหลู*		
ปลูกพืชไร่	56	58.3
เลี้ยงสัตว์	35	36.5

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.6 การประกอบอาชีพอื่นร่วมกับการผลิตแตงแคนตาหลู พบว่าประชากร ร้อยละ 58.3 เพาะปลูกพืชไร่ร่วมกับการปลูกแตงแคนตาหลู และประชากรร้อยละ 36.5 ประกอบ อาชีพเลี้ยงสัตว์ร่วมกับการปลูกแตงแคนตาหลู

ตารางที่ 4.7 ต้นทุนการผลิตและแหล่งเงินทุนในการผลิตเตงแกนตาอุป

N=96

รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	\bar{x}	S.D.
1. ต้นทุนการผลิตต่อไร่			18,000	30,000	21,822.92	3,012.237
(บาท)						
18,000-20,000	65	67.71				
20,001-25,000	22	22.92				
25,001-30,000	9	9.37				
2. แหล่งเงินทุน						
เงินทุนตนเองทั้งหมด	3	3.1				
เงินกู้ยืมทั้งหมด	6	6.3				
เงินทุนตนเองและกู้ยืม	87	90.6				
3. แหล่งเงินกู้ยืม*						
สถาบันเกษตรกร	13	13.5				
สถาบันการเงิน	12	12.5				
นายทุน	86	89.6				
เพื่อนบ้าน	27	28.1				
ญาติ, พี่น้อง	2	2.1				

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.7 ต้นทุนการผลิตและแหล่งเงินทุนในการผลิตเตงแกนตาอุป

ต้นทุนการผลิต พบว่าประชากร ร้อยละ 67.71 ใช้ต้นทุนการผลิต 18,000 – 20,000 บาท ต่อไร่ ต้นทุนการผลิต 20,001-25,000 บาทต่อไร่ ร้อยละ 22.92 และประชากรที่ใช้ต้นทุนการผลิต 25,001-30,000 บาทต่อไร่ ร้อยละ 9.37 โดยเฉลี่ยประชากรใช้ต้นทุนการผลิตต่อไร่ เฉลี่ย 21,822.92 บาท โดยประชากรที่ใช้ต้นทุนการผลิตต่อไร่สูงสุด 30,000 บาท และใช้ต้นทุนการผลิตต่อไร่ต่ำสุด 18,000 บาท

เงินทุน พบว่าประชากรใช้เงินทุนของตนเองทั้งหมด ร้อยละ 3.1 กู้ยืมทั้งหมด ร้อยละ 6.3 และใช้ทั้งเงินทุนของตนเองและเงินกู้ยืม ร้อยละ 90.6

เงินกู้ยืม พบว่าประชากรกู้ยืมเงินจากสถาบันเกษตรกรหรือกลุ่มผู้ปลูกแตงแคนตาลูป ร้อยละ 13.5 กู้เงินจากสถาบันการเงิน ร้อยละ 12.5 กู้เงินจากนายทุน ร้อยละ 89.6 กู้ยืมจากเพื่อน บ้านร้อยละ 28.1 และกู้ยืมเงินจากแหล่งอื่นๆ ได้แก่ ญาติ, พี่น้อง ร้อยละ 2.1

การจำหน่ายผลผลิต พบว่าประชากรจำหน่ายให้ผู้บริโภคโดยตรง ร้อยละ 11.5 และจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง ร้อยละ 88.5

รายได้จากการจำหน่ายแตงแคนตาลูป พบว่า ร้อยละ 22.92 มีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตแตงแคนตาลูป 30,000 – 35,000 บาทต่อไร่ ร้อยละ 45.58 มีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตแตงแคนตาลูป 35,001 – 40,000 บาทต่อไร่ ร้อยละ 13.54 มีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตแตงแคนตาลูป 40,001 – 45,000 บาทต่อไร่ และ ร้อยละ 17.71 มีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตแตงแคนตาลูป 45,001 – 50,000 บาทต่อไร่ โดยประชากรมีรายได้จากการปลูกแตงแคนตาลูป เฉลี่ย 40,447.92 บาทต่อไร่ซึ่งรายได้จากการจำหน่ายแตงแคนตาลูปสูงสุด 50,000 บาทต่อไร่ และรายได้จากการจำหน่ายแตงแคนตาลูปต่ำสุดเท่ากับ 28,000 บาทต่อไร่ ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 การจำหน่ายและรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต

N=96

รายการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	\bar{x}	S.D.
1.การจำหน่ายผลผลิต						
ผู้บริโภคโดยตรง	11	11.5				
ผ่านพ่อค้าคนกลาง	85	88.5				
2. รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต (บาท)			30,000	50,000	40,447.92	6,071.278
30,000-35,000	22	22.92				
35,001-40,000	44	45.83				
40,001-45,000	13	13.54				
45,001-50,000	17	17.71				

ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตแตงแคนตาลูป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตแตงแคนตาลูป ด้วย คำร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับดังตารางที่ 4.9 และ ตารางที่ 4.10 ตารางที่ 4.9 ความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตแตงแคนตาลูป

N=96			
เลข	ความรู้พื้นฐาน	จำนวน ที่ตอบถูก	ร้อยละ
√	1.สภาพดินที่เหมาะสมกับการปลูกแตงแคนตาลูป ควรระบายน้ำได้ดี	96	100
X	2. ไม่จำเป็นต้องวิเคราะห์ดินก่อนปลูก	90	93.8
√	3.การคลุมแปลงด้วยผ้าพลาสติกสีดำจะช่วยรักษาความชื้น	96	100
√	4.ไม่ควรปล่อยให้วัชพืชขึ้นเพราะจะเป็นแหล่งสะสมเชื้อโรค	96	100
X	5.ควรปลูกแตงแคนตาลูปในช่วงฤดูฝน	89	92.7
X	6.ควรเก็บเมล็ดพันธุ์ใช้เองเพื่อลดต้นทุน	94	97.9
X	7.การหยอดเมล็ดในแปลงปลูกโดยตรงดีกว่า การเพาะในถาดเพาะ	95	99.0
√	8.ควรปลูกแตงแคนตาลูปในอัตรา 4,000-5,000 ต้นต่อไร่	74	71.1
X	9.การปล่อยให้ไม้แขนงมากๆ จะช่วยเพิ่มผลผลิต	95	99.0
√	10.การไว้ผลแตง 1ผลต่อต้นจะทำให้คุณภาพดี	95	99.0
√	11.ในระหว่างการปลูกควรนำเถาแตงขึ้นค้าง	95	99.0
X	12.การให้ปุ๋ยไนโตรเจนสูงเหมาะกับช่วงออกดอก	42	43.8
√	13.การช่วยผสมเกสรควรทำในช่วงเช้า	91	94.8
X	14.ควรปล่อยให้ผลแตง ไร่กับพื้นเพื่อให้ได้ผลขนาดใหญ่	93	96.9
√	15.การห่อผลด้วยกระดาษจะช่วยป้องกันแมลงเจาะผล	92	95.8
X	16.ควรให้น้ำปริมาณมาก เมื่อใกล้ระยะเวลาเก็บเกี่ยว	91	94.8
√	17.ไม่ควรใช้สารเคมีกำจัดศัตรูก่อนเก็บเกี่ยว 1 สัปดาห์	79	82.3
√	18.หากต้องการส่งตลาดที่อยู่ไกลควรตัดแตงแคนตาลูปที่แก่ ประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์	96	100
X	19.เมื่อตัดผลแตงแคนตาลูปแล้วควรล้างทำความสะอาด	93	96.9
X	20.ควรเก็บผลแตงไว้ในที่มีฉีดยาเพื่อให้สุกเร็วขึ้น	96	100

จากตารางที่ 4.9 แสดงระดับความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตแตง
แคนตาลูป ดังนี้

จากการทดสอบความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตแตงแคนตาลูป โดยใช้ข้อ
คำถาม จำนวน 20 ข้อ พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรตอบถูกต้องสูงสุด 20 ข้อ ตอบถูกน้อยที่สุด 14
ข้อ โดยเฉลี่ยเกษตรกรตอบถูก 18.62 ข้อ

เมื่อพิจารณาเป็นช่วงระดับความรู้ พบว่า ประชากรมีเกษตรกรมีความรู้ระดับสูง
(มากกว่าค่าเฉลี่ย) ร้อยละ 72.92 เกษตรกรมีความรู้ระดับต่ำ (น้อยกว่าค่าเฉลี่ย) ร้อยละ 27.08 ดัง
ตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ระดับความรู้ของเกษตรกร

N=96		
ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
ระดับต่ำ(น้อยกว่าค่าเฉลี่ย 18.62)	26	27.08
ระดับสูง(มากกว่าค่าเฉลี่ย 18.62)	70	72.92

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้ว พบว่า ข้อคำถามที่ประชากรตอบถูกมาก ได้แก่ การ
เลือกสภาพดินที่เหมาะสมควรระบายน้ำได้ดี การคลุมแปลงด้วยพลาสติกเพื่อรักษาความชื้น ไม่ควร
ปล่อยให้วัชพืชขึ้นเพราะจะเป็นแหล่งสะสมเชื้อโรค หากต้องการส่งตลาดที่อยู่ห่างไกลควรตัดแตง
แคนตาลูปที่มีความสุกแก่ 80 เปอร์เซ็นต์ และข้อคำถามที่ประชากรตอบถูกน้อย ได้แก่ การให้น้ำ
ในโตรเจนสูงเหมาะกับช่วงออกดอก (ศึกษารายละเอียดในภาคผนวก ข)

ตอนที่ 3 สภาพการผลิตแตงแคนตาลูป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการผลิตของเกษตรกร ในประเด็นที่เกี่ยวกับการเลือก
สถานที่ปลูก พันธุ์แตงแคนตาลูป การปลูกแตงแคนตาลูป การดูแลรักษา การจัดการสุขลักษณะและ
ความสะอาด การป้องกันและกำจัดศัตรูแตงแคนตาลูป การใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช การเก็บ
เกี่ยว การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว และการจัดบันทึกข้อมูลเพื่อการตรวจสอบ ด้วยค่าความถี่ และค่า
ร้อยละ ดังตารางที่ 4.11 ถึงตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.11 การเลือกสถานที่ปลูก

N=96

การเลือกสถานที่ปลูก	นำไปปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ
1. สภาพดิน เป็นดินร่วน,ร่วนปนทราย	95	99.0
2. มีแหล่งน้ำเพียงพอ	96	100
3. ไม่มีน้ำท่วมขัง	96	100
4. สภาพดินมีความเป็นกรด-ด่างเหมาะสม	90	93.8
5. มีเส้นทางคมนาคมสะดวก	96	100

จากตารางที่ 4.11 การเลือกสถานที่ปลูกแดงแคนตาลูปของเกษตรกร พบว่าประชากร ร้อยละ 99.0 เลือกสภาพดินที่เป็นดินร่วน หรือดินร่วนปนทราย และประชากรทั้งหมดเลือกสถานที่ที่มีแหล่งน้ำเพียงพอ ไม่มีน้ำท่วมขัง ส่วนประชากรที่เลือกสถานที่ปลูกที่สภาพดินมีความเป็นกรด-ด่างเหมาะสม ร้อยละ 93.8 และประชากรทั้งหมดเลือกสถานที่ที่มีเส้นทางคมนาคมสะดวก

ตารางที่ 4.12 พันธุ์แดงแคนตาลูป

N=96

พันธุ์แดงแคนตาลูป	การนำไปปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ
1. พันธุ์ชั้นเลิศ	94	97.9
2. พันธุ์ฮันนี่เวสต์	22	22.9
3. พันธุ์ฮันนี่คิว	15	15.6
4. พันธุ์วินัส	11	11.5
5. พันธุ์อื่น ๆ	4	4.2
6. ชื่อเมล็ดพันธุ์จากบริษัท	96	100

จากตารางที่ 4.12พันธุ์แดงแคนตาลูป พบว่า ประชากรร้อยละ 97.9 ปลูกพันธุ์ชั้นเลิศ นอกจากนี้ปลูกพันธุ์ฮันนี่เวสต์ ร้อยละ 22.9 พันธุ์ฮันนี่คิว ร้อยละ 15.6 พันธุ์วินัส ร้อยละ 11.5 และพันธุ์อื่นๆคือพันธุ์สายพันธุ์ ร้อยละ 4.2 และพบว่าประชากรทั้งหมดซื้อเมล็ดพันธุ์จากบริษัท

ตารางที่ 4.13 การปลูกแตงแคนตาลูป

N=96

การปลูกแตงแคนตาลูป	นำไปปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ
1. นำดินไปวิเคราะห์ก่อนปลูก	23	24.0
2. การไถตะ	96	100
3. การไถแปร	96	100
4. ใช้ปูนขาวหรือโดโลไมท์ปรับสภาพดิน	93	96.9
5. ยกแปลงปลูก	96	100
6. คลุมแปลงด้วยผ้าพลาสติกสีดำ	96	100
7. เพาะกล้าในถาดเพาะ	96	100
8. ปลูกแถวคู่	96	100
9. ปลูกได้จำนวน 4,000-5,000 ต้นต่อไร่	78	81.3

จากตารางที่ 4.13 การปลูกแตงแคนตาลูปของประชากรพบว่า มีการนำดินไปวิเคราะห์ก่อนปลูก ร้อยละ 24.0 ใช้ปูนขาวหรือโดโลไมท์ปรับสภาพดิน ร้อยละ 96.9 และพบว่าประชากรทั้งหมด มีการไถตะ ไถแปร ยกแปลงปลูก คลุมแปลงด้วยผ้าพลาสติกสีดำ เพาะกล้าในถาดเพาะ และมีการปลูกแถวคู่ นอกจากนี้ยังพบว่าประชากร ร้อยละ 81.3 ปลูกได้จำนวน 4,000 – 5,000 ต้นต่อไร่

ตารางที่ 4.14 การดูแลรักษา

N=96

การดูแลรักษา	นำไปปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ
1. การให้น้ำ		
1.1 ใช้สายยางรด	12	12.5
1.2 ใช้ระบบน้ำหยด	96	100
2. การใส่ปุ๋ย		
2.1 ใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก	22	22.9
2.2 ใส่ปุ๋ยที่มีไนโตรเจนสูง(46-0-0)ระยะแรก	94	97.9
2.2 ใส่ปุ๋ยที่มีฟอสฟอรัสสูง(15-30-15 หรือ 13-13-21) ระยะติดดอก	69	100
2.4 ใส่ปุ๋ยที่มีโพแทสเซียมสูง(13-0-36,0-0-46 หรือ 0-0-50) เพิ่มความหวานก่อนการเก็บเกี่ยว	96	100
3. การทำค้าง	96	100
4. การตัดแต่งเถาแดง	96	100
5. การช่วยผสมเกสร	8	8.3
6. การคัดเลือกไว้ผลที่เหมาะสม	96	100
7. ไว้ผล 1 ผล ต่อ 1 ต้น	95	99.0
8. การแขวนผล	96	100
9. การเด็ดยอดแดงแคนตาลูป	96	100

จากตารางที่ 4.14 การดูแลรักษา พบว่าประชากรร้อยละ 12.5 ให้น้ำโดยใช้สายยางรด ร้อยละ 100 ให้น้ำด้วยระบบน้ำหยด การใส่ปุ๋ย ประชากรใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ร้อยละ 22.9 ใส่ปุ๋ยที่มีไนโตรเจนสูง (46-0-0) ในระยะแรก ร้อยละ 97.9 ใส่ปุ๋ยที่มีฟอสฟอรัสสูง (15-30-15 หรือ 13-13-21) ในระยะติดดอก และประชากรทั้งหมดใส่ปุ๋ยที่มีโพแทสเซียมสูง (13-0-36, 0-0-46 หรือ 0-0-50) เพิ่มความหวานก่อนการเก็บเกี่ยว

ประชากรร้อยละ 8.3 มีการช่วยผสมเกสร ร้อยละ 99.0 ไว้ผล 1 ผล ต่อ 1 ต้น และประชากรทั้งหมด มีการทำค้าง ตัดแต่งเถาแดง คัดเลือกไว้ผลที่เหมาะสม แขวนผล และมีการเด็ดยอดแดงแคนตาลูป

ตารางที่ 4.15 สุขลักษณะและความสะอาด

N=96

สุขลักษณะและความสะอาด	นำไปปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ
1. กำจัดวัชพืชรอบๆแปลงปลูกแตงแคนตาลูป	96	100
2. กำจัดซากหรือเถาแตงที่ตัดแต่งออกจากแปลง	96	100
3. กำจัดวัสดุและบรรจุภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ใช้งานแล้ว โดยการฝังหรือเผา	93	96.9
4. เก็บสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในที่ปลอดภัย	96	100
5. ทำความสะอาดอุปกรณ์ หลังจากที่ใช้งานแล้ว	96	100
6. ซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ชำรุดให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน	96	100

จากตารางที่ 4.15 สุขลักษณะและความสะอาด พบว่าเกษตรกรทั้งหมด กำจัดวัชพืชรอบ ๆ แปลงปลูกแตงแคนตาลูป มีการกำจัดซากหรือเถาแตงที่ตัดแต่งออกจากแปลง เก็บสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในที่ปลอดภัย ทำความสะอาดอุปกรณ์ หลังจากใช้งานแล้ว ซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ชำรุดให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน และร้อยละ 96.9 กำจัดวัสดุจากบรรจุภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ใช้งานแล้ว โดยการฝังหรือเผา

ตารางที่ 4.16 แมลงศัตรูของแตงแคนตาลูปและการป้องกันกำจัด

N=96

แมลงศัตรูของแตงแคนตาลูปและการป้องกันกำจัด *	นำไปปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ
1. เตาแตง	93	96.9
การป้องกันกำจัด		
1.1 เก็บทำลายแหล่งเพาะพันธุ์	27	28.1
1.2 ใช้สารเคมี โมโนโครโตฟอส	88	91.7
1.3 ใช้สารเคมี เซฟวิน 85	20	20.8
2. เพลี้ยไฟ	96	100
การป้องกันกำจัด		
2.1 ตรวจสอบยอดแตงอยู่เสมอ	93	96.9
2.2 ใช้สารเคมี โมโนโครโตฟอส	77	80.2

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

N=96

แมลงศัตรูของแตงแคนตาลูปและการป้องกันกำจัด *	นำไปปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ
2.3 ใช้วิธีรดน้ำให้โดนยอด	31	32.3
3. แมลงวันเจาะผล หรือแมลงวันทอง	94	97.9
การป้องกันกำจัด		
3.1 ใช้ลูกเหม็นแขวนเป็นระยะ	27	28.1
3.2 ใช้การห่อผลป้องกัน	93	96.9
3.3 เก็บทำลายผลแตงที่พบแมลงวันเจาะผล	80	83.3

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.16 แมลงศัตรูของแตงแคนตาลูปและการป้องกันกำจัด การผลิตแตงแคนตาลูปของประชากรพบว่า มีแมลงศัตรูของแตงแคนตาลูปดังนี้

พบแต่แมลง ร้อยละ 96.9 และมีการป้องกันกำจัด โดย เก็บทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ ร้อยละ 28.1 ใช้สารเคมี โมโนโคร โดฟอส ร้อยละ 91.7 และใช้สารเคมี เซฟวิน 85 ร้อยละ 20.8

ประชากรทั้งหมดพบเพลิงไฟในแปลงปลูก ป้องกันกำจัด โดย ตรวจสอบยอดแตงอยู่เสมอ ร้อยละ 96.9 ใช้สารเคมี โมโนโคร โดฟอส ร้อยละ 80.2 และใช้วิธีรดน้ำให้โดนยอด ร้อยละ 32.3

พบแมลงวันเจาะผล หรือแมลงวันทอง ร้อยละ 97.9 ประชากรใช้วิธีป้องกันกำจัด โดย ใช้ลูกเหม็นแขวนเป็นระยะ ร้อยละ 28.1 ใช้การห่อผลป้องกัน ร้อยละ 96.9 และเก็บทำลายผลแตงที่พบแมลงวันเจาะผล ร้อยละ 83.3

ตารางที่ 4.17 โรคของแตงแคนตาลูปและการป้องกันกำจัด

N=96

โรคของแตงแคนตาลูปและการป้องกันกำจัด *	นำไปปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ
1. โรคเหาเหี่ยว	87	90.6
การป้องกันกำจัด		
1.1 ถอนต้นที่เป็นโรครทำลาย	41	42.7
1.2 ใช้เทอร์ราคอล์ราคบริเวณก้นหลุมที่เป็นโรค	83	86.5
1.3 ไม่ปลูกติดต่อกันในพื้นที่เดิม	79	82.3
2. โรคราน้ำค้าง	78	81.3
การป้องกันกำจัด		
2.1 ใช้สารเคมีคลุกเมล็ดก่อนปลูก	22	22.9
2.2 ใช้สารเคมีพ่นป้องกันในตอนเช้าที่หมอกจาง	77	80.2
2.3 ถอนต้นที่เป็นโรคเหาทำลาย	22	22.9
2.4 ฉีดสารเคมีป้องกันแมลงพาหะ	62	64.6
3. โรคราแป้ง	71	74.0
การป้องกันกำจัด		
3.1 ใช้สารเคมีที่ผสมกำมะถันฉีดพ่น	69	71.9
3.2 ใช้สารพาราโซฟอสฉีดพ่น	30	31.3
4. โรคใบด่าง	69	71.9
การป้องกันกำจัด		
4.1 ถอนต้นที่เป็นโรครทำลายทิ้ง	22	22.9
4.2 ป้องกันแมลงพาหะ เช่น ไรแดง	68	70.8
5. โรคแอนแทรคโนส	58	60.4
การป้องกันกำจัด		
1. คลุกเมล็ดเพื่อป้องกัน	51	53.1
2. เผาต้นที่พบทำลายทิ้ง	46	47.9

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.17 โรคของแตงแคนตาอูปลและการป้องกันกำจัด พบว่าประชากรร้อยละ 90.6 พบโรคเหาเหี่ยว ป้องกันกำจัดโดย ถอนต้นที่เป็นโรคทำลาย ร้อยละ 42.7 ใช้เทอร์ราคอลลีราด บริเวณกันหลุมที่เป็นโรค ร้อยละ 86.5 และไม่ปลูกติดต่อกันในพื้นที่เดิม ร้อยละ 82.3

พบโรคราน้ำค้าง ร้อยละ 81.3 ป้องกันกำจัดโดย ใช้สารเคมีคลุกเมล็ดก่อนปลูก ร้อยละ 22.9 ใช้สารเคมีพ่นป้องกันในตอนเช้าที่มีหมอกจัด ร้อยละ 80.2 ถอนต้นที่เป็นโรคเผาทำลาย ร้อยละ 22.9 และใช้สารเคมีป้องกันแมลงพาหะ ร้อยละ 64.6

พบโรคราแป้ง ร้อยละ 74.0 ป้องกันกำจัดโดย ใช้สารเคมีที่ผสมกำมะถันฉีดพ่น ร้อยละ 71.9 ใช้สารพาราไซฟอสฟิอิดพ่น ร้อยละ 31.3

พบโรคใบด่าง ร้อยละ 71.9 ป้องกันกำจัดโดย ถอนต้นที่เป็นโรคทำลายทิ้ง ร้อยละ 22.9 และป้องกันแมลงพาหะ เช่น ไรแดง ร้อยละ 70.8 และ โรคแอนแทรคโนส ร้อยละ 60.4 ป้องกันกำจัดโดย คลุกเมล็ดเพื่อป้องกัน ร้อยละ 53.1 เผาต้นที่พบทำลาย ร้อยละ 47.9

ตารางที่ 4.18 ศัตรูอื่นๆและการป้องกันกำจัด

N=96

ศัตรูอื่น ๆ และการป้องกันกำจัด *	นำไปปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ
ไล่เดือนฝอย	74	77.1
การป้องกันกำจัด		
1. งดใช้ปุ๋ยคอกก่อนปลูก	78	81.2
2. ใช้คาร์โบฟูแรน	72	75.0
3. ใช้แก๊สเมทิลโบรไมล์อบดินก่อนปลูก	4	4.2

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ศัตรูอื่น ๆ ได้แก่ ไล่เดือนฝอย ร้อยละ 77.1 ป้องกันกำจัดโดยการงดใช้ปุ๋ยคอกก่อนปลูก ร้อยละ 81.2 ใช้คาร์โบฟูแรน ร้อยละ 75.0 และใช้แก๊สเมทิลโบรไมล์อบดินก่อนปลูก ร้อยละ 4.2

ตารางที่ 4.19 การใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช

N=96

การใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช	นำไปปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ
1. อ่านฉลากก่อนใช้	96	100
2. อุปกรณ์ที่ใช้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์	96	100
3. มีการป้องกัน เช่น ใส่เสื้อแขนยาว มีผ้าปิดจมูก	96	100
4. มีการปฏิบัติตามคำแนะนำ	96	100
5. เก็บทำลายภาชนะบรรจุที่ใช้แล้ว	96	100

จากตารางที่ 4.19 การใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชของประชากร พบว่า ประชากรทั้งหมด อ่านฉลากก่อนใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ใช้อุปกรณ์ที่อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ มีการป้องกัน เช่น ใส่เสื้อแขนยาว มีผ้าปิดจมูก รวมทั้งปฏิบัติตามคำแนะนำและเก็บทำลายภาชนะบรรจุที่ใช้แล้ว

ตารางที่ 4.20 การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

N=96

รายการ	นำไปปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ
1. การเก็บเกี่ยว		
1.1 เก็บเกี่ยวเมื่อมีความสุกแก่มาตรฐาน	96	100
1.2 การสังเกตลักษณะของผล เช่น ข้าวผล สีผล	94	97.9
1.3 มีการไว้ข้าวผลเป็นรูปตัวที(T)	96	100
2. การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว		
2.1 เช็ดทำความสะอาดผลด้วยผ้าชุบน้ำ	22	22.9
2.2 วางผึ่งไว้ในที่อากาศถ่ายเทได้สะดวก	96	100
2.3 การคัดขนาด	96	100
2.4 การบรรจุโฟมตาข่าย	11	11.5

จากตารางที่ 4.20 การเก็บเกี่ยวผลผลิตและการปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว ประชากรทั้งหมดมีการปฏิบัติดังนี้ เก็บเกี่ยวเมื่อมีความสุกแก่ตามมาตรฐาน มีการไว้ข้าวผลเป็นรูปตัวที (T) และประชากรร้อยละ 79.9 สังเกตลักษณะของผล เช่น ข้าวผล สีผล เป็นต้น

การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า ประชากรเช็ดทำความสะอาดผลด้วยผ้าชุบน้ำ ร้อยละ 22.9 และมีการบรรจุโฟมตาข่าย ร้อยละ 11.5 โดยที่ประชากรทั้งหมด วางฝิ่งผลแดงแคนตาลูปในที่อากาศถ่ายเทได้สะดวก และมีการคัดขนาด

ตารางที่ 4.21 การบันทึกข้อมูล

N=96

รายการ	นำไปปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ
1. สภาพแวดล้อม เช่น อุณหภูมิ ความชื้น ปริมาณน้ำฝน	71	74
2. พันธุ์ที่ปลูก	96	100
3. วันที่ปลูก	96	100
4. อัตราการปลูก	96	100
5. วันที่ให้น้ำ	96	100
6. การให้น้ำ	93	96.9
7. ชนิดและปริมาณของศัตรูพืชที่ระบาด	94	97.9
8. วันที่ฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช	95	99.0
9. ชนิดของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช	95	99.0
10. อัตราการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช	96	100
11. วิธีการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช	95	99.0
12. แหล่งที่มาของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช	92	95.8
13. วันที่ตัดแต่งเถาแดงแคนตาลูป	96	100
14. วันที่แขวนผลแดงแคนตาลูป	96	100
15. วันที่ห่อผลแดงแคนตาลูป	93	96.9
16. วันที่เก็บเกี่ยวผลผลิตแดงแคนตาลูป	96	100
17. จำนวนผลผลิต	96	100
18. ค่าใช้จ่าย	96	100
19. รายได้	96	100
20. ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตแดงแคนตาลูป	94	97.9

ตารางที่ 4.21 การบันทึกข้อมูล เพื่อให้มีการตรวจสอบนั้น พบว่าเกษตรกรทั้งหมดมีการบันทึกข้อมูลดังนี้ พันธุ์ที่ปลูก วันที่ปลูก อัตราการปลูก วันที่ให้น้ำ วันที่ตัดแต่งเถาแดงแตงดาหลู วันที่แขวนผลแดงแตงดาหลู วันที่ห่อผลแดงแตงดาหลู วันที่เก็บผลแดงแตงแตงดาหลู จำนวนผลผลิต ค่าใช้จ่ายและรายได้ นอกจากนี้พบว่า ประชากรมีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม เช่น อุณหภูมิ ความชื้น ปริมาณน้ำฝน ร้อยละ 74.1 การให้น้ำร้อยละ 96.9 ชนิดและปริมาณของศัตรูพืชที่ระบาด ร้อยละ 97.9 วันที่ฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 99.0 ชนิดของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 99.0 วิธีการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 99.0 แหล่งที่มาของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 95.8 วันที่ห่อผลแดงแตงดาหลู ร้อยละ 96.9 และมีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการผลิตแตงดาหลู ร้อยละ 97.9

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตแตงดาหลู

ผลการวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตแตงดาหลู ด้วยค่าร้อยละ ดังตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตแตงดาหลู

	N=96	
รายการ	จำนวน	ร้อยละ
สภาพพื้นที่	44	45.8
แหล่งน้ำ	38	39.6
แมลงศัตรูของแตงดาหลู	24	25.0
โรคของแตงดาหลู	20	20.8
สภาพดิน	15	15.6
การวางแผนการผลิต	9	9.4

จากตารางที่ 4.22 ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตแตงดาหลู พบว่า ประชากร ร้อยละ 45.8 มีปัญหาเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ ซึ่งเป็นปัญหามากที่สุดสำหรับเกษตรกรในการปลูกแตงดาหลู เนื่องจากไม่สามารถปลูกซ้ำที่เดิมได้เนื่องจากจะมีความเสี่ยงต่อการเกิดโรค เช่น โรคเหาเหี่ยว โรคโคนเน่า จึงจำเป็นต้องมีการย้ายที่ปลูกอยู่เสมอ ซึ่งพื้นที่ปลูกนั้นหายากอีกทั้งมีราคาแพง ร้อยละ 39.6 มีปัญหาเกี่ยวกับแหล่งน้ำซึ่งมีไม่เพียงพอ

ประชากรร้อยละ 25.0 มีปัญหาเกี่ยวกับแมลงศัตรูของแตงแคนตาลูป เนื่องจากแตงแคนตาลูปเป็นพืชที่มีความต้านทานต่อแมลงปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำจัดวัชพืช กล่าวคือ การกำจัดวัชพืชในแปลงปลูกจะช่วยลดปริมาณของแมลงศัตรูของแตงแคนตาลูปได้อีกทางหนึ่งร้อยละ 15.6 มีปัญหาเกี่ยวกับสภาพดิน โดยให้เหตุผลว่าสภาพดินมีความเหมาะสมน้อย เช่น เป็นดินทราย หรือดินลูกรัง และสภาพดินที่มีการปลูกแตงแคนตาลูปติดต่อกันมักจะทำให้เกิดโรคได้ง่าย ประชากรร้อยละ 9.4 มีปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนการผลิต โดยเสนอแนะว่าควรให้มีการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการวางแผนการผลิต

พันธุ์แตงแคนตาลูป พบว่าไม่มีปัญหาเกี่ยวกับพันธุ์แตงแคนตาลูป เนื่องจากพันธุ์ที่ปลูกเป็นที่ต้องการของตลาด และเมล็ดพันธุ์ที่ใช้นั้นซื้อจากบริษัท

การปลูกแตงแคนตาลูป พบว่าประชากรไม่มีปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเตรียมดิน และวิธีการปลูก

การดูแลรักษา พบว่าประชากรร้อยละ 1.0 มีปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้น้ำ โดยให้เหตุผลว่า การให้น้ำระบบน้ำหยดจะช่วยประหยัดเวลา และถึงแม้จะมีต้นทุนในการวางระบบน้ำสูงแต่ก็สามารถใช้ได้หลายครั้ง ส่วนการให้น้ำนั้นประชากรไม่มีปัญหาและข้อเสนอแนะ

พบว่าร้อยละ 2.1 มีปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำค้ำว่า จะต้องใช้แรงงานมากและวัสดุที่ใช้ในการทำค้ำคือ ไม้ไผ่ หากอาจจึงเปลี่ยนมาเป็นการทำค้ำด้วยเชือกแทน

ประชากรไม่มีปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดแต่งเถาแตงแคนตาลูป และพบว่าร้อยละ 93 ไม่มีปัญหาเรื่องการผสมเกสร โดยให้เหตุผลว่าไม่จำเป็นต้องช่วยผสมเกสร ส่วนประชากรร้อยละ 3.1 มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการช่วยผสมเกสรคือ ต้องอาศัยความชำนาญ และการช่วยผสมเกสรจะช่วยให้ติดผลในตำแหน่งที่ต้องการ

ประชากรร้อยละ 9.4 มีปัญหาเกี่ยวกับ การเลือกไว้ผล การแขวนผล และการเด็ดยอด คือต้องอาศัยผู้ที่มีความชำนาญ และมีประชากรเพียงร้อยละ 1 มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการ สุขลักษณะคือการกำจัดวัชพืชบริเวณแปลงปลูกจะช่วยให้ปริมาณแตงลดลง

การป้องกันและกำจัดศัตรูแตงแคนตาลูป พบว่าประชากรร้อยละ 20.8 มีปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ โรคของแตงแคนตาลูปว่า การปลูกแตงแคนตาลูปในฤดูฝนจะเสี่ยงต่อการเป็นโรครมากกว่าการปลูกในช่วงต้น ฤดูหนาว การใช้วิธีการป้องกันจะดีกว่าเพราะถ้าหากเกิดโรค เช่น โรคเหี่ยว จะรักษายากและอาจเสียหายทั้งแปลง สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชมีราคาแพง และการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดไม่ถูกต้องกับโรคทำให้รักษาไม่ได้

พบว่าประชากรร้อยละ 1.0 มีปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูแมลงแคนตาลูป คือ ส่วนใหญ่จะใช้ตามเกษตรกรเพื่อนบ้านบางครั้งอาจจะไม่ถูกต้องกับโรค จึงอยากได้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ถูกต้อง

การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรไม่มีปัญหาและข้อเสนอแนะ ทั้งในเรื่อง ระยะเวลาการเก็บเกี่ยว วิธีการเก็บเกี่ยว การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การขนส่ง รวมถึงการบันทึกข้อมูล เพื่อให้มีการตรวจสอบ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “สภาพการผลิตแตงแคนตาลูปของเกษตรกรในอำเภอรัฐประเศ จังหวัดสระแก้ว” ผู้วิจัยได้นำเสนอในประเด็นสำคัญจำแนกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยในเรื่องสภาพการผลิตแตงแคนตาลูปของเกษตรกรในอำเภอรัฐประเศ จังหวัดสระแก้ว เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคม ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตแตงแคนตาลูปของเกษตรกร สภาพการผลิตแตงแคนตาลูปของเกษตรกร และปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแตงแคนตาลูปของเกษตรกร

โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้ ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้ปลูกแตงแคนตาลูป ในอำเภอรัฐประเศ จังหวัดสระแก้ว ที่ผลิตแตงแคนตาลูปในปี พ.ศ.2551 ทั้งหมด จำนวน 96 ราย และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีทั้งคำถามปลายเปิด และคำถามปลายปิด แบ่งออกเป็น 4 ตอนประกอบด้วย สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการผลิตแตงแคนตาลูป สภาพการผลิตแตงแคนตาลูปของเกษตรกร และปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตแตงแคนตาลูป

มีการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ประชากรด้วยตนเอง เก็บรวบรวมข้อมูลได้ทั้งหมด 96 คน คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าค่าสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.1 ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1.1.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ประชากรร้อยละ 70.8 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 46.72 ปี ร้อยละ 87.5 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา เกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกแตงแคนตาลูปเฉลี่ย 10.13 ปี

โดยเกษตรกรร้อยละ 53.13 มีประสบการณ์ 6-10 ปีและเกษตรกรร้อยละ 40.6 ปลูกแตงแคนตาลูป 2 ครั้งต่อปี

เกษตรกรร้อยละ 66.7 เป็นสมาชิกสถาบัน โดยเกษตรกรที่เป็นสมาชิกร้อยละ 54.2 เป็นสมาชิกกลุ่มผู้ปลูกแตงแคนตาลูป เกษตรกรเข้ารับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับการผลิตแตงแคนตาลูปเฉลี่ย 1.11 ครั้ง และร้อยละ 93.8 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเกษตรกรเพื่อนบ้าน โดยที่เกษตรกรร้อยละ 27.1 ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจาก เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และจากโทรทัศน์ ผู้นำท้องถิ่นสื่อสิ่งพิมพ์ตามลำดับ

เกษตรกรมีแรงงานในครอบครัวสำหรับการผลิตแตงแคนตาลูปเฉลี่ย 2.46 คน และมีการจ้างแรงงานเฉลี่ย 6.51 คน สำหรับพื้นที่ผลิตแตงแคนตาลูปเฉลี่ย 6.06 ไร่ โดยที่ร้อยละ 91.18 เช่าที่ดินของผู้อื่น นอกจากนี้เกษตรกรร้อยละ 58.3 ประกอบอาชีพปลูกพืชไร่และร้อยละ 36.5 เลี้ยงสัตว์ร่วมด้วย

เกษตรกรใช้ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 21,822.92 บาทต่อไร่ โดยที่ร้อยละ 90.6 ใช้เงินทุนตนเองและกู้ยืม โดยที่ร้อยละ 89.6 กู้ยืมเงินจากนายทุน นอกจากนี้กู้ยืมเงินจากเพื่อนบ้าน สถาบันเกษตรกร และสถาบันการเงิน ตามลำดับ เกษตรกรร้อยละ 88.5 จำหน่ายผลผลิตผ่านพ่อค้าคนกลาง โดยที่เกษตรกรส่วนน้อยเพียงร้อยละ 11.5 ที่จำหน่ายผลผลิตให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง ซึ่งเกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตเฉลี่ย 40,447.92 บาทต่อไร่

1.1.2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตแตงแคนตาลูป

เกษตรกรมีความรู้พื้นฐานจากข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ โดยตอบถูกต้องเฉลี่ย 18.62 ข้อ เมื่อจัดลำดับความรู้โดยนำคะแนนเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 72.92 จัดอยู่ในกลุ่มที่มีความรู้ในระดับสูง และร้อยละ 27.08 จัดอยู่ในกลุ่มที่มีความรู้ระดับต่ำ

1.1.3 สภาพการผลิตแตงแคนตาลูปของเกษตรกร

สภาพแวดล้อมมีความเหมาะสมกับการผลิตแตงแคนตาลูป โดยเกษตรกรเกือบทั้งหมดมีสภาพดินเป็นดินร่วน หรือร่วนปนทราย มีแหล่งน้ำเพียงพอ ไม่มีน้ำท่วมขัง สภาพความเป็นกรด่างเหมาะสม และมีเส้นทางคมนาคมสะดวก

เกษตรกรร้อยละ 97.9 ปลูกแตงแคนตาลูปพันธุ์ชั้นเลิศ และปลูกแตงแคนตาลูปพันธุ์อื่น ได้แก่ พันธุ์ชั้นนี้เวลด์ ร้อยละ 22.9 พันธุ์ชั้นนี้คว ร้อยละ 15.6 พันธุ์วินัส ร้อยละ 11.5 และพันธุ์สายพิรุณ ร้อยละ 4.2 ตามลำดับ โดยเกษตรกรทั้งหมดซื้อเมล็ดพันธุ์จากบริษัทเอกชน

วิธีการปลูกแตงแคนตาลูปนั้นเกษตรกรเกือบทั้งหมดมีการไถอะ ไถแปร ใช้ปูนขาวปรับสภาพดิน มีการยกแปลงปลูก คลุมแปลงปลูกด้วยผ้าพลาสติกสีดำ เพาะกล้าในถาดเพาะ

และปลูกแถวคู่ โดยที่เกษตรกรส่วนน้อยคือประมาณร้อยละสิบสี่นำดินไปวิเคราะห์ก่อนปลูก และเกษตรกรประมาณร้อยละแปดสิบปลูกในอัตรา 4,000-5,000 ต้นต่อไร่

เกษตรกรทั้งหมดมีการดูแลรักษาโดย มีการใช้ระบบน้ำหยด ใสปุ๋ยที่มีโพแทสเซียมสูงเพื่อเพิ่มความหวานก่อนการเก็บเกี่ยว มีการทำค้าง ตัดแต่งเถาแดง คัดเลือกไว้ผลที่เหมาะสม มีการแขวนผลและเด็ดยอดแดงแคนตาลูป นอกจากนี้เกษตรกรเกือบทั้งหมด ใสปุ๋ยไนโตรเจนสูงในระยะแรก และไว้ผลแดงแคนตาลูปเพียง 1 ผล ต่อต้น มีเกษตรกรเพียงส่วนน้อยที่มีการให้น้ำแบบสายยางรด ใสปุ๋ยคอก และช่วยผสมเกสร

เกษตรกรทั้งหมดมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขลักษณะและความสะอาด ดังนี้ มีการกำจัดวัชพืชรอบๆแปลงปลูกแดงแคนตาลูป กำจัดซากหรือเถาแดงที่ตัดแต่งออกจากแปลง เก็บสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในที่ปลอดภัย ทำความสะอาดอุปกรณ์หลังจากที่ใช้งานแล้วและซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ชำรุดให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน มีเกษตรกรเพียงส่วนน้อยคือไม่ถึงร้อยละห้าที่ไม่กำจัดวัชพืชและบรรจุก้นต่าง ๆ ที่ใช้งานแล้วโดยการฝังหรือเผา

แมลงศัตรูที่พบได้แก่ เตาแดง เกษตรกรส่วนมากใช้สารเคมี โมโนโครโตฟอส ฉีดพ่น เพ็ลลีย์ไฟ เกษตรกรเกือบทั้งหมดป้องกันโดยการตรวจสอบยอดแดงแคนตาลูปอยู่เสมอแมลงวันเจาะผลหรือแมลงวันทอง เกษตรกรเกือบทั้งหมดใช้วิธีการห่อผลเพื่อป้องกัน ส่วนโรคที่พบ ได้แก่ โรคเถาเหี่ยว เกษตรกรประมาณร้อยละแปดสิบ ใช้สารเทอราโคลด์ราควิบริเวณกันหลุมที่เป็นโรค และการเปลี่ยนพื้นที่ปลูก โรคราน้ำค้าง พบว่าเกษตรกรใช้วิธีการฉีดพ่นสารเคมีเพื่อป้องกันในตอนเช้าที่มีหมอกจัด โรคราแป้ง เกษตรกรส่วนมากใช้สารเคมีที่ผสมกำมะถันฉีดพ่นโรคใบด่าง เกษตรกรส่วนมากใช้วิธีการป้องกันแมลงพาหะ เช่น ไรแดง ส่วนศัตรูอื่นที่พบ ได้แก่ ใส่เคื่อนฝอย พบว่าเกษตรกรใช้วิธีการงคใสปุ๋ยหมัก ก่อนปลูก

การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช พบว่าเกษตรกรทั้งหมด มีการอ่านฉลากก่อนใช้ อุปกรณ์ที่ใซ้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ ป้องกันด้วยการใส่เสื้อแขนยาวและมีผ้าปิดจมูก มีการปฏิบัติตามคำแนะนำและเก็บทำลายภาชนะบรรจุที่ใซ้แล้ว

การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวแดงแคนตาลูป เกษตรกรทั้งหมดเก็บเกี่ยวโดยเมื่อความสุกแก่ตามมาตรฐาน มีการไว้ชั่วผลเป็นรูปตัวที(T) และเกือบทั้งหมดสังเกตลักษณะของผล เช่น ชั่วผล สีผล ส่วนการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว นั้น เกษตรกรทั้งหมดวางฝั้งไว้ในที่อากาศถ่ายเทได้สะดวก และมีการคัดขนาด ซึ่งมีเกษตรกรเพียงส่วนน้อยที่เช็คทำความสะอาดด้วยผ้าชุบน้ำและบรรจุโฟมตาข่าย

การบันทึกข้อมูลเพื่อให้มีการตรวจสอบนั้น เกษตรกรทั้งหมดมีการบันทึกพันธุ์ที่ปลูก วันที่ปลูก อัตราการปลูก วันที่ใสปุ๋ย วันที่ตัดแต่งเถาแดง แขวงผล ห่อผล เก็บผลแดง

แคนตาลูป จำนวนผลผลิต ค่าใช้จ่ายและรายได้ และเกษตรกรเกือบทั้งหมด มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับ สภาพแวดล้อม เช่น อุณหภูมิ ความชื้น และปริมาณน้ำฝน นอกจากนี้ยังมีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการให้น้ำ ชนิดและปริมาณของศัตรูพืชที่ระบาด วันที่ฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ชนิดของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช วิธีการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช แหล่งที่มาของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช วันที่ห่อผลแดงแคนตาลูป และมีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการผลิตแดงแคนตาลูป

1.1.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตแดงแคนตาลูป

ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตแดงแคนตาลูปของเกษตรกร โดยเมื่อจัดลำดับของปัญหาที่เกษตรกรประสบ ปรากฏว่าปัญหาที่พบมากที่สุด ได้แก่ ร้อยละ 45.8 เกษตรกรประสบปัญหาเกี่ยวกับสภาพพื้นที่เพาะปลูกแดงแคนตาลูป รองลงมาได้แก่ ปัญหาเรื่องแหล่งน้ำ แมลงศัตรูของแดงแคนตาลูป โรคของแดงแคนตาลูป และการวางแผนการผลิตตามลำดับ

โดยที่เกษตรกรได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการปลูกแดงแคนตาลูป ที่เพาะปลูกในปัจจุบัน ได้แก่ ด้านสภาพพื้นที่ ซึ่งเกษตรกรส่วนมากจะไม่เพาะปลูกแดงแคนตาลูปซ้ำในพื้นที่เพาะปลูกที่เดิมเพราะการเพาะปลูกแดงแคนตาลูปในพื้นที่เดิมจะมีปัญหาในเรื่องโรคและแมลง จึงต้องมีการเช่าพื้นที่ใหม่สำหรับการเพาะปลูกแดงแคนตาลูปในครั้งต่อไป ด้านเงินทุน เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีเงินทุนสำหรับหมุนเวียน จึงต้องอาศัยการกู้ยืมจากนายทุนซึ่งเป็นพ่อค้าคนกลางจึงทำให้เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาขายแดงแคนตาลูปได้ด้วยตนเอง ด้านการเพาะปลูกแดงแคนตาลูป เกษตรกรมีความต้องการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องเกี่ยวกับการผลิตแดงแคนตาลูปในเรื่องที่เกษตรกรยังไม่เข้าใจ เช่น การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ด้านปัจจัยการผลิตแดงแคนตาลูป เช่น ปุ๋ย สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช เมล็ดพันธุ์แดงแคนตาลูป มีราคาแพง เกษตรกรจึงต้องลงทุนในการผลิตแดงแคนตาลูปสูง จากปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร เกษตรกรผู้ผลิตแดงแคนตาลูปส่วนใหญ่ต้องการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ การสนับสนุนในด้านความรู้ และเทคโนโลยีการผลิตแดงแคนตาลูป การจัดหาปัจจัยการผลิตที่มีราคาถูก สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ รวมถึงการควบคุมราคาผลผลิต

2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ความรู้พื้นฐานของเกษตรกร สภาพการผลิตแตนตาปลูกของเกษตรกร ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตแตนตาปลูกของเกษตรกรในอำเภอรัฐประเศ จังหวัดสระแก้ว มีสิ่งทีควรนำมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

2.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ผลการวิจัยแสดงว่า เกษตรกรสามในห้าเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 46.72 ปี ซึ่งอยู่ในวัยแรงงาน เกษตรกรเกือบร้อยละ 87.5 สำเร็จการศึกษาสูงสุดในระดับชั้นประถมศึกษา มีประสบการณ์ในการปลูกแตนตาปลูกเฉลี่ย 10.31 ปี โดยทีเกษตรกรปลูกแตนตาปลูกเฉลี่ย 2.21 ครั้งต่อปี เกษตรกรเคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตแตนตาปลูกเฉลี่ย 1.11 ครั้ง และถึงแม้ว่าจะมีเกษตรกรทีไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเลยจะมีถึงร้อยละ 28.1

จากผลการศึกษาพบว่า ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเกษตรกรเพื่อนบ้านเป็นหลัก ซึ่งมีมากถึงร้อยละ 93.8 รองลงมาคือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 27.1 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรเพื่อนบ้านจึงมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี ดังนั้นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรเพิ่มบทบาทในด้านการส่งเสริมให้มากขึ้น หรือจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยเฉพาะการร่วมแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกร ดังทีกล่าวมาแล้วในตอนสรุปผลการวิจัย

เกษตรกรมีแรงงานในครอบครัวเฉลี่ย 2.46 คน จึงทำให้อาจจ้างแรงงานจากภายนอกมากถึง 6.51 คน โดยเฉลี่ยซึ่งเป็นจ้างแรงงานเพียงชั่วคราว เฉพาะในช่วงการปลูกแต่ละครั้งเท่านั้น สำหรับพื้นที่ปลูกแตนตาปลูกของเกษตรกร โดยเฉลี่ย 6.06 ไร่ ซึ่งเป็นของส่วนตัวเพียง 0.46 โดยเฉลี่ย และเช่าผู้อื่นถึง 5.63 ไร่โดยเฉลี่ย

ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นพบว่าเกษตรกรกว่าร้อยละเก้าสิบไม่ได้ใช้ที่ดินของตนเองปลูกแตนตาปลูก ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรใช้พื้นที่ทำการเกษตรของตนปลูกพืชไร่และเลี้ยงสัตว์ซึ่งเป็นอาชีพทีทำร่วมกับการปลูกแตนตาปลูก จะเห็นได้ว่าเกษตรกรมีพื้นที่ปลูกแตนตาปลูกเฉลี่ย 6.06 ไร่ ในขณะที่ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 21,822.92 บาทต่อไร่ โดยร้อยละ 90.6 ของเกษตรกรใช้เงินทุนตนเองร่วมกับการกู้ยืม ซึ่งเกษตรกรกู้ยืมเงินจากนายทุนเป็นส่วนใหญ่ ถึงร้อยละ 89.6 จึงทำให้อาจจำเป็นต้องจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง ซึ่งอาจจะจำหน่ายได้ในราคาทีไม่เป็นธรรมนัก แต่อย่างไรก็ตามเกษตรกรก็ยังมีรายได้จากการจำหน่ายเฉลี่ย 40,447.92 บาทต่อไร่

2.2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตแตงแคนตาอูปลูกของเกษตรกร

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตแตงแคนตาอูปลูกของเกษตรกรส่วนมากอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกค่อนข้างมาก และมักจะประสบปัญหาเกี่ยวกับการผลิตจึงต้องหาแนวทางแก้ไข อีกทั้งการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมกันหาแนวทางแก้ปัญหาในระหว่างเกษตรกรด้วยกัน นอกจากนี้ยังได้เข้ารับการฝึกอบรมและคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรอีกด้วย

จากผลการวิจัยยังพบว่า ข้อคำถามที่เกษตรกรตอบถูกน้อยที่สุด ได้แก่ การให้น้ำปุ๋ยไนโตรเจนสูงเหมาะกับช่วงออกดอก ซึ่งตอบถูกเพียงร้อยละ 43.8 ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรยังขาดความรู้ในเรื่องคุณสมบัติของปุ๋ยที่ถูกต้อง ดังนั้นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจึงควรให้คำแนะนำอย่างถูกต้อง นอกจากนี้เกษตรกรยังใช้อัตราการปลูกที่ไม่เหมาะสม จากที่ควรจะเป็น 4,000 – 5,000 ต้นต่อไร่ ที่จะให้ผลตอบแทนสูงสุด (สมชาย พชรธนาสาร, 2533:21) แต่จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรเลือกปลูกในอัตรา 3,000 – 4,000 ต้น โดยให้เหตุผลว่าจะได้ผลแตงแคนตาอูปลูกที่มีขนาดใหญ่และลดการเสี่ยงต่อการเกิดโรค นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่าเกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องการใช้สารเคมี โดยเฉพาะเรื่องการงดการใช้สารเคมีก่อนการเก็บเกี่ยว

2.3 สภาพการผลิตแตงแคนตาอูปลูกของเกษตรกร ได้แก่

2.3.1 การเลือกพื้นที่และการปลูกแตงแคนตาอูปลูก

เกษตรกรส่วนใหญ่เลือกพื้นที่ที่เหมาะสม สำหรับการผลิตแตงแคนตาอูปลูก คือ มีสภาพดินเป็นดินร่วน มีการระบายน้ำดี การคมนาคมสะดวก พันธุ์แตงแคนตาอูปลูกที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ ชันเลดี้ ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาด โดยเกษตรกรจะซื้อเมล็ดพันธุ์จากบริษัทเพราะจะได้ลักษณะที่ตรงตามพันธุ์ ลักษณะการปลูก มีการไถดะ ไถแปร ใช้ปูนขาวปรับสภาพดินก่อนปลูก มีการขกแปลงปลูกแล้วคลุมด้วยผ้าพลาสติกสีดำ เพื่อช่วยในการรักษาความชื้นและยังสามารถควบคุมปริมาณวัชพืชได้อีกด้วย เกษตรกรจะเพาะกล้าในถาดเพาะแล้วจึงนำไปปลูกแบบแถวคู่ โดยส่วนมากจะปลูกในอัตรา 4,000-5,000 ต้นต่อไร่ นอกจากนี้ยังทำให้ทราบว่า เกษตรกรที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันมีการปฏิบัติที่คล้ายกัน แต่จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรเพียง ร้อยละ 24 นำดินไปวิเคราะห์ก่อนปลูก ทั้งนี้เพราะเกษตรกรเช่าพื้นที่ที่มีการปลูกไม่ซ้ำที่จึงไม่ให้ความสำคัญในเรื่องนี้

2.3.2 การดูแลรักษา

เกษตรกรให้น้ำด้วยระบบน้ำหยดเนื่องจากจะช่วยประหยัดเวลา ถึงแม้จะมีต้นทุนในการวางระบบน้ำสูงแต่ก็สามารถใช้ได้หลายครั้ง เกษตรกรส่วนมากหลีกเลี่ยงการใช้ปุ๋ยคอกเนื่องจากจะเกิดปัญหาเกี่ยวกับโรค โคนเน่า รวมถึงไส้เดือนฝอย ซึ่งเกษตรกรนิยมใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์แทน โดยในระยะแรกจะใส่ปุ๋ยที่มีธาตุไนโตรเจนสูง (46-0-0) และจะใส่ปุ๋ยที่มีธาตุ

ฟอสฟอรัส (15-30-15 หรือ 13-13-21) ในระยะติดดอก และก่อนการเก็บเกี่ยวเกษตรกรจะใส่ปุ๋ยที่มีโพแทสเซียมสูง (13-0-36 , 0-0-46 หรือ 0-0-50) หรือที่เกษตรกรเรียกว่าปุ๋ยหวาน ในระหว่างการปลูกเกษตรกรจะทำค้าง โดยใช้เชือกแทนการใช้ค้ำไม้ เนื่องจากการหาไม้ทำค้างยากและมีราคาแพง มีการตัดแต่งเถาแดงและเลือกไว้ผลที่เหมาะสมซึ่งจะต้องอาศัยความชำนาญ เนื่องจากเกษตรกรจะไว้ผลเพียง 1 ผล ต่อต้น แขนงผลแดงและห่อด้วยกระดาษหนังสือพิมพ์เพื่อป้องกันแมลงเจาะผล และยังทำให้ผลแดงแคนตาลูปมีผิวสวย เต็มยอดต้นแดงแคนตาลูปเพื่อให้หยุดการเจริญทางด้านลำต้นซึ่งจะทำให้ได้ผลที่มีขนาดใหญ่และมีความสมบูรณ์

2.3.3 สุขลักษณะและความสะอาด

เกษตรกรจะกำจัดวัชพืชรอบ ๆ แปลงปลูกและกำจัดซากหรือเถาแดงที่ตัดแต่งออกจากแปลงเพื่อทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงศัตรู นอกจากนี้เกษตรกรยังกำจัดวัสดุและบรรจุภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ใช้งานแล้ว เก็บสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในที่ปลอดภัย ทำความสะอาดอุปกรณ์ หลังจากที่ใช้งานแล้วและซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ชำรุดให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ

2.3.4 แมลงศัตรูของแดงแคนตาลูปและการป้องกันกำจัด

เกษตรกรส่วนใหญ่จะใช้วิธีการป้องกันมากกว่า เนื่องจากแดงแคนตาลูปเป็นพืชที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นโรครวมทั้งยังมีแมลงศัตรูค่อนข้างมาก โดยเกษตรกรส่วนมากจะใช้วิธีการย้ายแปลงปลูกซึ่งเกษตรกร และสลับกับการปลูกพืชชนิดอื่น เกษตรกรบางรายจะเข้าพื้นที่ไว้สำหรับปลูกแดงแคนตาลูปหลายแห่ง ถ้าเกิดโรคหรือแมลงศัตรูเกษตรกรก็มีการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ถูกต้อง กล่าวคือมีการอ่านฉลากก่อนใช้ มีการป้องกัน เช่น การใส่เสื้อแขนยาว มีผ้าปิดจมูก และปฏิบัติความคำแนะนำ

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังระบุได้ว่าการกำจัดไส้เดือนฝอยของเกษตรกรด้วยการใช้แก๊สเมทริลโบรไมด์อบดินก่อนปลูก เพียงร้อยละ 4.2 ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่นิยมปฏิบัติเนื่องจากมีความยุ่งยาก และเหมาะสำหรับทำในแปลงปลูกขนาดเล็ก นอกจากนั้นยังต้องอาศัยความชำนาญ เกษตรกรจึงหลีกเลี่ยงการใช้ปุ๋ยหมักในการรองกันหลุมแทน

2.3.5 การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

ผลการวิจัยทำให้ทราบว่าเกษตรกรส่วนมากจะเก็บเกี่ยวผลแดงแคนตาลูปที่มีความแก่ประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้เนื่องจากระยะทางในการขนส่งไกล โดยที่พ่อค้าคนกลางจะมารับซื้อถึงแปลงปลูก ในส่วนของเกษตรกรที่จำหน่ายผลผลิตให้แก่ผู้บริโภคโดยตรงจะเก็บเกี่ยวผลแดงแคนตาลูปที่แก่เต็มที่ จึงทำให้มีรสชาติดี ซึ่งระยะเวลาการเก็บเกี่ยวที่เกษตรกรจะใช้นับจำนวนวันตั้งแต่ติดผลซึ่งก็จะแตกต่างกันตามสายพันธุ์ ร่วมกับการสังเกตลักษณะของสีผล ลายและขั้วผล เนื่องจากช่วงเวลาหรือฤดูกาลในการปลูกที่แตกต่างกันก็มีผลต่อความสุกแก่ รวมทั้ง

รสชาติของแตงแคนตาลูปคล้ายเช่นกัน และผลการวิจัยยังพบว่าเกษตรกรเช็ดทำความสะอาดแตงแคนตาลูปเพียง 22.9 และมีการบรรจุโฟมตาข่ายเพียงร้อยละ 11.5 ทั้งนี้เนื่องจาก มีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อผลผลิตถึงแปลงปลูกและต้องอาศัยความรวดเร็วในการขนส่ง และลดต้นทุนในการบรรจุ ส่วนเกษตรกรที่จำหน่ายผลผลิตให้แก่ผู้บริโภคโดยตรงจะมีที่เช็ดทำความสะอาดแตงแคนตาลูปและบรรจุโฟมตาข่ายเพื่อให้ได้ราคาที่สูงกว่า

2.3.6 การบันทึกข้อมูล

ผลการวิจัยทำให้ทราบว่า เกษตรกรใช้ประโยชน์จากการบันทึกในการกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหรือการดูแลรักษาแตงแคนตาลูปซึ่งได้แก่ วันที่ปลูกจะเป็นตัวที่บอกว่าจะให้ปุ๋ยชนิดใดเมื่อไร รวมถึงวันที่ตัดแต่งเถาแตง วันที่เลือกไว้ผลที่เหมาะสม แขนงผลต่อผลทั้งนี้ก็เพื่อควบคุมคุณภาพ รวมถึงกำหนดวันที่เก็บเกี่ยวผลผลิต

2.3.7 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตแตงแคนตาลูป

ผลการวิจัยทำให้ทราบว่าเกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับสภาพพื้นที่โดยให้เหตุผลว่า หากพื้นที่ปลูกแตงแคนตาลูปได้ยกรวมทั้งค่าเช่าพื้นที่แพง ในเรื่องสภาพดินมีความเหมาะสมน้อย เช่น เป็นดินลูกรัง และพื้นที่ที่มีการปลูกติดต่อกันมักจะทำให้เกิดโรคได้ง่าย รวมทั้งมีแหล่งน้ำไม่เพียงพอ นอกจากนี้เกษตรกรยังขาดความรู้ในเรื่องการวางแผนการผลิต โดยเสนอแนะว่าควรให้มีการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการวางแผนการผลิต และปัญหาที่เกษตรกรพบอีกประการคือการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูของแตงแคนตาลูป ซึ่งเกษตรกรส่วนมากจะใช้วิธีปฏิบัติตามเกษตรกรเพื่อนบ้านซึ่งบางครั้งอาจไม่ถูกต้องกับโรคจึงเสนอแนะให้ส่วนราชการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหา รวมทั้งการให้ความรู้และคำแนะนำในเรื่องต่าง ๆ ด้วย

3. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในเรื่องดังกล่าว ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 การนำแตงแคนตาลูปเข้าสู่ระบบผลิตมาตรฐาน เช่น การใช้เกษตรกรที่เหมาะสม เนื่องจากแตงแคนตาลูปเป็นพืชล้มลุก ดังนั้นจึงต้องมีการประเมินทุกครั้ง ทำให้เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้ามาดูแลอย่างใกล้ชิด

3.1.2 จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูเป็นอย่างมาก ถึงแม้จะใช้วิธีการป้องกันเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็ยังมีความจำเป็นต้องใช้สารเคมีอยู่ ดังนั้น

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอทั่วประเทศ จึงควรให้คำแนะนำวิธีการป้องกันกำจัดศัตรูอย่างถูกวิธี โดยส่งเสริมให้เกษตรกรใช้สารชีวภาพ

3.1.3 พบว่าเกษตรกรได้รับความรู้เกี่ยวกับการผลิตแตนตาจากเกษตรกรเพื่อนบ้านเป็นหลัก ซึ่งจะให้ความสำคัญมากกว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ดังนั้น เกษตรจังหวัดจึงควรให้ความสำคัญกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยการเพิ่มศักยภาพ และบทบาทในการถ่ายทอดเทคโนโลยี ซึ่งอาจทำในรูปแบบแปลงสาธิต แปลงทดลอง เป็นต้น

3.1.4 เกษตรกรมีการกู้ยืมเงินในการลงทุนเพื่อการผลิตแตนตาจากเกษตรกรส่วนมากมีการกู้ยืมเงินจาก นายทุนซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยที่สูง รวมทั้งสถาบันทางการเงิน เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ดังนั้น สถาบันทางการเงินควรขยายความช่วยเหลือด้านสินเชื่ออย่างเพียงพอ และกำหนดระยะเวลาการชำระคืนให้เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรลดการกู้เงินจากนายทุน และจะทำให้เกษตรกรมีเงินทุนในการผลิตแตนตา เพราะแตนตาเป็นพืชที่มีการลงทุนสูง เพื่อให้เกษตรกรได้มีโอกาสปรับปรุงสภาพการผลิตแตนตาอย่างมั่นคงขึ้น

3.1.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนในด้านความรู้ทางวิชาการเทคโนโลยีการผลิต โดยเฉพาะเรื่องการปรับปรุงบำรุงดิน เพราะเกษตรกรที่ปลูกแตนตาจำเป็นต้องหาพื้นที่ใหม่เพื่อปลูกแตนตาทุกครั้ง รวมถึงปัจจัยการผลิต ที่จะส่งผลในการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตแตนตา

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการวิจัยในเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตแตนตาในพื้นที่อื่นที่มีการปลูกแตนตา ที่อาจมีปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และปัจจัยอื่น ๆ ที่แตกต่างกัน

3.2.2 ควรมีการวิจัยสภาพการผลิตแตนตาของเกษตรกรซ้ำอีกครั้งหลังจากที่มีการถ่ายทอดความรู้ เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตแตนตาแล้ว

3.2.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มผู้ปลูกแตนตาที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับสภาพการผลิต การดำเนินงานของกลุ่ม การสร้างเครือข่าย หรือการวิจัยเปรียบเทียบการผลิตแตนตาในพื้นที่ต่างกัน

3.2.4 การศึกษาเกี่ยวกับการลดการใช้สารเคมีในการผลิตแตนตา ซึ่งอาจศึกษาในรูปแบบการผลิตแตนตาแบบใช้สารชีวภาพ เป็นต้น

3.2.5 การศึกษาวิธีการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูแตนตา เช่น การใช้ชีววิธี

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล เลิศรัตน์ และคนอื่น ๆ (2535) “การปลูกแตงแคนตาลูป เอกสารคำแนะนำที่ 79”
กรมส่งเสริมการเกษตร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
กรุงเทพมหานคร
- ขวัญยืน สิทธิสอาด (2503) “แคนตาลูปพันธุ์โอโกล” *กสิกร* 34(6): 513-517
- คำนึ่ง คำอุดม (ม.ป.ป.) *แตงแคนตาลูป* พิมพ์ครั้งที่ 3 สำนักพิมพ์ฐานเกษตรกรรม กรุงเทพมหานคร
จานุรักษ์ ขนบดี (2535) *การผลิตเมล็ดพันธุ์แตงเทศ การผลิตเมล็ดพันธุ์ผัก สถาบันวิจัยและ
ฝึกอบรมเกษตรลำปาง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์*
- จินต์สุภา วรรณศรี และชนัญตา สีไธ (2538) “การเปรียบเทียบผลผลิตแตงแคนตาลูปพันธุ์
ชั้นเลิศ จำนวนใบต่างกันในฤดูฝน” *ปัญหาพิเศษ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
วิทยาลัยเกษตรกรรมสระแก้ว กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ*
- จิตติมา วัฒนศาสตร์ (2548) “ผลของความเข้มข้นของธาตุไนโตรเจนและโพแทสเซียมในปุ๋ยทาง
น้ำต่อการเจริญเติบโตผลผลิตและคุณภาพของแตงแคนตาลูป” *ปัญหาพิเศษปริญญาตรี
ภาควิชาพืชสวน คณะเกษตรกำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*
- ธิดารัตน์ ทิดประเสริฐ (2548) “ผลของปริมาณวัสดุเพาะกล้าที่มีต่อการเจริญเติบโตของต้นกล้า
แตงตาลูป” *ปัญหาพิเศษปริญญาตรี ภาควิชาพืชสวน คณะเกษตรกำแพงแสน
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*
- ธีระพงษ์ ธีวทีระติกุล (2548) “ผลของวัสดุปลูกจากเปลือกมะพร้าวที่มีต่อการเจริญเติบโต
ผลผลิตแตงตาลูป” *ปัญหาพิเศษปริญญาตรี ภาควิชาพืชสวน คณะเกษตรกำแพงแสน
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*
- ประเสริฐ จันวิไชย (2546) “สภาพการผลิตสับปะรดของเกษตรกรในอำเภอปราณบุรี จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์” *วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริม
การเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*
- ประเสริฐ บุญเจริญ (2545) “การยอมรับเมค โนโลยีการผลิตสับปะรดโดยการใช้เกษตรกรที่เหมาะสม
ของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร” *วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*

- ปัญญา ภู่วัญญู (2544) “การใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการผลิตมะม่วงของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร
อำเภอถานสัก จังหวัดอุทัยธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
ส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
- ยุพยงค์ สุทธิธรรม (2542) การปลูกแตงแคนตาลูป สารคดีชุด คู่มืออาชีพคนไทย
โอเดียนสโตร์ กรุงเทพมหานคร
- เรวัธ เผ่าเพ็ง (2538) การเปรียบเทียบพันธุ์แตงแคนตาลูป 4 พันธุ์ เพื่อส่งเสริมปลูกในพื้นที่
จังหวัดสุรินทร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
- วันดี ชัยสาร (2550, 7 กันยายน) ผู้นำเกษตรกรปลูกแตงแคนตาลูป สัมภาษณ์โดย
นายเทิดพันธุ์ นิมสกถ 40 หมู่ 1 ตำบลผ่านศึก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
- วันดี ชัยสาร (2551) “กลุ่มผู้ปลูกแตงแคนตาลูป เลขที่ 40 หมู่ 1 ตำบลผ่านศึก อำเภออรัญประเทศ
จังหวัดสระแก้ว” คืบค้นวันที่ 4 สิงหาคม 2551
<http://www.thaitambon.com/tambon/tsmepdesc.asp?Prod..>
- สมชาย พชรธนสาร(2533) “การปลูกแตงแคนตาลูป โครงการผลิตเอกสารวิชาการเกษตรเพื่อ
บริการชุมชน” กองวิทยาลัยเกษตรกรรม กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
โรงพิมพ์การศาสนา กรุงเทพมหานคร
- สมชาย พชรธนสาร และคนอื่นๆ (2536) ศึกษาการใช้ E.M. ในการปลูกแตงแคนตาลูป วิทยาลัย
เกษตรกรรมปราจีนบุรี กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
สำนักงานเกษตรอำเภออรัญประเทศ แคนตาลูปของดีจังหวัดสระแก้ว
คืบค้นวันที่ 4 สิงหาคม 2551 <http://sakaeo.doae.go.th/page32.htm>
- สำนักงานเกษตรจังหวัดสระแก้ว (2550) “สถิติการเกษตรปี 2550/51” คืบค้นวันที่ 1 สิงหาคม 2551
<http://sakaeo.doae.go.th/สถิติการเกษตร%2050.pdf>
- สำนักงานปลัดอำเภออรัญประเทศ (2550) ข้อมูลทั่วไปอำเภออรัญประเทศ อำเภออรัญประเทศ
จังหวัดสระแก้ว
- องค์การบริหารส่วนตำบลผ่านศึก (2549) “ข้อมูลผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจในตำบล ของกลุ่มปลูก
แตงแคนตาลูป” คืบค้นวันที่ 4 สิงหาคม 2551
<http://www.thaitambon.com/OTOP/ProvincialOTOP/Srakaeo46.htm>
- _____ “การปลูกแตงแคนตาลูป เทคโนโลยีการเกษตร วันที่ 01 เมษายน พ.ศ. 2547 ปีที่ 16
ฉบับที่ 332” คืบค้นวันที่ 4 สิงหาคม 2551
http://vitayakorn.doae.go.th/asp/detail_whatnews.asp?id=648

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์โครงการวิจัย

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์เลขที่

วันที่สัมภาษณ์.....

แบบสัมภาษณ์โครงการวิจัย

เรื่อง

สภาพการผลิตแตนตาอุปของเกษตรกรในอำเภอรัฐประเทส จังหวัดสระแก้ว

.....

ผู้ให้สัมภาษณ์ ชื่อ-สกุล

บ้านเลขที่ หมู่ที่..... ตำบล..... อำเภอ รัฐประเทส จังหวัด
สระแก้ว

ตอนที่ 1 สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1. เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง A1
2. อายุ ปี(ตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไปนับเป็น 1 ปี) A2
3. ระดับการศึกษาสูงสุด
- () 1. ไม่ได้เรียนหนังสือ () 2. ประถมศึกษา A3
- () 3. มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า () 4. มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
- () 5. อนุปริญญา () 6. ปริญญาตรี
- () 7. อื่น ๆ ระบุ..... A3
4. ระยะเวลาที่ท่านประกอบอาชีพการผลิตแตนตาอุป จำนวน ปี A4
5. จำนวนครั้งที่ปลูก ต่อปี ครั้ง A5
6. ท่านเป็นสมาชิกสถาบันใดบ้าง A61
- () 6.1 ไม่เป็น () 6.2 เป็นสมาชิก(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) A62
- () 6.2.1 สมาชิกกลุ่มผู้ผลิตแตนตาอุป A621
- () 6.2.2 สหกรณ์การเกษตร A622
- () 6.2.3 อื่น ๆ ระบุ..... A623
7. ท่านเคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตแตนตาอุปหรือไม่
- () 1. ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม A71
- () 2. เคยเข้ารับการฝึกอบรม จำนวน..... ครั้ง A72

8. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับการผลิตแต่งแกนตาจุกจากแหล่งใดบ้าง

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. เกษตรกรเพื่อนบ้าน A81
 () 2. ผู้นำท้องถิ่น A82
 () 3. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร A83
 () 4. วิทยุ A84
 () 5. โทรทัศน์ A85
 () 6. สื่อสิ่งพิมพ์ A86
 () 7. อื่น ๆ (ระบุ)..... A87

9. จำนวนแรงงานในครอบครัวที่ใช้ในการผลิตแต่งแกนตาจุก คน A9

10. จำนวนแรงงานจ้างภายนอกเพื่อผลิตแต่งแกนตาจุก..... คน A10

11. ลักษณะการถือครองที่ดินสำหรับการผลิตแต่งแกนตาจุก

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. เป็นของส่วนตัวหรือครอบครัว จำนวน..... ไร่ A111
 () 2.เช่าผู้อื่น จำนวน..... ไร่ A112
 () 3. อื่น ๆ (ระบุ)..... จำนวน..... ไร่ A113

12. ท่านมีพื้นที่ปลูกแต่งแกนตาจุกทั้งหมด จำนวน ไร่ A12

13. การประกอบอาชีพการเกษตรอื่นร่วมกับการผลิตแต่งแกนตาจุก

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. พืชไร่ A131
 () 2. สวนไม้ผล A132
 () 3. เลี้ยงสัตว์ A133
 () 4. อื่น ๆ (ระบุ)..... A134

14. ต้นทุนการผลิตแต่งแกนตาจุก..... บาทต่อไร่ A14

15. แหล่งเงินทุนสำหรับการผลิตเตงแคนตาอุปได้มาจากแหล่งใด

- () 1. เงินทุนของตนเองทั้งหมด A151
 () 2. เงินกู้ยืมทั้งหมด A152
 () 3. เงินทุนของตนเองและเงินกู้ยืม A153

16. หากท่านกู้เงินทุนในการผลิตเตงแคนตาอุป เงินกู้ได้แหล่งสินเชื่อกจากแหล่งใด
 (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. สถาบันเกษตรกร A161
 () 2. สถาบันการเงิน A162
 () 3. นายทุน A163
 () 4. เพื่อนบ้าน A164
 () 5. อื่น ๆ (ระบุ)..... A165

17. ท่านจำหน่ายผลผลิตเตงแคนตาอุปส่วนใหญ่โดยวิธีการใด

- () 1. จำหน่ายถึงผู้บริโภคโดยตรง A171
 () 2. จำหน่ายผ่านกลุ่มหรือสหกรณ์ A172
 () 3. จำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง A173
 () 4. อื่น ๆ ระบุ..... A174

18. รายได้จากการผลิตเตงแคนตาอุปบาทต่อไร่

A18

ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตเตงแคนตาอุป

การผลิตเตงแคนตาอุป	ถูก	ผิด	รหัส
1. สภาพดินที่เหมาะสมกับการปลูกเตงแคนตาอุป ควรระบายน้ำได้ดี			☐ B1
2. ไม่จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ดินก่อนปลูก			☐ B2
3. การคลุมแปลงด้วยผ้าพลาสติกจะช่วยรักษาความชื้น			☐ B3
4. ไม่ควรปล่อยให้วัชพืชขึ้นเพราะจะแหล่งสะสมเชื้อโรค			☐ B4
5. ควรปลูกเตงแคนตาอุปในช่วงฤดูฝน			☐ B5
6. ควรเก็บเมล็ดพันธุ์ใช้เอง เพื่อการลดต้นทุน			☐ B6
7. การหยอดเมล็ดในแปลงปลูก โดยตรงดีกว่าการเพาะในถาดเพาะ			☐ B7

การผลิตแตงแคนตาลูป	ถูก	ผิด	รหัส
8. ควรปลูกแตงแคนตาลูปในอัตรา 4,000-5,000 ต้น/ไร่			☐ B8
9. การปล่อยให้ไม้แขนงมาก ๆ จะช่วยเพิ่มผลผลิต			☐ B9
10. การไว้ผลแตง 1 ผล/ต่อต้น จะทำให้ได้คุณภาพดี			☐ B10
11. ในระหว่างการปลูก ควรนำเถาแตงขึ้นค้าง			☐ B11
12. การให้ปุ๋ยที่มี ไนโตรเจนสูงเหมาะกับช่วงออกดอก			☐ B12
13. การช่วยผสมเกสรควรทำในช่วงเช้า			☐ B13
14. ควรปล่อยให้ผลไว้กับพื้นดินเพื่อให้ได้ผลขนาดใหญ่			☐ B14
15. การห่อผลด้วยกระดาษจะช่วยป้องกันแมลงเจาะผล			☐ B15
16. ควรให้น้ำในปริมาณมาก เมื่อใกล้ระยะเวลาเก็บเกี่ยว			☐ B16
17. ไม่ควรใช้สารเคมีกำจัดศัตรูก่อนการเก็บเกี่ยวประมาณ 1 สัปดาห์			☐ B17
18. หากต้องการส่งตลาดที่อยู่ไกลควรตัดแตงแคนตาลูปที่แก่ 80 เปอร์เซ็นต์			☐ B18
19. เมื่อตัดผลแตงแคนตาลูปแล้ว ควรล้างทำความสะอาด			☐ B19
20. ควรเก็บผลแตงไว้ในที่มีฉีดยุติ เพื่อให้สุกเร็วขึ้น			☐ B20

ตอนที่ 3 สภาพการผลิตแตงแคนตาลูป

ท่านนำประเด็นสภาพการผลิตต่อไปนี้ไปปฏิบัติหรือไม่

ประเด็น/กิจกรรม	การนำไปปฏิบัติ		
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	
1. การเลือกสถานที่ปลูก			
1.1 สภาพดิน เป็นดินร่วน, ร่วนปนทราย			☐ C11
1.2 มีแหล่งน้ำเพียงพอ			☐ C12
1.3 ไม่มีน้ำท่วมขัง			☐ C13
1.4 ดินมีความเป็นกรด-ด่าง เหมาะสม			☐ C14
1.5 มีเส้นทางคมนาคมขนส่งที่สะดวก			☐ C15

ประเด็น/กิจกรรม	การนำไปปฏิบัติ		
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	
2. พันธุ์ ท่านปลูกโดยใช้พันธุ์ต่อไปนี้หรือไม่			
2.1 ชั้น เลดี้			☐ C21
2.2 ฮันนี่เวสต์			☐ C22
2.3 ฮันนี่คิว			☐ C23
2.4 วินัส.			☐ C24
2.5 พันธุ์อื่น (ระบุ).....			☐ C25
2.6 ท่านเก็บเมล็ดพันธุ์เอง			☐ C26
2.7 ซื้อเมล็ดพันธุ์จากบริษัท			☐ C27
3. การปลูกแตงแคนตาอูปล ท่านปฏิบัติดังต่อไปนี้หรือไม่			
3.1 นำดินไปตรวจวิเคราะห์ก่อนปลูก			☐ C31
3.2 ไถตะ			☐ C32
3.3 ไถแปร			☐ C33
3.4 ใช้ปูนขาว หรือโดโลไมท์เพื่อปรับสภาพดินก่อนปลูก			☐ C34
3.5 ยกแปลงปลูก			☐ C35
3.6 คลุมแปลงด้วยฟ้ายาพลาสติกสีดำ			☐ C36
3.7 เพาะกล้าในถาดเพาะ			☐ C37
3.8 ปลูกแถวคู่			☐ C38
3.9 ปลูกได้จำนวน 4,000 – 5,000 ต้นต่อไร่			☐ C39
4. การดูแลรักษา			
4.1 การให้น้ำ			
(1) ใช้สายยางรด			☐ C411
(2) ใช้แบบน้ำหยด			☐ C412

ประเด็น/กิจกรรม	การนำไปปฏิบัติ		
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	
4.2 การใส่ปุ๋ย			
(1) ใส่ปุ๋ยหมักและ/ปุ๋ยคอก			☐ C421
(2) ใส่ปุ๋ยที่มีไนโตรเจนสูง (46-0-0) ในระยะแรก			☐ C422
(3) ใส่ปุ๋ยที่มีฟอสฟอรัสสูง(15-30-15 หรือ 13-13-21) ในระยะติดดอก.			☐ C423
(4) ใส่ปุ๋ยที่มีโพแทสเซียมสูง (13-0-46 ,0-0-60 หรือ 0-0-50) เพิ่มความหวานก่อนการเก็บเกี่ยว			☐ C424
4.3 มีการทำค้าง			☐ C43
4.4 มีการตัดแต่งเถาแดง			☐ C44
4.5 มีการช่วยผสมเกสร			☐ C45
4.6 คัดเลือกไว้ผลที่เหมาะสม			☐ C46
4.7 ไว้ผล 1ผล ต่อ 1 ต้น			☐ C47
4.8 มีการแขวนผล			☐ C48
4.9 มีการเด็ดยอดต้นแดงแคนตาลูป			☐ C49
5. <u>สุขลักษณะและความสะอาด</u>			
5.1 กำจัดวัชพืชรอบ ๆ แปลงปลูกแดงแคนตาลูป			☐ C51
5.2 กำจัดซากหรือเถาแดงที่ตัดแต่งออกจากแปลง			☐ C52
5.3 กำจัดวัสดุจากบรรจุภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ใช้งานแล้วโดยการฝังดินหรือเผา			☐ C53
5.4 เก็บสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในที่ปลอดภัย			☐ C54

ประเด็น/กิจกรรม	การนำไปปฏิบัติ		
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	
5.5 ทำความสะอาดอุปกรณ์ต่าง ๆ หลังจากใช้งาน			☐ C55
5.6 หากอุปกรณ์ต่าง ๆ เกิดการชำรุด จะทำการซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่ พร้อมใช้งาน			☐ C56
6. ศึกษาระบบควบคุมและป้องกันการกำจัด			
6.1 แมลงที่พบ			
(1.) พบเต่าแดงในแปลงปลูก			☐ C611
ป้องกันการกำจัด โดย (ถ้าไม่พบข้ามไป ข้อ 2.)			
(1.1) เก็บทำลายแหล่งเพาะพันธุ์			☐ C6111
(1.2) ใช้สารเคมี โมโนโคร โตรฟอส			☐ C6112
(1.3) ใช้สารเคมี เซฟวิน 85			☐ C6113
(2.) พบเพลี้ยไฟในแปลงปลูก			☐ C612
ป้องกันการกำจัด โดย (ถ้าไม่พบข้ามไป ข้อ 3.)			
(2.1) ตรวจสอบยอดแดงอยู่เสมอ			☐ C6121
(2.2) ใช้สารเคมี โมโนโคร โตรฟอส			☐ C6122
(2.3) ใช้วิธีการรดน้ำให้โดนยอด			☐ C6123
(3.) พบแมลงวันเจาะผล หรือแมลงวันทอง			☐ C613
ป้องกันการกำจัด โดย (ถ้าไม่พบข้ามไป ข้อ 6.2)			
(3.1) ใช้ลูกเหม็นแขวนเป็นระยะ			☐ C6131
(3.2) ห่อผลเพื่อป้องกัน			☐ C6132
(3.3) เก็บทำลายผลแดงที่พบแมลงวันเจาะผล			☐ C6133

ประเด็น/กิจกรรม	การนำไปปฏิบัติ		
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	
6.2 โรคที่พบ			
(1.) พบโรคเถาเหี่ยว			☐ C621
ป้องกันกำจัดโดย (ถ้าไม่พบข้ามไป ข้อ 2.)			
(1.1) ถอนต้นที่เป็นโรคทำลาย			☐ C6211
(1.2) ใช้เทอร์ราโคลรรัคบริเวณหลุม			☐ C6212
(1.3) ไม่ปลูกติดต่อกันในพื้นที่เดิม			☐ C6213
(2.) พบโรคราน้ำค้าง			☐ C622
ป้องกันกำจัดโดย (ถ้าไม่พบข้ามไป ข้อ 3.)			
(2.1) ใช้สารเคมีคลุกเมล็ดก่อนปลูก			☐ C6221
(2.2) ใช้สารเคมีพ่นป้องกันในตอนเช้าที่หมอกจาง			☐ C6222
(2.3) ถอนต้นที่เป็นโรคเผาทำลาย			☐ C6223
(2.4) ฉีดสารเคมีป้องกันแมลงพาหะ			☐ C6224
(3.) พบโรคราแป้ง			☐ C623
ป้องกันกำจัดโดย (ถ้าไม่พบข้ามไป ข้อ 4.)			
(3.1) ใช้สารเคมีที่ผสมกำมะถันฉีดพ่น			☐ C6231
(3.2) ใช้สารพาราไซฟอสฉีดพ่น			☐ C6232
(4.) พบโรคใบด่าง			☐ C624
ป้องกันกำจัดโดย (ถ้าไม่พบข้ามไป ข้อ 5.)			
(4.1) ถอนต้นที่เป็นโรคทำลายทิ้ง			☐ C6241
(4.2) ป้องกันแมลงพาหะ เช่นไรแดง			☐ C6242
(5.) พบโรคแอนแทรกโนส			☐ C625

ประเด็น/กิจกรรม	การนำไปปฏิบัติ		
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	
ป้องกันกำจัดโดย (ถ้าไม่พบข้ามไป ข้อ 6.3)			
(5.1) คลุกเมล็ดเพื่อป้องกัน			☐ C6251
(5.2) ถอนต้นที่พบเผาทำลายทิ้ง			☐ C6252
6.3 ศัตรูอื่น ๆ			
(1.) พบไส้เดือนฝอยในแปลงปลูก			☐ C631
ป้องกันกำจัดโดย (ถ้าไม่พบข้ามไป ข้อ 2.)			
(1.1) งดใช้ปุ๋ยหมักก่อนปลูก			☐ C6311
(1.2) ใช้คาร์โบฟูแรน			☐ C6312
(1.3) ใช้แก๊สเมทิลโบรไมด์ อบดินก่อนปลูก			☐ C6313
(2.) อื่นๆ(ระบุ).....			☐ C632
ป้องกันกำจัดโดย.....			☐ C6321
7. การใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช			
7.1 อ่านฉลากก่อนใช้			☐ C71
7.2 อุปกรณ์ที่ใช้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์			☐ C72
7.3 มีการป้องกัน (ใส่เสื้อแขนยาว, มีผ้าปิดจมูก ฯ)			☐ C73
7.4 มีการปฏิบัติตามคำแนะนำ			☐ C74
7.5 เก็บทำลายภาชนะบรรจุที่ใช้แล้ว			☐ C75
8. การเก็บเกี่ยวผลผลิต			
8.1 เก็บเกี่ยวเมื่อมีความสุกแก่ตามมาตรฐาน			☐ C81
8.2 มีการสังเกตลักษณะของผล เช่น ขั้วผล สีผล			☐ C82
8.3 มีการไว้ขั้วผลเป็นรูปตัวที (T)			☐ C83

ประเด็น/กิจกรรม	การนำไปปฏิบัติ		
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	
9. การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว			
9.1 เช็ดทำความสะอาดผลด้วยผ้าชุบน้ำ			☐ C91
9.2 วางฟุ้งไว้ในที่ที่อากาศถ่ายเทสะดวก			☐ C92
9.3 มีการคัดขนาด			☐ C93
9.4 มีการบรรจุโฟมตาข่าย			☐ C94
10. การบันทึกข้อมูล เพื่อให้มีการตรวจสอบ			
10.1 สภาวะแวดล้อม เช่น อุณหภูมิ ความชื้น ปริมาณน้ำฝน เป็นต้น			☐ C101
10.2 พันธุ์ที่ปลูก			☐ C102
10.3 วันที่ปลูก			☐ C103
10.4 อัตราการปลูก			☐ C104
10.5 วันที่ให้ปุ๋ย			☐ C105
10.6 การให้น้ำ			☐ C106
10.7 ชนิดและปริมาณของศัตรูพืชที่ระบาด			☐ C107
10.8 วันที่พ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช			☐ C108
10.9 ชนิดของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช			☐ C109
10.10 อัตราการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช			☐ C1010
10.11 วิธีการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช			☐ C1011
10.12 แหล่งที่มาของสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช			☐ C1012
10.13 วันที่ตัดแต่งเถาแดงเถาตาลูป			☐ C1013
10.14 วันที่แขวนผลแดงเถาตาลูป			☐ C1014
10.15 วันที่ห่อผลแดงเถาตาลูป			☐ C1015

ประเด็น/กิจกรรม	การนำไปปฏิบัติ		
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	
10.16 วันที่เก็บผลแดงแคนตาลูป			☐ C1016
10.17 จำนวนผลผลิต			☐ C1017
10.18 ค่าใช้จ่าย			☐ C1018
10.19 รายได้			☐ C1019
10.20 ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตแดงแคนตาลูป			☐ C1020

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตแดงแคนตาลูปของเกษตรกร

ประเด็นปัญหา	มี	ไม่มี	ข้อเสนอแนะ	
1. สภาพแวดล้อมในการผลิตแดงแคนตาลูป				
1.1 สภาพพื้นที่				☐ D11
1.2 สภาพดิน				☐ D12
1.3 แหล่งน้ำ				☐ D13
1.4 การวางแผนการผลิต				☐ D14
2. พันธุ์แดงแคนตาลูป				☐ D2
3. การปลูกแดงแคนตาลูป				
3.1 การเตรียมดิน				☐ D31
3.2 วิธีการปลูก				☐ D32
4. การดูแลรักษา				
4.1 การให้น้ำ				☐ D41
4.2 การให้ปุ๋ย				☐ D42
4.3 การทำค้าง				☐ D43
4.4 การตัดแต่งเถาแดง				☐ D44
4.5 การช่วยผสมเกสร				☐ D45
4.6 การเลือกไว้ผล.....				☐ D46

ประเด็นปัญหา	มี	ไม่มี	ข้อเสนอแนะ	
4.7 การแขวนผล.....				☐ D47
4.8 การตัดยอด.....				☐ D48
5. การจัดการสุขลักษณะและความสะอาด.....				☐ D5
6. การป้องกันและกำจัดศัตรูแมลงศัตรูพืช				
6.1 โรคของแมลงศัตรูพืช.....				☐ D61
6.2 แมลงศัตรูแมลงศัตรูพืช.....				☐ D62
6.3 วัชพืช.....				☐ D63
7. การใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช.....				☐ D7
8. การเก็บเกี่ยว				
8.1 ระยะเวลาการเก็บเกี่ยว.....				☐ D81
ประเด็นปัญหา	มี	ไม่มี	ข้อเสนอแนะ	
8.2 วิธีการเก็บเกี่ยว.....				☐ D82
9. การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว				
9.1 การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว.....				☐ D91
9.2 การขนส่ง.....				☐ D92
10. การบันทึกข้อมูล.....				☐ D10

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือ
นายเทิดพันธุ์ นิ่มสกล

ภาคผนวก ข

การทดสอบความรู้พื้นฐาน

ภาคผนวก ข
การทดสอบความรู้พื้นฐาน

การทดสอบความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตแต่งแคนตาอูปลูกของเกษตรกร ในประเด็นเกี่ยวกับการเตรียมแปลงปลูก การเพาะกล้า การปลูกแต่งแคนตาอูปลูก การดูแลรักษา การจัดการ สุขลักษณะและความสะอาด การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว โดยใช้ข้อคำถามแบบ ถูก/ผิด จำนวน 20 ข้อดังนี้

1. สภาพดินที่เหมาะสมกับการปลูกแต่งแคนตาอูปลูกควรระบายน้ำได้ดี

คำตอบ ถูก

2. ไม่จำเป็นต้องวิเคราะห์ดินก่อนปลูก

คำตอบ ผิด เพราะการวิเคราะห์ดินก่อนปลูก จะช่วยให้ทราบคุณสมบัติของดิน และควมอุดมสมบูรณ์ของดินเพื่อการปรับปรุงดินก่อนการปลูก

3. การคลุมแปลงปลูกด้วยผ้าพลาสติกสีดำจะช่วยรักษาความชื้น

คำตอบ ถูก

4. ไม่ควรปล่อยให้วัชพืชขึ้นเพราะจะเป็นแหล่งสะสมเชื้อโรค

คำตอบ ถูก

5. ควรปลูกแต่งแคนตาอูปลูกในช่วงฤดูฝน

คำตอบ ผิด เพราะการปลูกในช่วงฤดูฝนจะเสี่ยงต่อการเป็นโรค ช่วงที่เหมาะสมควรเป็นปลายฤดูฝน

6. ควรเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เองเพื่อลดต้นทุน

คำตอบ ผิด เพราะการเก็บเมล็ดพันธุ์เองอาจทำให้เกิดการกลายพันธุ์ ได้ผลผลิตไม่ดีเท่าที่ควร

7. การหยอดเมล็ดในแปลงปลูกโดยตรงดีกว่าการเพาะในถาดเพาะ

คำตอบ ผิด เพราะการเพาะเมล็ดในถาดเพาะจะทำให้กำหนดปริมาณได้แน่นอน และลดการสูญเสียจากศัตรู เช่น มด หนู และนก

8. ควรปลูกแต่งแคนตาอูปลูกในอัตรา 4,000 – 5,000 ต้นต่อไร่

คำตอบ ถูก เนื่องจากเป็นอัตราที่ให้ผลตอบแทนสูงสุด

9. การปล่อยให้ไม้แขงมากๆ จะช่วยเพิ่มผลผลิต

คำตอบ ผิด การปล่อยให้มียางมาก ๆ จะทำให้ผลแตงมีคุณภาพต่ำ และผลขนาดเล็ก ซึ่งเกิดจากการแย่งสารอาหาร

10. การไว้ผลแตง 1 ผลต่อ 1 ต้นจะทำให้คุณภาพดี

คำตอบ ถูก

11. ในระหว่างการปลูกควรนำเถาแตงขึ้นค้าง

คำตอบ ถูก เนื่องจากจะช่วยลดปัญหาเรื่องโรคและแมลง

12. การให้น้ำปุ๋ยในโตรเจนสูงเหมาะกับช่วงออกดอก

คำตอบ ผิด ปุ๋ยในโตรเจนเหมาะสมกับช่วงการเจริญเติบโตของลำต้นจึงควรใส่ในช่วงแรก

13. การช่วยผสมเกสรควรทำในช่วงเช้า

คำตอบ ถูก

14. ควรปล่อยให้ผลแตงไว้กับพื้นเพื่อให้ได้ผลขนาดใหญ่

คำตอบ ผิด การปล่อยให้ผลแตงไว้กับพื้นจะทำให้เสี่ยงต่อการการเป็นโรค และแมลง

15. การห่อผลด้วยกระดาษจะช่วยป้องกันแมลงเจาะผล

คำตอบ ถูก

16. ควรให้น้ำปริมาณมากเมื่อใกล้ระยะเวลาเก็บเกี่ยว

คำตอบ ผิด การให้น้ำปริมาณมากเมื่อใกล้ระยะเวลาเก็บเกี่ยว จะทำให้ความหวานลดลง และอาจทำให้ผลแตก

17. ไม่ควรใช้สารเคมีกำจัดศัตรูก่อนการเก็บเกี่ยว 1 สัปดาห์

คำตอบ ถูก

18. หากต้องการส่งตลาดที่อยู่ไกลควรตัดแต่งแคนตาลูปที่แก่ประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์

คำตอบ ถูก

19. เมื่อตัดผลแตงแคนตาลูปแล้วควรล้างทำความสะอาด

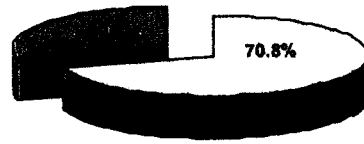
คำตอบ ผิด ควรใช้ผ้าชุบน้ำเช็ดทำความสะอาด

20. ควรเก็บผลแตงไว้ในที่มีชื้นเพื่อให้สุกเร็วขึ้น

คำตอบ ผิด ควรเก็บผลแตงไว้ในที่มีอากาศถ่ายเทสะดวก

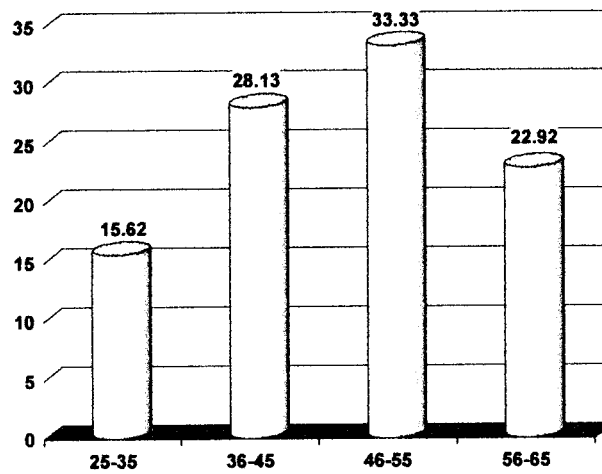
ภาคผนวก ค

แผนภูมิแสดงผลการวิจัย

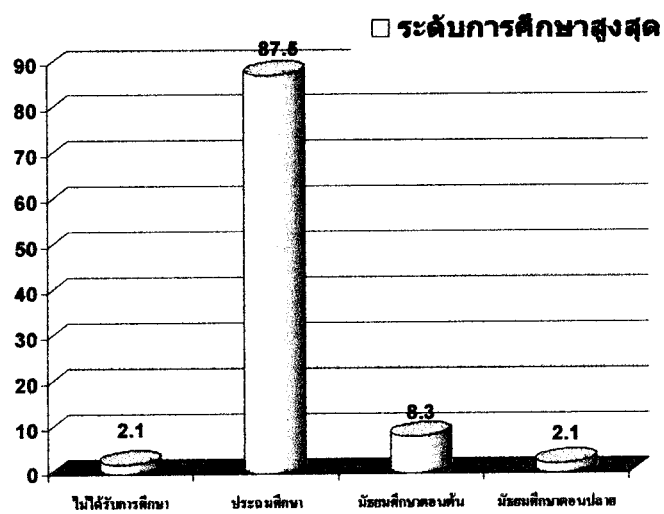

□ ชาย ■ หญิง

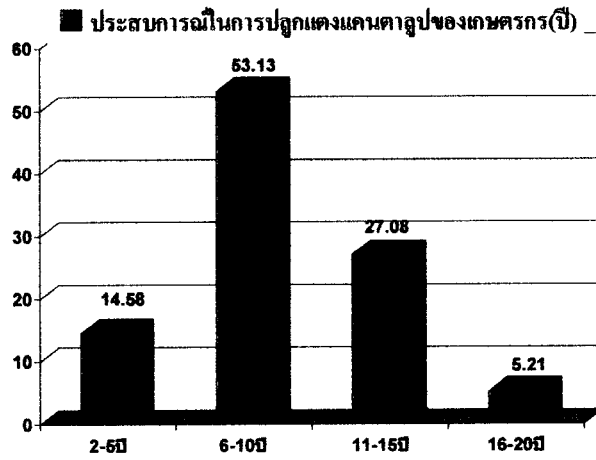
ภาพที่ 1 แสดงอัตราส่วนเพศของเกษตรกรผู้ปลูกแตงแคนตาลูป

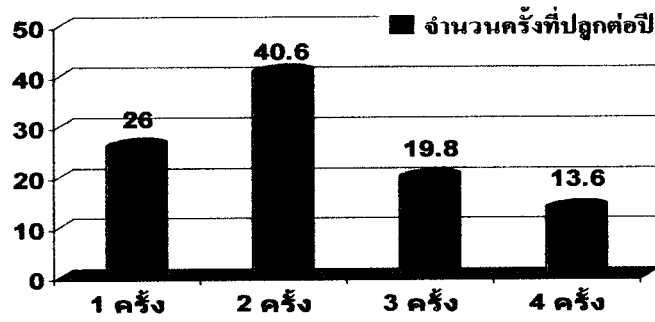
ภาพที่ 2 แสดงระดับอายุของเกษตรกร

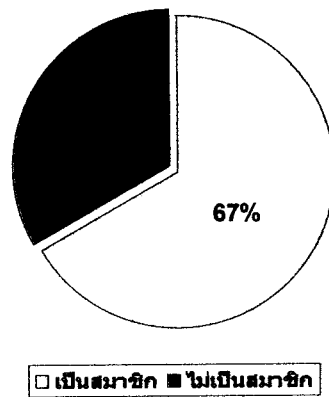
ภาพที่ 3 แสดงระดับการศึกษาของเกษตรกร

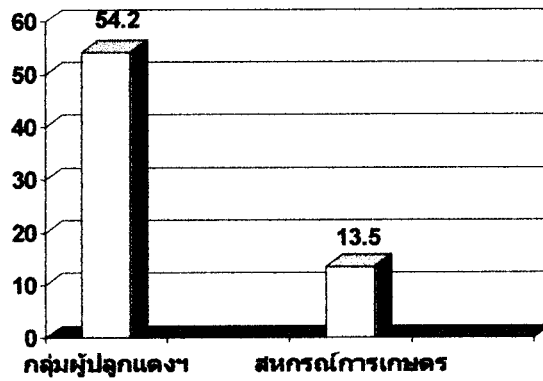
ภาพที่ 4 แสดงประสบการณ์ในการปลูกแตงแคนตาลูของเกษตรกร

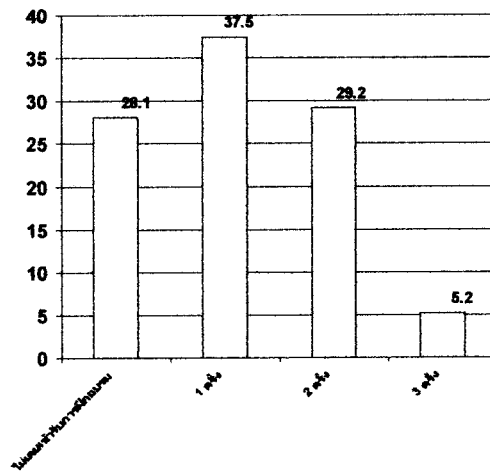
ภาพที่ 5 แสดงจำนวนครั้งที่เกษตรกรปลูกแตงแคนตาลู

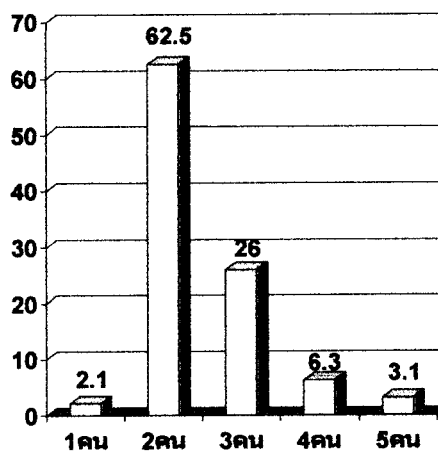
ภาพที่ 6 แสดงการเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกร

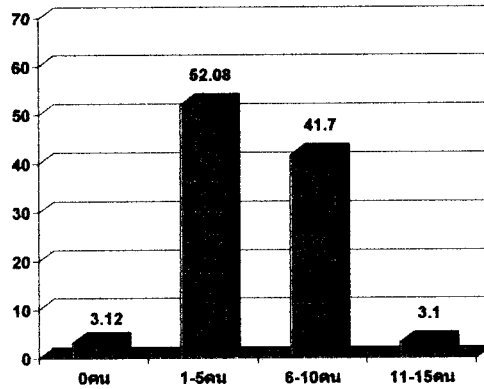
ภาพที่ 7 แสดงประเภทการเป็นสมาชิกของกลุ่มเกษตรกร

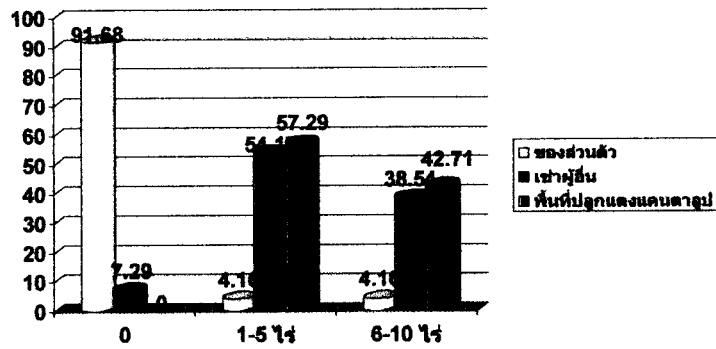
ภาพที่ 8 แสดงจำนวนครั้งที่เกษตรกรเข้ารับการอบรม

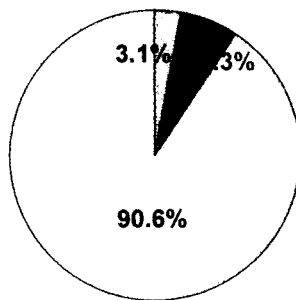
ภาพที่ 9 แสดงจำนวนแรงงานในครอบครัว

ภาพที่ 10 แสดงแรงงานจ้าง

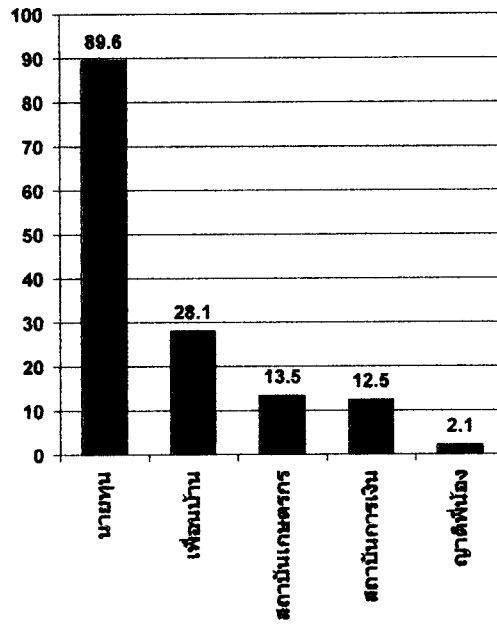

ภาพที่ 11 แสดงการถือครองที่ดินของเกษตรกรเพื่อผลิตแตงแคนตาลูป

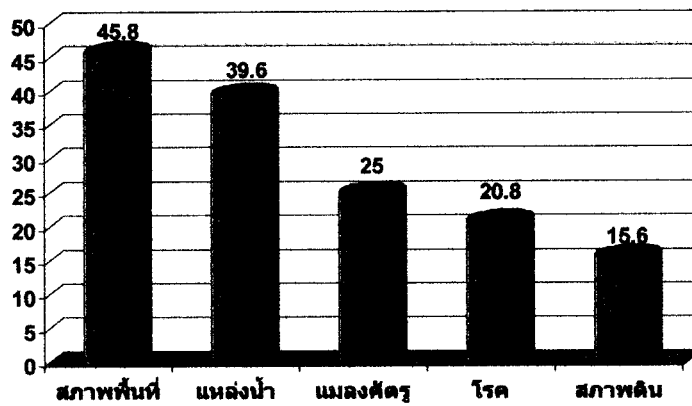

เงินลงทุนเอง เงินกู้ยืม เงินลงทุนเองและกู้ยืม

ภาพที่ 12 แสดงการใช้เงินทุนเพื่อการผลิตแตงแคนตาลูป

ภาพที่ 13 แสดงแหล่งเงินทุนของเกษตรกรเพื่อการผลิตยางแผ่นคนดูป

ภาพที่ 14 แสดงปัญหาเกี่ยวกับการผลิตยางแผ่นคนดูปของเกษตรกร

ภาคผนวก ง

สภาพการผลิตแตงแคนตาอู๊ปของเกษตรกร

สภาพการผลิตแคะตาอุปของเกษตรกร

ภาพที่ 15 แสดงการเตรียมแปลงปลูกแคะตาอุป

ภาพที่ 16 แสดงการใช้ปูนขาวเพื่อปรับสภาพดินก่อนปลูก

ภาพที่ 17 แสดงการเตรียมแปลงปลูก โดยขกแปลงปลูก

ภาพที่ 18 แสดงการวางระบบน้ำหยดและคลุมแปลงด้วยผ้าพลาสติก

ภาพที่ 19 แสดงการเพาะกล้าแตงแคนตาลูปในถาดเพาะกล้า

ภาพที่ 20 แสดงการย้ายต้นกล้าลงในแปลงปลูก

ภาพที่ 21 แสดงลักษณะการทำค้างเชือก

ภาพที่ 22 แสดงการนำเถาแตงแคนตาลูปลูกขึ้นค้าง

ภาพที่ 23 แสดงการเลือกไว้แขนงที่มีความสมบูรณ์

ภาพที่ 24 แสดงการเลือกไว้ผลที่เหมาะสมเพียง 1 ผลต่อต้น

ภาพที่ 25 แสดงผลแดงแคนตาลูปที่พร้อมเก็บเกี่ยว

ภาพที่ 26 แสดงการคัดขนาดเพื่อจำหน่าย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายเท็ดพันธุ์ นิมสกถ
วัน เดือน ปีเกิด	23 พฤศจิกายน 2512
สถานที่เกิด	อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี
ประวัติการศึกษา	ทษ.บ สัตวศาสตร์(ประมงน้ำจืด) สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ พ.ศ.2534
สถานที่ทำงาน	วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสระแก้ว อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
ตำแหน่ง	ครู